

CONACUL DINTRE VII

Prietenul nostru George, profesor pensionar și mare cititor de literatură bună, din când în când „comițând” chiar unele povestiri prin ziarele județului, dar având cu deosebire darul de a se face ascultat, împreună cu soția sa Zenaida, profesoară pensionară, gospodină de elită și autoare de manuale școlare, și-au construit o casă pe dealul Șarbei, în Odobești. Așezarea casei în mijlocul unor vii de pe dealul respectiv îi dă o înălțime care o face să depășească toate celelalte construcții din apropiere. Dar nu numai înălțimea aparentă dă frumusețea acestui lăcaș plăcut ochiului și sufletului. La intrarea în conac (așa ne place să-i spunem), George, ca un veritabil Meșter Manole, și în ciuda piedicilor de tot felul, și-a construit o terasă acoperită, asemănătoare mult cu acelea din piesele lui Cehov. La propunerea d-nei Zenaida, ființă foarte sensibilă (ca și soțul ei), latura dreaptă, cea mai expusă razelor soarelui, are fel de fel de suporturi pe care au fost așezate flori. Culorile în care este vopsită casa și terasa sunt alb și grenă. Culmea este că și florile din ghivecele așezate peste tot sunt în ton cu pereții și stâlpii susținători, cum, de altfel, sunt și florile din grădina mare cu o salcie pletoasă în mijloc. Lampioanele din grădină și cele de pe terasă luminează acest loc și noaptea, încât ești tentat să crezi că te afli într-un rai cu amprenta omului modern, dar un rai totuși. Adesea i-am găsit pe amfitrionii noștri pe băncuța de sub salcia, care îi acoperea aproape în întregime. Bănuim că și povesteau despre tinerețea care, din păcate, și-au petrecut-o cu alți parteneri, căsătoria lor înfăptuindu-se în urmă cu zece ani. Ei mulțumesc mereu lui Dumnezeu că, măcar la finalul vieții, și-au găsit liniștea și mulțumirea unul lângă altul, având, din când în când, pe lângă ei și copiii din căsătoriile anterioare.

Conacul are o sufragerie dublă cu un șemineu imens, spațiu în care, iarna, toți prietenii se strâng în jurul unei mese rotunde pentru a discuta despre literatură, despre artă și chiar despre politică. Vara însă, George și cu doamna sa ne invită pe terasa mare din care se văd Focșanii, Goleștii și Mera cu toată Valea Milcovului înconjurată de pădurile cu verdele lor în diferite nuanțe. Frumusețe sporită primăvara și toamna când frunzele pădurii au un colorit atât de intens și divers. Așadar, în sufragerie, pe terasă și sub perdeaua construită lângă garaj, ne adunăm săptămânal sau, când vremea sau vremurile nu ne permit altfel, lunar.

Deși în zilele noastre este o sărăcie cumplită (cine o fi de vină?), deși unii dintre noi de-abia avem ce pune la copii pe masă, deși, de cele mai multe ori, ne ducem la prietenii de pe deal cu mâna goală, (știm că nu este politicos, îi cerem scuze doamnei Zenaida și ne înțelege), amfitrionul trece peste aceste „nimicuri” (așa le crede în marea-i bunătate) și ne întâmpină mereu cu zâmbetul pe buze, cu plăcinte „poale-n brâu” și, adesea, chiar cu o friptura stropită cu usturoi și vin, deși prețul cărnii este mai ales pentru pensionari și bugetari - prohibit. Ea ne încântă atât cu prezența agreabilă și glasul plăcut, cât și cu bunătatea pe care o simțim în orice face și în orice spune. Adesea, o ascultăm cu plăcere când ne povestește unele întâmplări din viața-i zbuciumată, în atmosfera de basm a sufrageriei sau a terasei invadate de flori. Uneori nu ținem cont de ziua planificată pentru cenaclul nostru original (cum e totul în România) și venim când unul dintre noi și-a amintit o poveste mai deosebită sau s-a întâmplat ceva ieșit din comun. Atmosfera ar putea fi greșit considerată patriarhală, pentru că toți membrii acestui așa zis cenaclu de la ”Conacul dintre vii” sunt oameni moderni, dar ei mai păstrează reguli ale bunei cuviințe și ale unui comportament civilizată. Clar că nu este atmosferă patriarhală, ci doar normală. Dar ce mai este normal la noi?

Într-o zi, cineva a propus filmarea tuturor întâlnirilor noastre sau înregistrarea pe casete audio, deoarece spunea acel vizitator pasager pe la noi - o astfel de grupare cuprinzând în majoritate intelectuali, care se și înțeleg, este o rară avis în societatea actuală. O fi avut dreptate? Privind mai atent cenaclul acesta sui generis și conacul am putea să ne gândim la cetatea lui Platon: intră cine vrea, rămâne cine poate. Dar ce facem cu aceia care sunt „caracude”? Au fost și asemenea specimene, dar au dispărut cu timpul.

Datorită ospitalității gazdelor noastre și plăcerii prietenilor de a povesti și a asculta cu decență, s-a născut această carte, în care ordinea povestirilor nu este neapărat cronologică, așa cum nu este nici logică. O fi o perfectă ordine arbitrară, browniană? Cine știe!

Oricum, tot ce include volumul a fost auzit de noi și, indiferent care va fi soarta cărții, clipele trăite de membrii acestui cenaclu ad-hoc la...conac vor rămâne pentru totdeauna în sufletele și mințile noastre. Acolo am înțeles toți, cred, ce este Katharsisul și de ce omul are nevoie să se

ridice cât mai sus din punct de vedere cultural și moral. Dacă și cititorii vor atinge din când în când bucurii asemănătoare celor trăite de noi, „cenacliștii”, atunci este sigur că scopul cărții a fost atins.

Povestitorul, un cenaclist nemarcant...

AUTOBUZUL

Lucram, după absolvirea liceului teoretic, într-un sat din județul Vaslui, pe post de casier la primărie. Acolo mai era un prieten care, tot absolvent de liceu, funcționa ca percepător. Amândoi doream să trecem de această etapă neagră a adolescenței noastre, urmând să mergem la facultate... Așa își începe destăinuirea, într-o după amiază de primăvară, doctorul Dănuț Ivan, despre care nu știam să fi lucrat și altceva în afară de medicina pe care o practica de vreo cincisprezece ani cu credință și de care era atât de mândru.

Prin satul nostru trecea, la ora cinci dimineța, un autobuz urât, mare și zgomotos, căruia noi îi spuneam „măgăoaia”, continuă prietenul. Lunar, călătoream cu acest mijloc de transport pentru a ajunge la raion, la secția financiară, fiind obligați să urmăm un instructaj în domeniul de care ne ocupam.

Era 25 iulie, parcă văd și acum, tocmai luna în care trebuia să ne instruiam. Noi, cei doi tineri, stăteam în stație și așteptam. Între timp s-a adunat lume multă. Cam vreo sută de persoane. Discutam între noi și credeam că mulți din cei veniți au condus copiii, rudele sau prietenii și nu voiau în nici un caz să ajungă în capitala raionului. Dar, iată, celebra „măgăoaie” a sosit la ora programată. Prietenul meu, Dumitru, înalt și voinic, era în avangardă așa cum plănuisem. Scopul său și al meu era clar: intrarea în autobuz. El, primul, eu târându-mă în spatele său. Dumitru, mai voinic, începu demolarea, iar eu întăream ariergarda, mai ales că toți cei peste o sută de oameni forțau intrarea în autobuz. Haine rupte, nasturi săriți, vaiete, cuvinte grele, nervi încordați la maximum, însă efectul a fost cel dorit: prietenul meu și cu mine am intrat. Masa de oameni care dorea să facă același lucru era atât de mare și puternică încât ne-am trezit aruncați pe intervalul dintre scaune, tocmai la mijlocul acestui vapor în care era un vacarm de nedescris. Apoi, fiecare dintre „norocoșii” din interior începu să împingă ba în dreapta, ba în stânga pentru a-și găsi un loc mai bun. Pentru picioare, măcar. Dar presiunea exercitată de cei de afară, care, culmea, toți credeau că au dreptul să intre, era atât de puternică încât nimeni nu putea să se fixeze într-un anumit punct. Deodată se făcu liniște pentru că am auzit un glas de comandant, glas care le domina pe toate celelalte: „Închideți ușile!

Nici o rugămintă, nici o amenințare din exterior nu avură efect asupra stăpânului acestei hudubaie, șoferul. Mașina a plecat, lăsând în urmă un fum gros, praf, regrete, înjurături, pumni ridicați și multe alte „complimente” adresate șoferului, întreprinderii de care aparținea, dar și „fericiților” care au reușit să penetreze până în interiorul colosului.

Pentru că toți căutau un locșor mai protejat în cuptorul plin cu bagaje, transpirație și mirosuri imposibile, au început nemulțumirile:

- D-le, mai liniștește-te! Ce te fâțâi atât?

- Păi nu vezi că stau într-un picior? Ce picior, într-o unghie, ca la balet stau!

- Or fi copite, nu unghii, dacă țin ditamai matahala! urlă unul din spate.

- Auzi, tălică, da ce-ai pus matale pe talpă că parcă m-a călcat calu'. Simt o durere groaznică și ceva umed și cald în bocanci. Cred că mi-ai rupt deștu' sau unghia a plecat de la locul ei! Nici nu mă pot apleca să văd...

- Ei, da de unde! Am doar niște blachiuri, da' poate matale stai prost cu udu' și, în înghesuiala asta, nu te-ai mai putut ține... E omenește, eu te cred... Ha, ha, ha, ha... Și omul cu blachiurile cât potcoavele, crezându-se spiritual, râse vreo zece minute.

- Da', din ce an e povestea, măi Dănuț? Îl întrebă Nicușor Florea pe vorbitor.

- Ce? Acum nu pățim la fel? se răsti Ionel Asori.

- Ei, nu-i ca atunci! Nu-l mânia pe Dumnezeu! interveni Jan Zbârciog.
 Dar Dănuț Ivan intrase adânc în poveste și continuă: Mai în spate, unde praful și înghesuiala erau și mai accentuate, spiritele se încinseră mult mai mult:

- Care te înfigi așa în mine? se lamenta o femeie de vreo cincizeci de ani.
 - Da, de matala îmi arde mie? Dacă ai avea douăzeci, treizeci de ani, ai fi mai nașparlie, mai așa cum sunt astea moderne, cu fusta tăiată până sus de tot, n-aș zice ba! Dar matala...
 - Cum? Ce? Ia uite, bărbate, cum mă înjură nesimțitu! Adică ce? Adică cum? Eu sunt de lăpădat? Adică...
 - Tinere, vezi că eu nu știu multe! La mine nu merge să-mi atingă vreun străin femeia că fac moarte de om! Auzi?
 - Uită-te, omule, cum se înfige cu curul în mine! Înțelege cine se înfige?
 - Margareta, e adevărat? Tu te freci de alți bărbați? Tu-ți Hristoșii și toți ceilalți sfinți de pe cer de femeie a dracului! Cum nu te mai saturi tu de frecat de treizeci și cinci de ani! Te iau de plete și te arunc pe geam acuma!
 - Hai, mai du-te dracului de neputincios! M-ai apărat de te-ai rupt! zise femeia cu glas scăzut. M-ai frecat tu vreodată cum trebuie? Nici în autobuz nu pot să dau cu curu' în ce parte vreau? Hohote de răs umplură autobuzul auzind astfel de gratulări între soți. Dar râsul fu întrerupt de un glas de bărbat, și el nemulțumit:
 - Doamnă, da matala ești balerină?
 - Ce te-a apucat, domnule? răspunde vecina.
 - Eu văd ceva negru acolo sus la matala, unde te ții de bară. E păr negru și pute... mamă, mamă. Te ții cu piciorul de bară, nu?
 - Bețiv nerușinat ce ești! Cum îți permiți? Eu sunt femeie cinstită, curată...
 - Nu, doamnă, că eu nu, eu nu aș face ceva, nu-mi mai trebuie femeie! De la mirosu' ăsta m-am lecuit... eu... eu...
 - Cin' se uită la tine, văcarule...!
 Nu se termină bine dialogul că într-un colț se ivi altă femeie nemulțumită:
 - Și ăștia stau pe scaune și nu se simt când văd o femeie lângă ei! Poate este bolnavă, poate este gravidă! oftă o bătrânică de vreo cincizeci și cinci de ani. Se adresa direct unor găligani cât muntele, care stăteau lași pe scaune, cu mâinile la ochi și o făceau pe somnoroșii.
 - Hopaaaa! se trezi unul, care prinsese un loc și se simțea cu musca pe căciulă. Ca să abată atenția în altă parte, o dădu pe glumă: Te pomenești că ești gravidă, mamaie! Da' cine s-a miluit și de matala? Ăluia, să știi, i-a iertat Dumnezeu toate păcatele!
 - Nu-mi veni mie cu mojiicii din astea, bădăranule! Că ți-aș putea fi mamă! Mă crezi una din țatele cu care ești obișnuit?
 - Ai dreptate și matala, mătușă: găina bătrână și morcovul tânăr fac ciorba bună! Nu?
 - Măi țacă, chiar crezi că-s de alea cu mămăliga între dinți, cu care ai tu de-a face?
 - Lăsați-o pe bunica! N-are nici un rost cearta! Poate la stația următoare coboară cineva! strigă, vesel, șoferul.
 Cearta s-a întrerupt și toți se uitau la vecinul care putea fi unul din cei care vor coborî. Fiecare se uită la fiecare cu o privire iscoditoare, sperând să vadă intenția salvatoare de a coborî și a lăsa vecinului moștenire douăzeci-treizeci de centimetri pătrați și odată cu acest spațiu vital chiar puțin oxigen în plus. Orice ins aflat în hardughia mișcătoare, care dărdăia și găfăia din toate încheieturile, ar fi pupat, ar fi îmbrățișat oricât de mulți ar fi fost cei care doreau să coboare. Urmărindu-se toți și neobservând nici un semn că vecinul, vecinii vor să se îndrepte spre ușă, privirile se încărcară cu o ură înverșunată, neîmpăcată, ochii le căpătară luciri metalice, care trimiteau spre ceilalți blesteme crâncene. Toți deveniră dușmanii tuturor...
 Dar preocuparea aceasta dispăru fulgerător când pasagerii își îndreptară privirea spre stația care se apropia. Acolo se vedea ceva ce nu li se părea posibil, crezând că vederea le joacă feste: era un grup de oameni.
 - Priviți, priviți! strigau pasagerii înghesuți, arătând cu degetul spre stație ca și cum apăruse monstrul din Lock Ness.

- Dumnezeule mare, ajută-ne! mai strigau ei. Fă ca acești oameni să aștepte niscaiva rude, care vor coborî din autobuz! Jurăm, Doamne, că dacă ne salvezi și acum, ne vom apuca de postit, ne vom duce în fiecare sârbătoare la biserică, jurăm...

Așa implorau, mai ales cei din față, pe D-zeu.

- Să nu cumva să-i luați, dacă vor să urce! îl implorau alții pe șofer. Între timp mașina se opri și un vlăjgan cu o bicicletă se duse la ușa șoferului, îi puse ceva în mână, îi șopti la ureche, acesta zâmbi complice și rosti cuvintele fatale:

- Urniți-vă din ușa aia că nu putem lăsa oamenii jos!

- Da' bicicleta unde o lasă? șopti ca pentru el unul mai nedumerit.

- Că n-o lăsa-o în câmp! se miră de atâta naivitate stăpânul vaporului supraîncălzit și supraponderal. Ușa s-a deschis și vlăjganului atât i-a trebuit. Se opinti în nefericiții de la intrare după principiul loviturii de berbece. Cei de lângă ușă au simțit din plin șocul ca pe un veritabil cutremur, iar undele acestuia se propagară până în celălalt capăt. Omul își puse bicicleta deasupra capului. Ochii pasagerilor nu mai aveau timp să privească vecinii cu ură, ei priveau cu groază în sus, la bicicleta pe post de sabie a lui Damocles, care putea să cadă oricând pe capul unora. Dar, la un moment dat, s-a auzit un zgomot ciudat, un behăit și, astfel, prin niște conexiuni misterioase între toate simțurile, privirea năpăstuiților s-a direcționat din nou spre intrare. Călătorii au redescoperit că întotdeauna o nenorocire nu vine singură: în spatele stăpânului bicicletei era un bărbat mic de statură, care, parcă, se târa. După el, minune, venea un cârlan voinic și țanțoș. Țăranul, observând nemulțumirea și tendința oamenilor de a-l respinge prin împingeri repetate, începu să se vaiete:

- Ce să fac și eu, trebuie să duc mieluțul ăsta unui doctor. I l-am promis de Paști, dar...

- Țăsta-i mieluț, nu ți-ar fi rușine obrazului, măgar bătrân ce ești? Nu vezi că-i oaie, animalule? Suntem aici la bouwagon? vociferau oamenii sub acoperirea anonimatului. Ca la noi, la români, bineînțeles.

- Da' îl țin între picioare, așa că nu vă deranjează! își continua el explicația.

- Da' picioarele unde le pui, târlane? încercă unul postat aproape de ușă să-i oprească înaintarea.

- Închideți ușa aceea după nenea cu mieluțul și să nu mai aud cuvinte murdare, ce naiba! Suntem intelectuali și trebuie să ne respectăm! îl găsi sensibilitatea pe șoferul care absolvise profesionala de câțiva ani buni.

Bicicleta se apropia și se îndepărta de capetele oamenilor în funcție de hârtoapele drumului.

Cei mai înalți își blestemau în gura mare mamele care nu i-au născut pitici sau că au avut proasta inspirație de a se urca în această „troacă” mișcătoare. Unii încercau și niște genoflexiuni pentru a nu fi atinși de „sabia lui Danocles”, dar stratagema nu reușea mereu. Vlăjganului îi obosise mâinile așa că prietenul meu Dumitru fu primul care beneficia de lovitura roților buclucașe. Și eu știam că bietul om se spălase aseară cu apă de ploaie și oțet, ca să-i lucescă părul.

- Ține-ți hârbul ăla deasupra capetelor cum ai promis, tovarășuu... izbucni Dumitru mânios.

- Da' pe matală cine te-a udat așa la rădăcină? Nu era mai bine să fii mic? îl plesni vlăjganul cu cuvintele. Vorba aia: decât mare și idiot, mai bine mic și prost. Nu? Ha, ha, ha!

Prietenul meu își dădea seama că ar fi putut să-l apostrofeze cum merită pe obraznic, dar ar fi fost un dialog al surzilor. Îl lăsă pe individ să-și guste glumele proaste. Lumea din jur însă, oameni cu pregătire minimă sau fără pregătire, atât aștepta: o supapă pentru răs. Începură, așadar, toți să râdă, la început mai discret, apoi mai zgomotos, până când fenomenul deveni demențial. Fețele lor roșii de căldură și transpirație deveniseră vinete. Lacrimile de răs amestecate cu praful care-i înăbușea îi transformaseră pe bieții oameni în mulatrii cu ochi strălucitori. Orice ins înghesuit, prăfuit și călcat în picioare sau pe picioare își transformase suferința într-o explozie de răs. Și, culmea, acest spectacol grotesc dintr-un autobuz burdușit de pasageri, bagaje și animale îi făcea pe acești oameni să uite de durere și oboseală când li se părea că unul dintre ei avea necazuri mai mari sau este mai penibil decât ceilalți. Așa cum numai la noi se întâmplă. Fiecare era fericit că nu este singurul care suferă. Când moare și capra vecinului, românul uită de moartea caprei sale.

Au apărut, în sfârșit, blocurile orașului, am intrat chiar în capitala raionului, am ajuns la statuia din centru. Șoferul, „intelectualul” povestirii mele, deschide cele două uși mari și din corabia decolorată, ruginită și prăfuită se prăvăliră, ca apele unui baraj dărâmat, o mulțime care depășea de două-trei ori capacitatea autovehiculului. Eu, care coborâsem printre primii, stăteam pe un trotuar și priveam puhoiul. Era o lume turmentată, care nu-și găsea direcția. Atunci m-am gândit ce înseamnă

libertatea pentru oamenii aceștia sau pentru alții care au fost ținuți mult timp într-un spațiu închis. Mai nimic, desigur. Mergeau când pe trotuar, când pe mijlocul drumului, unii o luau înainte, alții înapoi, la mijlocul distanței se întorceau și mergeau spre stânga ori spre dreapta, câțiva se opreau în loc și, plesnindu-se cu palma peste frunte, realizau că nu știau încotro s-o ia. Mulțimea eliberată din astfel de lagăre (autobuze sau țări), cu mișcarea lor perfect browniană, mi se pare tipică poporului român de ieri și de azi. Astăzi, când este mânat ba la dreapta, ba la stânga politichiei, poporul reușește mereu performanța de a alege pe cine nu trebuie. Cât va mai dura această penibilă oscilație? Dumneavoastră, prieteni, mi-o veți spune.

BĂTRÂNUL ȘI... FEMEILE

Eram tânăr absolvent de liceu și mă încadrasem ca profesor undeva, la țară, își începe inginerul Ion Bocu povestirea. Colectivul de cadre era mare, tinerii deveniseră majoritari, cei cu vârsta între 45-55 de ani fiind cam o treime. Pentru obiectul franceză nu s-a găsit însă un absolvent care să renunțe la oraș, așa că directorul, după multe insistențe la inspectorul cu personalul, a adus un pensionar de 75 de ani, fost avocat cu studiile în Franța. La primul consiliu profesoral mi-a atras atenția doar acest om, un bărbat înalt, fără nici o tendință de îngrășare, cu părul permanent vopsit și fața luminată de niște ochi albaștri, buni. De la vechea meserie îi rămăsese doar un ceas de buzunar și obiceiul ca, atunci când vorbea, să stea cu o mână în buzunarul vestei și cu cealaltă să gesticuleze. Am intrat în vorbă cu el, după ce am fost toți prezentați de către director. Se numea Basarabescu și fusese, din câte am auzit de la cei care-l cunoșteau mai bine, un personaj foarte bogat și celebru în zonă.

- D-le Basarabescu, l-am abordat direct, înțeleg că ați abandonat viața de orășean și o pensie frumoasă pentru a veni în văgăuna asta. Nu cred că din altruism. Nu?

- Dragă colega mai tânăr! Mă bucur când cineva vrea să dialogheze cu mine, chiar și în cazuri ca acesta, când simt ironia în glasul interlocutorului.

- Vă rog să mă scuzați, dar nu sunt deloc ironic. Este o curiozitate pe care nu pot să mi-o reprim, mai ales în situații în care ceva mi se pare nefiresc.

- Aș avea eu ceva de câștigat aici? Doar câțiva lei peste pensie și atât. Vreau doar să muncesc, dragă colega. De furat, n-am furat niciodată, să fiți sigur...!

- Scuzați-mă, nu vreau să jignesc pe nimeni, dar tocmai asta este problema: pentru nimica toată să vă distrugeți liniștea, să nu puteți sta în patul dvs, să nu...

- Simplul fapt că vreau să muncesc să fi trezit astfel de gânduri la un tânăr? Generația mea este atât de diferită de a mamei? Pentru că, așa cum văd, astăzi se umblă după chilipiruri, șmecherii și orice altceva, numai după muncă nu. Eu vreau, de fapt sunt pur și simplu forțat, să-mi sacrific timpul puțin care mi-a mai rămas, dar nu pentru statul nostru socialist, nici pentru amărății ăștia de copii, ci...

- Ce puneți la cale, stimați colegi? interveni directorul.

- Despre muncă vorbim, domnule director! răspunde Basarabescu.

- Dar este extraordinar! Acest subiect ar trebui scris pe toți pereții și comentat mai ales în consiliul profesoral! concluzionează directorul.

După ce șeful, cu convingeri politice deloc pe placul meu, s-a îndepărtat, l-am rugat pe fostul avocat să mergem la vreo crâșmă, pentru că astfel de instituții ale pierzaniei apăruseră în locul unei grădinițe, în locul căminului cultural, peste tot. Și mai trebuie să recunosc în fața dvs, prieteni odobeșteni, că simțeam o simpatie inexplicabilă față de acest bătrân, simțeam că are secrete și multă înțelepciune, pe care ar fi trebuit să le asculte cineva... Ba chiar credeam că și el avea nevoie de un om în fața căruia să-și descarce sufletul.

Reluăm, odată ajunși la crâșma lui nea Mitică, discuția despre rostul său în acest sat:

- Spuneți despre nevoia dvs. de a vă sacrifica...

- Nu, colega, nu-mi ajung banii din pensie!

- Pentru întreținerea dumneavoastră?

- Nu, nu numai... Eu mai am și doi băieți făcuți la bătrânețe... Dar ce rost are să discutăm chestiuni personale? Mai ales că matale ești de vârsta băieților mei... Dar - mai știi - poate este bine că ai aceeași vârstă... Cu ei nu prea am avut, nici nu am, prilejul să discut foarte des.
- Cu propriii fii nu poți conversa? Mi se pare grav, d-le...
- Nu știu dacă trebuie să-mi știe situația și altcineva...
- Dar de ce? Nu v-am văzut vorbind mai mult de două, trei cuvinte cu nimeni! Credeți că așa trebuie să se întâmple într-o colectivitate? Eu, spre exemplu, am un coleg, Titel Costache, pe care-l vedeți mai mereu cu mine, dar aș dori să mă apropii și de un om ca dv., de la care să am ce învăța, pe care să-l respect, să-mi închipui că vorbesc cu tata, căruia nu am putut să-i destăinui durerile și bucuriile mele. În numele fiilor pe care-i pomeniți mereu, ei rămânând totuși atât de departe, consider că nu greșiți apropiindu-vă de tineri... Ce ziceți?
- Ce să zic, dragă! Consider că ai dreptate. Poate eu ar fi trebuit să te rog să-mi fii mai apropiat, poate... Copiii mei? Ce știi ei despre mine?
- Încercați să credeți că băieții vă sunt aici, atâta timp cât eu și Titel vă suntem apropiați.
- Colega, colega, na că nici nu știu cum te cheamă...
- Ion Bocu, doar Ionel pentru dv, d-le avocat.
- Da, nu prea am fost lăsat să fiu aproape de copiii mei. Ce greșală! Ce greșală!
- Dar nu-i greșală, e o bucurie, chiar o fericire să ai doi băieți, d-le...
- Așa ar fi trebuit să fie dacă mama lor, fosta mea soție, nu i-ar fi îndepărtat... Acum, această femeie mă obligă să întrețin băieții la facultate.
- Doar atât? Ei, fiind inteligenți, își dau seama de efortul și de valoarea dv?
- Nu-i lasă netrebnica să-și dea seama, ea mă desconsideră, mă ponegrește, la un moment dat a aruncat, pentru a mă distruge moral, și un zvon îngrozitor: acela că nu sunt băieții mei.
- Dar ce mamă poate să inoculeze copiilor astfel de bazonii, care, s-o recunoaștem, nu sunt nici în favoarea moralității ei ca femeie, ca soție...
- Ei, a fost o rea de la început, dar o iertam mereu fiind mai tânără cu 25 de ani ca mine.
- Înseamnă că era frumoasă, iar o femeie frumoasă...
- Așa credeam și eu atunci: frumusețea le compensează pe celelalte. Dar vedeți voi, colegii mei, copiii mei, că, iată, a ajuns lângă noi și Titel, dacă v-aș spune că frumusețea nu are, așa cum cred toți, rolul primordial în viața omului, m-ați crede?
- Noi credem că greșiți, bineînțeles!
- Vedeți! Oare de ce n-or fi vrând tinerii să beneficieze de experiența bătrânilor? Nici nu știți câte suferințe, băjbâieli sau dureri s-ar evita!
- Dar noi mai credem și în experiența noastră, d-le avocat!
- Ați putea salva niște ani, care să fie dintru început frumoși, fructuoși, fericiți! De ce trebuie să vă loviți cu capul de pragul de sus pentru a-l vedea pe cel de jos? Dacă aș avea puterea, aș înființa o casă a bătrânilor înțelepți, aceștia repartizați pe diferite domenii. Tinerii să vină la ei ca la o policlinică, să se adape la izvorul cunoașterii. Câte femei și câți bărbați ar deveni fericiți! Tinerii căsătoriți, neavând ca sfătuitori decât părinții, de care nu prea ascultă, vor eșua de cele mai multe ori, divorțând. Alții își duc jugul, acceptând compromisurile, ajungând niște bețivi, niște...
- D-le avocat, sunteți foarte pornit împotriva femeilor, a tinerilor... Aveți totuși vreun regret la vârsta dvs?
- Nu sunt pornit împotriva nimănui, iar regretul meu mare este că nu m-am însurat la tinerețe.
- Totuși, aveți vreo femeie pe care ați iubit-o, n-ați uitat-o niciodată? Îl atacă și mai direct Titel.
- Soția am uitat-o demult pentru că mi-am impus acest lucru. Altfel aș fi înnebunit sau aș fi murit, pentru că la început am iubit-o cum nu-ți închipui. Mi-am dat seama că nu mă iubește, dar gândeam că văzându-mă că sunt un bun soț și un bun tată, mă va îndrăgi. Da' de unde! Femeile au alte criterii în judecată. După mintea mea de acum, îi dau însă dreptate. Câtă înțelepciune aduce bătrânețea! O înțeleg pe femeia aceea, deși mi-a distrus viața. Avea 25 de ani, și, sigur, nu putea iubi un bătrân. La 50 de ani, cum eram eu, bărbatul este cam pe ultima sută de metri. Nu? Oricum, pentru îndrăzneala, mai bine zis pentru ignoranța mea de neiertat, s-au răzbunat mama natură și - cine știe - unele dintre femeile pe care, până la vârsta de 50 de ani, le-am abandonat... Dar, dacă ar fi să fiu sincer până la capăt, ar trebui să țin minte ultima femeie... Dar s-o lăsăm, nu vreau să plictisesc...
- Nu vedeți că suntem numai ochi și urechi? Îl încurajă pe bătrân, Titel.

- Da, ea avea 55 de ani, eu cu vreo 15 ani mai mult... Se întâmpla acum 5 ani, într-o marți, pe la orele 20,43. De atunci, orice bărbat orgolios evită o astfel de confesiune, trăiesc din amintiri. Poate ar trebui să devin rău, invidios, mereu pus pe ceartă și să mă opun fericirii altora. Eu însă voi rămâne un veșnic altruist...

- Dar femeia vieții n-a fost, d-le Basarabescu? îl agasează în continuare Titel.

- A fost, a fost dacă insiști s-o afli...

Femeia fatală? îl provoc eu la destăinuiți pe avocat.

- Da, dacă așa s-o numi. Vă spun, dar dacă simțiți că vă plictisiți, mă opriți... Da?

Spunând acestea, bătrânul își îndreptă ținuta, de pe față i-au dispărut ridurile de adineauri, ochii îi capătară străluciri, privirea deveni cutezătoare... Parcă întinerise cu cincizeci de ani.

- Eram tânăr ofițer român în primul război mondial. Eram subțirel, frumos, unii mă credeau chiar inteligent, aveam o scurtă mustăcioară neagră și ochii albaștri. Vă închipuiți că nu eram de lepădat... Regimentul nostru se retrăsese undeva aproape de Iași. Armata rechiziționase cai, căruțe, case și un conac boieresc. În conac erau încartiruiți ofițerii. Cum eram tânăr locotenent, aveam și eu o cameră în acel mic palat. Într-o seară, băusem cu colegii și, întorcându-mă în cameră, am adormit imediat. Deși eram buimăcit de vin și de somn, cu puțin după miezul nopții am sesizat un zgomot ușor în jurul meu. Am deschis ochii și am ascultat cu atenție. La un moment dat, un foșnet a trecut foarte aproape de mine. Am întors capul și am văzut... n-o să mă credeți...

- Ba vă cred: ați văzut o stafie! se grăbi Titel să-l completeze pe avocat.

- Nicidecum: am văzut o femeie cu un capot lung, mătăsos. Am mulțumit atunci lui Dumnezeu că ordonanța n-a lipit hârtia de camuflaj prea bine, permițând astfel ca lumina lunii să ajungă la mine. Arătarea, că așa am considerat-o în prima fază, se mișca rapid, avea părul lung și negru. M-am speriat, m-am frecat la ochi, doream și nu doream să fie stafie. Am pipăit pistolul de sub pernă, l-am luat și am sărit brusc îndreptând arma spre ea. O dără mică de lumină cădea pe fața femeii. Era îngrozită. Am somat-o să-mi spună cine este și de unde a răsărit. N-a răspuns și gândul m-a dus la spionaj și la câte altele... Ceva bâlbâia totuși. Am înțeles chiar câteva cuvinte franțuzești. Era străină. Deja vedeam un scenariu cu altă Mata Hari pe frontul românesc, eu medaliat pentru bravura de a o prinde..., eheee...

Dar dacă era vreo asistentă voluntară din lumea bună, cum se obișnuia pe atunci?, îmi arătai și eu nedumerirea.

- Nu, nu era așa ceva... Avea o finețe și o privire care îmi spuneau că ea nu este în stare să facă vreun rău cuiva. O ființă benefică în întregime. După ce ne-am liniștit amândoi, am aprins lampa, am închis perfect camuflajul și am început discuția în franceză. Norocul ei (sau al meu, nu știu) a fost că studiasem dreptul la Paris. Mi-a explicat că este franțuzoaică și este stăpâna conacului, iar soțul era concentrat pentru o misiune specială în cadrul Marelui Stat Major. A rămas la conac, deși nu știa românește. Când casa i-a fost rechiziționată, ea nu s-a arătat și ofițerii au crezut că stăpânii fugiseră. Stătea într-o cameră secretă de câteva luni.

Exact ca în filme, d-le avocat! subliniez eu.

- Viața depășește cu mult filmele, dragul meu? Îți închipui ce noapte de vis am avut! Așa că mai beau o bere și plecăm!

- Chiar acum întrerupeți firul aventurii? Când este mai palpitant, d-le? îl flată Titel pe bătrân.

- Da, Monique (așa o chema) avea provizii pentru un an. Un perete al ascunzătoarei era biblioteca. A apăsat un buton camuflat în peretele bibliotecii și m-a convins. Ne-am împrietenit și ne-am iubit toată noaptea. Când am căzut epuizat, nu mă alunga, ci mă împingea ușor cu mâinile până am ajuns cu capul în dreptul sexului ei. Mi se mai întâmplaseră astfel de scene și în Franța, de aceea am sărit imediat în picioare. A venit spre mine cu goliciunea ei tulburătoare și s-a scuzat: ea și soțul ei practicau și alte forme ale iubirii. Am replicat, deși nu mi-o cerea nimeni, că voi rămâne doar la „ars amandi” practică de bunii și străbunii mei. Vă închipuiți, cred, că tot timpul cât am stat la conac am avut-o alături pe Monique. Aș fi vrut, ca Faust, să opresc zilele și nopțile în loc (o, instant reste!), aș fi vrut să se termine războiul, dar dușmanul nu m-a ascultat. Am fost trimis în linia întâi a frontului și astfel m-am despărțit de frumoasa care, de cincizeci de ani, îmi tulbură zilele și nopțile. E mult, e puțin?

Cam mult, d-le avocat! răspund eu.

- Nu, nicidecum! Pentru o femeie adevărată nimic nu-i prea mult! La existența mea, care acum este larvară, nu protestați că știu adevărul!, aș putea adăuga: dragostea este cea mai bună dar și cea mai nebună dintre pasiuni. Ea nu cruță nici bărbatul, nici femeia, nici bătrânii, nici tinerii. Normal este să apară la tineri și atunci are farmec. Când o descoperim la bătrâni, atunci ni se pare penibilă (deși nu întotdeauna). Dar - mai cred - este cel mai puternic sentiment al omului: dragostea face dintr-un laș un viteaz, dintr-un încrezut un modest și - ce-i mai grav - dintr-un înțelept un nebun...
Sigur că bătrânul meu prieten m-a cam speriat în discuția aceea. Cuvintele lui m-au urmărit însă mult timp, iar acum, când am vârsta lui de atunci, îi dau dreptate. Din păcate, așa cum spunea, nimeni nu ține cont de experiența celorlalți. Nici eu n-am ținut cont și multe am pățimit.
- Gata, gata! intervine Jan Zbârciog, membru marcant al clubului nostru. Prea v-ați întristat, parcă ați căzut în butoiul cu melancolie. Doamnă Zenaida, mai aveți vreun pahar de vin? Că Ionel Bocu ăsta m-a amețit cu povestitul...

DRUMUL MORTII

Voi știți, prieteni, că deși locuiesc în Odobești, eu sunt născut undeva lângă Bârlad, la câmp deschis?

- Dar știe toată lumea acest fapt, dragă Fane Bolovan! Știm că ești sau ai fost un bun inginer metalurgist, ceea ce n-are nici o legătură cu orașul nostru. Mai știm că ai devenit un bun gospodar, ai casă, ai copii etc. Dar despre tine, până la 30 de ani, nu știm nimic. Ce-ai făcut? Pe unde ai fost? Îl completează pe Fane vechiul său prieten Mișu Apostol.

N-are rost să vă spun multe! răspunde Fane. Eu sunt cel care sunt și mai bun de atât nu pot fi! Doream să vă povestesc doar o întâmplare mai ciudată din tinerețea mea. Altor li se va părea poate, neinteresantă, dar pentru mine a fost ieșită din comun. Practic, întâmplarea respectivă mi-a schimbat viața. Poate acea situație de excepție va folosi cuiva. Iat-o:

Făceam armata la Timișoara, pe undeva pe lângă Fabrica de biscuiți „Fructus”. Pentru rezultate bune, am primit o permisie de două săptămâni în preajma Crăciunului. Am ajuns cu bine în satul natal, la vreo douăzeci și cinci de kilometri de Bârlad. Bunicii, mama, frații și prietena Cristina s-au bucurat nespuse de venirea mea. Numai că după vreo trei zile s-a pus o zăpadă de doi și chiar trei metri, iar eu stăteam ca pe ghimpi de frica imposibilității de a ajunge la tren. Petrecerile s-au terminat, ninsoarea stătuse de câteva zile, oamenii mai circulau pe ici-colo, dar nu venise și nici nu plecase nimeni din sat. Soarele părea să ridice temperatura, însă era doar aparență. Hotărâsem, cu inima strânsă, că singura șansă de a ajunge la tren era mersul pe jos pe drumul fără pârtie. Știam că este aproape o sinucidere. Cristina, deși avea rețineri în privința acestei hotărâri, a simțit ce luptă este în sufletul meu și m-a încurajat. Eu, care aveam inima cât un purice, mi-am dat seama atunci de rolul femeilor în viața bărbaților. Când un bărbat este stimulat de o femeie, el poate înfăptui opere mărețe, poate depăși orice piedică, orice boală, toate acestea cu greu realizabile în alte condiții și fără acel sprijin moral. Doi dintre prieteni, foarte apropiați, m-au avertizat: „știm ce simți, știm că trebuie să ajungi unde-ți este datoria, dar te-am ruga să fii foarte atent, mai ales că drumul este greu și lung, am auzit chiar că acolo, în câmpul acela fără de sfârșit, sunt și animale sălbatice. Merită să riști atât de mult?”

Dar hotărârea mea era luată: voi ajunge cu orice preț la tren și de acolo tocmai la Timișoara, îmi spuneam și le spuneam. Îi rugam să fie alături de mine ca să nu mă poticnesc tocmai acum, să mi se întâmple să nu ajung la termen la unitate, să fiu dat dezertor sau altele de acest gen. Mai ales că am avut destule eșecuri cu facultățile la care am dat și, la vară, când terminam armata, mă prezentam iar la examenul de admitere...

Prietenii, mama și Cristina văzând că nu-i chip să mă întorcă din drum, m-au sfătuit să-mi leg cizmele sub genunchi cu o sârmă sau sfoară, pentru a nu-mi intra zăpadă. Peste căciula învechită să pun un fular cu care să-mi acopăr urechile, să-mi cumpăr zahăr cubic din care să mănânc permanent pentru a asimila calorii și a rezista la efort, să mai iau și un băț pentru a mă sprijini în el când voi scoate picioarele din zăpada până la brâu sau până la piept, iar în unele cazuri și mai mare. Aproape de plecare, deși eram înspăimântat de-a binelea văzând dealul din fața satului, am avut curajul,

făcând-o pe indiferentul, să le spun prietenilor și Cristinei: dragilor, să ne vedem sănătoși în vară când mă voi libera și voi da examen la facultate. Vom sărbători chiar reușita mea la admitere!

- Baftă multă! îmi urase mama, care nu venise la despărțire. Îmi promisese că se va ruga pentru mine cum a făcut-o întotdeauna. Cristina, cu inima încărcată de frică și presimțiri rele, mă sărută cu ochii înlăcrimați. Din fericire pentru mine, eu vedeam în ochii ei semne de îmbărbătare și nu de teamă.

- Dar unde erai, măi Fane? În Siberia? intervine Gelu Diaconu. Nu exagerezi cumva? D-na Zenaida nu-i mai dați să bea că-l influențează...

Fane nu ia în seamă întreruperea lui Gelu și-și continuă povestirea. „Mergi cu bine și ai grijă de tine! Gândul meu te va însoți și te va sprijini mereu! Nu vei fi singur, să nu uiți!” îmi spuse fata încându-se în propriile cuvinte. Faptul că plecasem în miezul zilei, îmi mai dădea curaj. Ajuns cu greu pe coama dealului, mă uitam cu tristețe înapoi. Domnilor, eu pot să tac dacă nu mă credeți! Dar ce spun este real... încercă Fane să atenționeze pe cei care-l întrerupeau...

- Lasă omul în pace, Gelule! se înfurie gazda noastră, d-na Zenaida. Continuați d-le Fane!

Și Fane continuă:

-Siluetele ființelor pe care le iubeam se mai vedeau în zare făcându-mi cu mâna și urmărindu-mi mersul anevoios. Încet, încet, îmi pierdeam puterile, simțeam că nu voi ajunge la gară, de unde, din când în când, auzeam câte un fluierat de locomotivă. Merită oare să-mi sacrific viața pentru a ajunge la armată? Și dacă n-aș fi plecat spre unitate ce-aș fi pățit? Aceia de acolo nu știu despre înzăpezirile din Moldova? Câteva zile de arest și s-ar fi rezolvat problema. Dar dacă mă trimit la batalionul disciplinar și mă condamnă vreun an sau doi? Orice ar fi, dar trebuie să rămân în viață. Un minut, două, picioarele refuzară să mai meargă înainte, ele se întorceau spre sat. Păream un Hopa Mitică la discreția unor mâini străine. Dar nu mă voi întoarce, sunt prea mândru pentru a da înapoi! Voi ajunge la tren, voi ajunge, voi învinge, voi termina armata, voi termina și facultatea! Trebuie să-mi repet mereu acest lucru și așa se va întâmpla. Cine m-ar putea ajuta aici? Nimeni! Ah, ce mult contează și rezistența fizică! Oare până la această vârstă cine m-a ajutat? Nu prea am găsit altruști în jurul meu. O fi bine, o fi rău? Totuși, un sprijin acordat la momentul oportun te scutește de multe zbateri și eforturi fără sens. Dacă nu poți să te sprijini singur, prin voință și înțelepciune, altcineva n-o va face! Trecuseră vreo două ore de la plecare și, deși de-abia scoteam câte un picior din zăpada foarte înaltă, deși mă opream des pentru a mă odihni, deși mâncam zahăr cubic permanent, frica nu mă părăsise, mai ales că acum ajunseseam în câmp deschis și credeam că am greșit drumul. Orice urmă era acoperită și nu mă mai puteam orienta. Niște urme totuși mai distingeam, dar, vai, nu erau de om! Niște labe mari trecuseră pe acolo. Purtătoarele lor, după greutatea apăsării și după mărimea contururilor, păreau anormal de mari. Cum mari, cât de mari? O idee care fusese și până atunci într-un cotlon al creierului, săgetându-mă dureros, își făcu loc și se răspândi, acoperindu-mi tot gândul: Sunt lupi! Să fie adevărat că există asemenea fiare pe aici? Și zgomotul trenului nu se mai aude deloc! Înseamnă că sunt foarte departe de ținta călătoriei mele. M-am îndepărtat sau mă apropii? Pe neașteptate, ca o luminiță, îmi veni ră în minte trei cuvinte: Audacia fortuna iuvat. (Soarta ajută pe cei îndrăzneți). De la profesorul meu de latină din liceu o știam. Înseamnă că voi învinge, nu? Dar ce mă fac dacă nu sunt pe drumul bun? Acest alb imens îmi distruge ochii, dar și gândurile. Urmele acelea mari și înspăimântătoare erau peste tot. Uitându-mă spre sat, văzui niște umbre mișcătoare. Păreau câini, vulpi sau lupi?! Întotdeauna am crezut că haitele de lupi sunt simple povești. Dar iată-mă în plină realitate... Oare așa se apropie moartea? Adesea, când auzeam despre unul sau altul că a murit, mi se părea normal, dar nu-mi puteam închipui că într-o zi, poate foarte curând, ar putea fi vorba despre mine. Din păcate, subiectivitatea noastră crede că moartea nu ne privește niciodată pe noi, cei care suntem de față, ea privește doar pe alții. Din păcate sau din fericire? Omul încearcă permanent să se autoînșele. Dar dacă această autoînșelare este una din redutabilele noastre arme de apărare? Îmi vedeam de drum în continuare, dar simțeam că fiarele s-au apropiat. Mi se părea că ochii lor de foc mă ardeau deja în spate. Îmi vedeam de drum, vrând să par calm, dar numai calm nu eram. Gândeam cu febrilitate la ce puteam face, dacă există vreo metodă pentru a scăpa teafăr dintr-o astfel de încercare. Ei, dacă aș avea un cal și pe lângă el puterea și curajul lui Danilo din „Război și pace”! Dar ce curaj să am singur în fața lupilor! Spaima mă străbate din cap până în picioare. O fi normal să simți prin orice fibră a trupului

că nu vrei să te desparți de viață? După Sartre, eu eram cel foarte normal pentru că „doar cel ce nu cunoaște frica este anormal”.

Zăpada imaculată și soarele care o făcea strălucitoare îmi luau, din când în când, vederea în totalitate. O greutate imensă mi se lăsase pe creier, ceva esențial din organism nu mai funcționa la parametrii normali, niște reflexe condiționate erau deteriorate în așa fel încât păream o jucărie dezmembrată în bătaia vântului și a întâmplării. Auzeam respirația fiarelor în spatele meu și din această cauză nu îndrăzneam să mă opresc, dar am făcut-o. S-au oprit și ele. Am pornit din nou, iar în urmă le auzeam pașii lovindu-mi timpanele la fel cum ar lovi un baros într-un clopot uriaș. Fără să-mi dau seama, probabil pentru a acoperi zgomotul pașilor urmăritorilor mei, băgam zahăr cu pumnul în gură, în intenția instinctuală de a avea o ocupație sau pentru a alunga teama de moarte. Mi-am adus aminte în aceste împrejurări de părinții care s-au despărțit. Îi întrebam de ce n-au înțeles că ar trebui cerută și părerea copiilor în astfel de situații. Știe oare vreun părinte cât suferă copilul când este forțat să-și dărâme idolii, aceștia fiind propriii părinți? Tot acum și aici gândeam la vorbele bătrânilor, care afirmau că lupii nu atacă omul decât atunci când sunt foarte flămânzi. Printr-o asociație nefericită de idei, mi-am amintit o specie cunoscută de pești din Amazoane: pyrrana. De dimensiuni minuscule, când sunt cinci - șase poți să te aperi de ei ca de țânțari, dar când sunt în haită - câte o fi numărând o haită? - în numai câteva clipe te devorează. Îmi închipuiam cum arată haita care mă urmărea și ce va rămâne din mine peste puțin timp. Gura mi se uscase, capul îmi era fierbinte, iar pe șira spinării simțeam o transpirație rece ca gheața. Ceva se rupsesse în mine, eram împins de o slăbiciune nedefinită spre sol, aș fi vrut să mă așez, dar undeva, în subconștient, mi se poruncea să n-ascult de aceste îndemnuri fatale. Odată cu transpirația începură să-mi apară în fața ochilor etape din viață. Ah, îmi zic, dacă ar fi cu puțință să ies din timp un ceas, două și să mă trezesc după ce tribunalul soartei va fi decis într-un fel asupra vieții mele! Dar ce înseamnă derularea filmului întregii vieți în câteva minute? Îmi amintesc, tot din cărți, că așa se întâmplă cu puțin înaintea morții. Oricum, așteptarea aceluia ceva necunoscut și groaznic devenise insuportabilă. Eram cuprins de o stare alarmantă, chiar agonică. Și aceasta pentru că simțeam o adâncă moleșeală, o neputință de a mă stăpâni, care venea din interiorul meu sleit, din creierul surescitat, din lipsa unor stimuli necesari omului sănătos. Trupul de-abia îl mai târam, îl simțeam ca pe o locomotivă, care trebuia trasă în afara liniilor, pe un pământ umed, mâinile îmi atârnav ca două ghiulele, smulgându-mi umerii, trunchiul nu mai suporta greutatea gâtului și a capului. Tot ceea ce se întâmpla cu mine mă ducea spre o zonă pe care, deși nu o mai cunoscusem, puteam acum s-o pipăi cu toți porii, cu toate simțurile: era zona ultimă, zona morții. Atât de aproape eram de ea încât nu-mi era teamă, doream chiar să se sfârșească mai repede, sau, mai precis, aveam o așa învâlmășeală în capul asediat de multă frică, de durerea singurătății mele, încât nu realizam în totalitate ce este cu mine. De un lucru eram sigur însă: cu elementele care mă înconjurau nu puteam domina situația nefavorabilă și, cu atât mai puțin, să mă pot stăpâni. Fie ce-o fi, îmi spun într-un târziu, nu mai am puterea să înaintez, nu mai pot lupta. Odată cu această decizie forțată simt că mă cuprinde o nepăsare ce se generalizează în tot corpul, mă înstrăinez de mine și de tot ce este în jur, apare chiar o ușurare atrasă de indiferența mea. Această alunecare într-un spațiu de imponderabilitate aduce, parcă, o schimbare și în atmosferă. Până acum se vedeau - credeam - chiar și pe cer umbrele animalelor care mă urmăreau, mă uit acolo și nu mai sunt, dogoarea ochilor din spate a dispărut și ea. Ce s-o fi întâmplat? De unde vine această schimbare? Nu cumva zeii s-au îndurat și m-au salvat? Acest gând îmi aduce curajul să mă întorc și să privesc - în sfârșit - dușmanul în față, dar - minune! - în crâncenații mei urmăritori se îndreptau cu toată viteza spre alte umbre, care se vedeau în zare. În acel moment, total descătușat, cu mușchii încă întinși la maximum și nervii scăpați de sub control, căzui grămadă pe zăpada, care mă primi, îmbrățișându-mă, ca o femeie îndrăgostită. Un plâns năprasnic mă năpădi, începui să mă întreb cui datoram această întoarcere a norocului cu fața spre mine. Bunicului, singurul om care m-a iubit mai mult decât pe el însuși și pentru care am avut și am o mare dragoste? Mamei, care este foarte credincioasă, ducând mereu pomelnice și daruri la biserică? Sau Cristinei, care m-a urmărit, așa cum mi-a promis la plecare, cu dragostea ei? Simții că moleșeala mă cuprinde tot mai mult și un somn viclean îmi mângâie genele. Deși aproape adormit, am realizat că aceasta este senzația omului înghețat. Ca împins de un arc, impunându-mi un efort supraomenesc, ultimul posibil, mă smulsei din zăpada atât de perfidă și încercai, cu greu, să pornesc spre ținta călătoriei mele. Încet, la început ajutându-mă și

de mâini, mă ridicai, încercai să merg ca un copil nedeprins cu acest fel de mișcare, simțurile, până adineauri amorțite, își reluară treptat funcțiile și reveniră, după un timp, la normal. Ceața mi se ridică de pe ochi și putui observa foarte departe niște copaci împreună cu alte forme difuze. Erau, probabil, împrejurimile orașului. Venise și timpul pentru că soarele coborâse demult, iar drumul atât de anevoios, din cauza lipsei pârtiei, devenea tot mai neclar. Cel puțin în astfel de condiții nu mai observam urmele acelea îngrozitoare, care-mi făceau părul măciucă și-mi aduceau în cap sute de săgeți, una mai otrăvitoare decât alta. Dar, iată-le, au apărut luminițele orașului! Ce importanță colosală pot căpăta niște lucruri atât de banale! Viața pulsează din nou în mine și în jur. Am ajuns la Mecca salvatoare! Oameni buuuuuni, oameni buuuuuni! Am reușit! Am reușiiittt! Bucurați-vă pentru mine! strigai eu din străfundul măruntaielor, conștient că nu mă aude nimeni. Prietenii mei, vă mulțumesc pentru atenția voastră și promit că voi mai alege, într-o zi, din sacul amintirilor... Dacă voi și d-na Zenaida veți fi de acord, voi recidiva...

EXAMENUL

Dacă tot m-ați provocat, o să-mi amintesc și eu ceva cât de cât interesant din cei doi ani de filologie la fără frecvență, „la fără speranță”, cum spuneau unii. O să încerc memorarea unui examen, cel mai greu pe care l-am avut vreodată. De altfel, din cauza profesorului respectiv am și plecat de la filologie! ne uimește profesorul Ion Onescu, încă de la începutul povestirii.

- Dar tu, Ionele, acum ești matematician. Ce-ai avut cu filologia?

- Ei, profesoara mea îmi spunea adesea că am talent literar și de aceea am încercat și eu marea cu degetul. Eram în anul întâi și trebuia să dau peste două zile examen la „Limba română contemporană”, la care era șef de catedră profesorul Miftode. Acesta era un tip foarte aspru, uneori întrecând măsura. Poate de aceea obiectul se numea, în vocabularul studenților, miftodoristica.

Ducându-mă să văd ce se mai întâmplă la „Literatura universală”, pe care o luasem cu notă bună cu o zi în urmă, m-am întâlnit cu un coleg, învățător prin Vrancea. Îl întreb dacă a știut, văzându-l atât de vesel.

- Doamna profesoară a fost mulțumită de mine, deși eu n-am nevoie de bursă!

Dar, insist eu, fiindcă eram obsedat de un subiect, nu știi dacă a picat „Moș Goriot”?

- Îmi pare rău amice, dar eu nu cunosc toți colegii, așa că nu știu dacă a picat prietenul matale.

La început am crezut că-i o glumă proastă, însă la examenul de franceză mi-am dat seama că bietul om nu studiasse limba lui Voltaire și nici literatura franceză, doar limba rusă. Mi-a spus mai apoi că se făcuse deja programarea la „mitdodoristică”. Eu intram a doua zi, pe seară. Cum vă imaginați, n-am avut însă răbdare până seara și, pe la prânz, într-un tricou lejer, cu pantaloni scurți și cu ochelarii de soare pe nas am intrat la „Sorbonica”, unde ne fusese repartizată o sală. Trebuia să aflu dacă balivernele despre profesor aveau vreo susținere în fapte. Mă întâlnesc, pe hol, cu colegul Vili Morariu, care, în fugă, îmi spune un rezultat înspăimântător: până la ora aceea nu promovase nimeni. Am crezut că-i vreun alarmist, care le mai înflorește. M-am dus la ușa sălii în care se susținea examenul ca să văd ordinea intrării. În jur, o liniște nefirească. Nici un student. Or fi în pauză, îmi zic, și dau să plec. Nu-mi duc gândul până la capăt că din sală iese un individ de vreo 40 de ani, roșu la față și transpirat, care mă smulse brusc din visare:

- Dumneata de ce nu intri?

Am auzit că-i rău ăsta, Miftode, începui să mă destăinui acestui coleg ieșit așa transpirat din mâinile profesorului.

- Unde-ți sunt colegii? Am să închei examinarea și pe ceilalți n-o să-i mai primesc! Nu vi-i rușine! Să stau aici de o ora fără să intre nimeni! Să n-am pe cine examina?

Văzând că am dat față în față chiar cu balaurul, încercai o repliere: domnule profesor, știți, eu, după masă..., mult mai târziu, uitați lista...

- Care „după masă”? Nu va mai fi nici o „după masă”! Dacă nu intri, nu te mai primesc niciodată! Cine nu intră acum, nu va mai da examen la obiectul meu în această sesiune. Zicând acestea, profesorul intră mândros în clasă. Am văzut atunci ieșind de după niște dulapuri câțiva colegi. Aceia îmi spuseră că n-au intrat de frică. Am înțeles că pe mine m-a îmbrățișat ghinionul și nu-mi mai dă

drumul. Cerui un stilou de la cineva, îmi pipăii carnetul de student, deși nu mai era nevoie de el în condițiile nou create. Intrai convins că rezultatul examenului fusese dat înainte de a începe. Și nu eu eram câștigătorul.

- Bună ziua! spusei, ca un om educat ce sunt, în momentul intrării în clasă. Deși nu o simțeam să mai fie și bună, ziua respectivă.

- Cum te numești? mă luă de guler (parcă) profesorul.

Îmi spusei numele și individul mă obligă să iau un bilet. Nu reușeam, în primele clipe, să descifrez nici o literă. Nu vedeam, pur și simplu. Mi-am impus calmitate. Am cerut de la colegul din stânga o foaie de hârtie, pe care am scris tot ce știam. M-am uitat în jur, de obicei erau șase studenți, acum erau trei cu mine cu tot. Un coleg, bibliotecar pe lângă Botoșani, răspundea cu chiu cu vai. Se vedea clar că nu-i pregătit și că materia nu fusese parcursă. Profesorul izbucni:

- Domnule, ce și unde lucrezi? Dumitale nu știi românește! Ce cauți la filologie?

- Eu, d-le profesor, lucrez din greu ca strungar într-o fabrică de țevi, spuse omul crezând că impresionează.

- Strungar, ai? Și ce cauți aici? Cine te-a îndrumat tocmai la filologie? De ce nu te-ai dus la sport că acolo n-aveai nevoie de cap, ci de mușchi! Te văd ditamai haidamacul și vii aici să-mi spui numai prostii? Unde ai învățat păsăreasca asta?

- D-le profesor, voi învăța, eu cred că voi reuși să...

- Când să mai înveți, dacă nu știi pronunția celor mai elementare cuvinte? Pleacă imediat din fața mea și să nu te mai întorci!

Încercam să-mi stăpânesc nervii scăpați la vale, văzând ce se petrece în fața mea. Ce-ar fi să ies înainte de a răspunde? Totuși, observam un lucru curios la omul de la catedră: îi luceau ochii de bucurie când studentul nu știa. Gândindu-mă că ar fi bine să cedez fără luptă acest examen, ceva din interiorul meu mă împingea să-l sfidez pe profesorul care, învățând pe alții, n-a reușit să învețe el să fie om. De fapt, nici nu mai era timp să ies din scenă pentru că studentul care urma după cel „cu mușchi în loc de cap” mi-a făcut semn că dă biletul. În gând îi spuneam acestui Miftode: dumitale ești cadru didactic? Nu pot răspunde unui profesor care se întristează când studentul știe! D-le, ești prea învechit! Cred că nimeni nu-ți suportă hachițele de om nebun! Noi,ăștia proști și chinuiți, care dorim să învățăm ceva, suntem la cheremul unui dușman al omului. Nu? Ce cărți ai tipărit până la această vârstă? Ce teorii originale ai adus în gramatică? Ai făcut vreun bine în viața dumitale? Doar necazuri! Unul s-a sinucis pentru că nu mai trecea de materia pe care o predai (Dumnezeu știe cum), altul s-a transferat în cealaltă parte a țării ca să nu-ți mai audă nici de nume, studenții de la zi au strâns mână de la mână și ți-au trimis dricul și salvarea de la Socola acasă. Ce cauți într-un institut de învățământ superior? Dumitale, care urăști din principiu oamenii! Ți se vede pe față acest viciu. Trebuia să te faci măcelar, hingher sau orice altceva! În nici un caz profesor! Dar câte nu doream să-i spun. Mi-am impus totuși să fiu calm, calmitate pe care - culmea - n-o mai am acum, la bătrânețe. Deodată aud:

- Ei, ce faci? Te-a luat somnul? Dă biletul și spune dacă ai ceva de spus! Colegul dumitale a avut bun simț și a plecat.

Văzând că n-am încotro și, mai ales, dându-mi seama că n-am nimic de pierdut, începui foarte degajat punctul întâi. L-am terminat și m-am oprit. „Atât?” m-a întrebat. Atât! am răspuns eu sigur de rezultatul examenului.

- Mai departe!

Am început și celălalt punct și, după ce l-am expus pe scurt, m-am oprit. „Atât?” mă întrebă el cu lucriri de bucurie în ochi. Atât, d-le profesor! i-o retezai și eu.

La ultimul punct de pe bilet însă întrebările curgeau una după alta, iar eu răspundeam prompt, fără a încerca să-mi înmoi glasul, care era destul de strident. Profesorul devenea din ce în ce mai trist și după ce totul a fost spus, întinse mâna spre mine. I-am dat hârtia pe care îmi notasem câte ceva fără să mă uit la el, ci doar spre ușă. Examinatorul, tot mai nemulțumit, întinse din nou mâna fără a spune ceva și aruncă hârtia mea. Nu înțelegeam ce dorește, dar o fulgerare tot îmi trecu prin minte: te pomenești că vrea carnetul! Dacă-i așa, numai rugăciunile mamei au putut face minunea sau chiar am știut mai bine în comparație cu ceilalți. Am scos rapid carnetul și i l-am dat. Nici un moment nu m-am gândit că acest examen susținut în condiții de teroare psihologică, dacă nu și fizică, se putea lua. Întâmplarea îmi amintea de un meci de fotbal dintre fasciști și prizonierii lor. Cum aceștia din

urmă câștigau fiindcă erau mai talentați la fotbal ca nemții, au fost împușcați în majoritate chiar în repriza a doua, pentru a nu mai putea trimite mingea în poarta adversarilor.

Cel de la catedră puse un „5” cât patru rubrici ale carnetului și astfel ieșii din sala caznelor. Pe hol, ca din pământ, ieșiră vreo 15-20 colegi, care mă duseră cât mai departe de ușa examenului.

- Ce-ai făcut omule? Ai știut, n-ai știut? întrebare vreo zece glasuri.

Reușii să spun doar: AM CÂȘTIGAT! AM LUAT EXAMENUL!

- Cum ai luat? Nu te-a băgat cu forța?

Explicația ar fi, le-am mai spus, că am fost tot timpul degajat fiind sigur că individul mă va da afară din examen. Am intrat ca să pic și speram să ies cu scandal. M-am stăpânit, nici eu nu știu cum, și rezultatul este acest „cinci” cât capul lui de mare. Cât de bine mi-a prins acea stăpânire de sine pe care n-o am mereu!

- Aoleu, dar ce se va întâmpla cu noi, cei care trebuia să ne prezentăm de dimineață și n-am avut curajul. Până acum, din treizeci de candidați, n-ai luat decât tu.

Am plecat spre cantină gândindu-mă câte destine a distrus Miftode. Era, probabil, un nefericit care ura totul în jur. Cum să nu fi avut dreptate studenții, care i-au trimis salvarea de la spitalul de nebuni? Studenții avertizau că individul Miftode, când este în criză, susține că-i profesor universitar. Prin urmare, mai adăugau studenții, când oamenii spitalului vor ajunge la blocul cu pricina să nu fie impresionați de aparenta luciditate a nebunului. Dar această răzbunare a tinerilor se rezolva în cel mult o oră, în timp ce ei pierdeau nopți și ani de studiu, cu consecințe materiale și morale dezastruoase. Mai târziu, am aflat că acest Miftode a lăsat aproape toți studenții din anul întâi repetenți. A fost transferat la Bacău, apoi la Suceava. Din păcate, eu n-am mai vrut să aud de filologie cu toată insistența părinților. În schimb, acum îmi pot permite să filozofez și chiar să scriu literatură.

- Și crezi că așa erau toți profesorii de la filologie? îl întrebă Nelu Martiș, patron de anvergură în orașul nostru și în capitala județului, dar și mare iubitor de cultură.

- Nu, bineînțeles că nu. Dar mie mi-a fost de-ajuns unul...

FEMEI ȘI BĂRBATI

Dragă Zenaida și voi, prieteni din acest club foarte ciudat, încep povestirea George, gazda noastră. Eu nu prea vorbesc de obicei, dar văd că regulile clubului mă obligă s-o fac. Și cum nu doresc să fiu o „caracudă”, iată povestirea mea:

Am cunoscut acum vreo câțiva ani aspecte din viața unor oameni pe care i-am crezut, la început, prea simpli (nu simpliști), dar care, în fond, aveau și ei o inteligență sau mai bine zis o viclenie nativă, prin care își atingeau scopurile.

Eram la Covasna, la Spitalul de cardio-vasculare. Lângă mine, pe o bancă, s-a așezat un bărbat mai plinuț, care și-a spus numele, Vasile Țiroiu, și profesia (economist pe lângă Focșani). Din vorbă în vorbă ne-am împrietenit și ne-am dus la masă. La un moment dat îl văd pe Sile că a rămas cu bucătura în gură, observând că intră în sala de mese doi bărbați îmbrăcați țărănește și care, îmi spune economistul, l-au impresionat la începutul carierei sale dintr-un sat viticol.

- Niște țărani al naibii de isteți, domnule, și arată spre cei doi. Iată, îl vezi pe cel înalt și cu trăsături frumoase ale feței? Ei, bine, nu are decât trei clase, se numește Culică Ursuleț și are acum o familie bine încheată, cu soție, copii și nepoți. În tinerețe, tipul a fost sanitar în armată.

Cum sanitar? întreb eu nedumerit. Fără școala elementară, fără școala sanitară?

- Da, domnule, fără nici o școală. Și asta pentru că atunci când a ajuns în armată, doctorul, care avea mare nevoie de un cadru medical, le-a pus în față o găleată cu căcat. Cine va băga degetul în găleată și imediat în gură, va deveni, pe loc, sanitarul companiei. Toți s-au dat înapoi, unii au început să vomite. Numai Culică s-a ținut tare, a făcut ce-a zis doctorul și a dus-o în armată ca în filme. Când s-a liberat din armată, știind povestea, l-am întrebat cum de-a putut umbla cu mână în găleata buclucașă, apoi s-o bage în gură. „A fost o păcăleală cruntă, d-le, mi-a zis: am băgat un deget în găleată și altul în gură. Trebuie, pe lumea aceasta, să știi ce, unde și când să-ți bagi!” mi-a șoptit cu un aer superior. M-a rugat apoi să-i aranjez să fie șef de atelaj la gospodăria colectivă, adică să aibă

un cal și o căruță cu care să lucreze. Motivul: iubea mult caii. Cu posibilitățile mele de atunci, i-am îndeplinit dorința și apoi m-a rugat să-l cunun. Am acceptat, mai ales că Aneta, viitoarea soție, era socotitoare la C.A.P și o fată frumoasă și inimoasă.

Sigur, căsnicia le-a mers un timp bine, au copii frumoși și învățați. Dar Culică și-a găsit o amantă mai tânără și i-a trecut prin cap chiar o soluție pentru a nu mai dormi cu nevastă-sa. I-a reproșat că sforăie și că, din această cauză, nu va mai sta în aceeași cameră cu ea. Pentru a o avea la îndemână însă, i-a spus că atunci când va avea chef de femeie, va fluiera așa, ușor, ca să nu aibă copiii vreo bănuială. La auzul fluieratului, Aneta trebuia să vină la el pregătită pentru a face dragoste. A mers ani de zile șiretlicul lui Culică, dar, ca de obicei în viață, șmecheria s-a întors împotriva lui. De la o vreme, având o vârstă destul de înaintată, nu-i mai ardea nici de amantă, nici de nevastă. În schimb, Aneta, femeie în putere, intra în fiecare noapte în camera lui Culică și-l întreba dacă a fluierat. Bărbatul, voia sau nu voia, făcea dragoste atunci când dorea Aneta.

Dar de ce și l-a făcut prieten Culică pe bărbatul cu care umblă acum? îl descos eu pe Țiroiu.

- Ei, de ce! Se cam potrivesc și s-au împrietenit de când a venit Culică din armată. Acesta este Vasile Terente, a fost șofer de camion și acum vreo douăzeci de ani era foarte ușuratic. Orice femeie lua în mașină cu el, că la un moment dat o făcea și pe merceologul, trebuia să-i cedeze pentru că altfel o arunca din mașină sau cel puțin așa amenința... Femei bătrâne sau tinere, nu conta. Din pricina lui, multe familii au ajuns la divorț, deoarece era atât de slobod la gură încât orice aventură sentimentală sau sexuală îi era știută de toată lumea. Ba, mai și exagera.

Știu un caz povestit cu de-amănuntul chiar de el, la vremea respectivă, bineînțeles. Vasile, împreună cu Floarea, soția lui Costică Enache, pădurarul, au plecat să cumpere pui de găină de o lună pentru vânzare la cooperativă. Floarea era vânzătoare la magazinul din sat, iar Vasile doar șofer. Era iulie și o căldură de nesuportat. Floarea era prietenă cu soția lui Vasile, precum și Costică prieten bun cu Vasile. Au mers ei pe la niște ferme de lângă Odobești și au găsit pui buni. Au luat vreo șase sute. Floarea era mulțumită că o să aibă un câștig și o să dea pui buni la oamenii din sat. Vasile a fost serios, au discutat numai probleme de afaceri, de familie, nici gând să aducă vorba despre intențiile lui. La un moment dat însă, pe la amiază, pe o căldură de cuptor, Vasile oprește mașina în mijlocul drumului și, nici una nici două, îi spune femeii că trebuie să se iubească cu el. Ea îi vorbește despre prietenia dintre el și Costică, despre prietenia ei cu soția lui, despre copiii lor, care se înțelegeau atât de bine. Îi amintește că oamenii trebuie să se comporte ca oamenii, că și dragostea are locul ei, că-și iubește bărbatul, că nu poate să-i facă o astfel de rușine, mai ales că a jurat că n-o să-l înșele niciodată, știind tot satul că s-au luat din dragoste. Discuția pe această temă a durat vreo jumătate de oră. Bezmeticul îi zice să se uite pe geamul din spate al camionului, să vadă ce-i cu puii. La o primă privire, Floarea a numărat cam cincizeci de pui morți din cauza căldurii. Și doar ea îi avea în primire, nu și Vasile. Îl roagă pe golan să dea drumul mașinii și să-și continue drumul pentru că doar așa va intra curentul acolo sus și nu i se vor înăbuși puii. Îi va spune președintelui dacă nu pleacă, iar bani pentru puii morți n-o să aibă. Doar dacă muncește un an fără salariu. Dar el una știa, una spunea: până n-o vede fără chiloți, nu pleacă. Floarea se uită iar în camion și vede că toți puii care suflau mai greu acum câteva minute, își dăduseră duhul, alții se pregăteau pentru obștescul sfârșit. Prin urmare, încă vreo sută de bucăți. Dându-și seama că dacă o ține tot așa vor muri toate păsările și-și va distruge familia prin împrumuturi pe la bănci pentru plata a șase sute de pui, Floarea luă hotărârea supremă, cea mai bună (zic eu) în situația fără ieșire în care se afla: „Hai, omule fără suflet, fără cinste și fără omenie s-o facem. Dar cât mai repede să nu-mi moară toți puii.” Nemernicul n-a stat mult pe gânduri și a profitat de această femeie recunoscută pentru fidelitatea față de soț. Vreo două luni de zile nu s-a știut nimic în sat. După ce au trecut cam 65 de zile, ce crezi că face măgarul, d-le? La o beție, la crâșmă, când subiectul petrecăreților era tocmai despre curvele din comunitate, Vasile, beat fiind, se ridică și afirmă sus și tare că de pe ulița lui numai Floarea rămăsese „nerezolvată”, dar pe drumul de la Odobești spre Focșani i-a făcut și ei felul. A dat chiar amănuntul cu alunița de lângă buric. Sigur că, așa cum știm, veștile la țară circulă rapid, mai ales cele rele, și a aflat povestea și Costică, soțul înșelat. Acesta, om serios și foarte mândru, n-a putut să înțeleagă situația soției lui, n-a înțeles nici rugămintele copiilor, care erau mărișori, și a divorțat”.

Așadar, prieteni, vedeți că satul nu mai este ce-a fost pe vremea lui Sadoveanu: locul unde nu se întâmpla nimic? ne atenționează George.

- Știm de mult acest fapt, d-le George, dar pe noi ne-ar fi interesat ceva din viața dumitale, nu a altora! Îl provoacă Dumitru Panait, poetul nostru.

- De altfel, când ai început povestirea, tocmai asta am crezut: iată-l pe d-l George că-și deschide și el sufletul atât de ferecat până acum! Îl tachinează și Vasile Ciubotaru, fost mecanic șef la un service din oraș.

- D-lor, începe George, o să vă spun și ceva despre mine, dacă insistați. N-am spus nimic de acest gen până acum, știind că nu am avut întâmplări atât de interesante în viața mea. De fapt, doar Zenaida știe toate amănuntele vieții mele. Sau aproape toate. Îmi amintesc însă una care ar putea avea un ușor aer de aventură, ținând cont că eram și eu tânăr student atunci.

Eram în anul întâi la Filozofie, la Iași. Discutam cu prietenul meu Puiu Siru, un om inteligent și de o sinceritate dezarmantă, despre cupluri și mai ales despre faptul că nu aveam cămin, nu aveam gazdă, în miez de iarnă mă aflam pe drumuri. Puiu, om însurat, stătea la gazdă cu soția lui și când a aflat situația m-a întrebat brusc:

- Dar nu mai stai la Nety, prietena soției mele? Știam că ați plănuit chiar să vă căsătoriți, nu? Cel puțin așa spunea soția mea... E drept că n-am mai văzut-o de mult... pe prietena ta...

- Vrei să-ți spun adevărul? I-am întrebat pe Puiu.

- Da, bineînțeles!

- Ei află că prietena soției tale sau fosta colegă de liceu nu-i o sfântă...

- Dar e normal! mă uimește Puiu. Unde mai vezi astăzi sfinte, dragă?

Așa-i, recunosc eu, n-am prea văzut, că nici bărbați sfinți nu mai sunt. La Nety însă am fost de multe ori, am stat chiar câteva luni de zile în casa ei. Acum o cunosc foarte bine, deși a încercat de la început până la sfârșit să-și ascundă temperamentul. Este o femeie cam ciudată sau poate așa ar trebui să fie toate. Ei, bine, în apropierea masculului i se dilată nările ca la iapă, puful după obraz i se ridică, iar fața i se contractă spasmodic, gata să-i plesnească... Mă uit la Puiu, care a rămas cu gura căscată și dă să râdă, chiar o face, dar întrebarea tot mi-o pune:

- George, tu știi despre cine vorbești? Cred că-i vreo greșală! Eu te întreb de fata aceea sinceră și devotată cu care te vedeam de gât, aceea cu care te simțeam fericit de câte ori ne întâlneam?

Dragul meu, m-am gândit la o astfel de reacție din partea ta și de aceea am evitat mereu subiectul. Doream să nu mai știe nimeni eșecul meu, pentru că, o recunosc cu mâna pe inimă, a fost o durere de neimaginat când am descoperit o altă față, diabolică, a acelei femei atât de fină, delicată..., îl uimesc eu și mai tare pe prieten.

- Povestește-mi orice ar fi, deși soția mea, mi-a descris-o pe Nety ca pe o apariție angelică, insistă Puiu.

Dacă tot ai pus degetul pe rană... voi continua. Am urmărit-o și am observat că în apropierea bărbatului preferat avea niște mișcări necontrolate din pântec asemănătoare celor din timpul actului sexual. Avea o fantezie bolnăvicioasă, care-i dădea plăceri aproape de leșin înainte de a începe actul sexual propriu zis. Dar, repet, numai în preajma unui anumit tip de bărbat...

- Cred că nu este rău deloc, dacă tu ești preferatul! mă încurajează prietenul.

- Ei, aici e aici, că nu prea mai alegea. Acum vedea că i-a cam trecut timpul și dorea plăceri cu oricine, dar mai dorea să se și remărite.

- Cum să se remărite?

- A fost măritată cu un bătrân, cu scopul vădit de a-și procura buletin de Iași, casă și post. Îi era frică, spunea ea și n-am condamnat-o, să ajungă iar la țară, la directori analfabeți, la praf și noroi după ce a muncit atâta ca să-și termine facultatea de chimie. Acum dorea o viață modernă și chiar mondenă. Cu toate acestea eu am fost de acord, dar, probabil, moșul a văzut ce urmărește și a lăsat-o. Dacă ar fi să mă destăinui până la capăt, mă cam prinsese în mrejele ei. Și apoi, gândeam și eu ca omul, frumoasă era, în dragoste n-o întrecea nimeni, salariu avea, garsonieră avea. Chiar dacă garsoniera era la parter, constituia un adăpost, de foame, vorba ceea, eram sătul, pe tine, Puiu, te pierdusem de când te-ai însurat. Clar! Eram hotărât să mă însor. La sfârșitul vacanței de primăvară, hotărâsem să perfectez actele de căsătorie. Era ziua ei de naștere și tocmai fusesem plecat vreo săptămână pe la părinți să-mi aduc documentele, iar ea pregătise ceva special. Nu știu dacă se aștepta să vin atât de repede, dar a lăsat să se înțeleagă că s-a bucurat. Seara au venit mulți invitați și m-a prezentat ca student în anul III la I.S.E. P. I-o fi fost rușine că eram în anul I la Filozofie? Am acceptat minciuna, ne-am distrat de minune, iar pe la trei dimineața totul s-a terminat. Am rămas

numai noi doi, ne-am iubit mai mult și mai frumos ca altă dată. Îi spuneam cât îmi este de dragă (și nu mințeam deloc), iar ea, fericită, mă acoperea cu sărutări de foc peste tot. Mi se introdusese pur și simplu sub epidermă, îmi sufla la ureche că sunt primul bărbat pe care l-a cunoscut după soț, că este numai a mea și că mă va face fericit. Eu, îți închipui, încălzit de vin și de trupul ei nemaipomenit, de cuvintele cântate la ureche, eram într-al nouălea cer. A doua zi depuneam sigur actele (nici nu-i spuseseam hotărârea aceasta definitivă) și consideram că, în sfârșit, norocul m-a luat în brațe. Uitasem și marea mea durere, faptul că la douăzeci și cinci de ani, după ce făcusem vreo doi ani de studenție la două facultăți, acum eram iar boboc. O, Doamne, binecuvântează-mă, ziceam în sufletul meu. Dar, din acest cer în care mă stabilisem, căzui brusc în groapa realității când cineva bătu la ușă. „O fi vreun musafir, care și-a uitat ceva?”! murmură Nety. S-a uitat pe vizor, n-a văzut nimic, am adormit din nou amândoi. Nu înainte de a mai auzi niște bubuituri. Am mai auzit parcă și o ușă deschizându-se, văzând-o însă pe Nety lângă mine, mi-am zis că-i o părere și m-am culcat liniștit. Dar ce ușă s-o fi deschis? O fi a garsonierei? Am vrut să ies imediat de sub cearșaf, dar n-am mai apucat pentru că am auzit o voce îngrozitoare, care mi-a lovit timpanul: „Scoală-te, curvo!” În același timp, văzui lângă pat un trup mare cât un stejar, cu o șapcă de piele pe măsură. Nety, văzând namila, n-a mai putut zice o vorbă. O scoase din amorteală tot Guliver: „Ieși de acolo, nemernico! Să mergi și tu la o doamnă adevărată, care este soră-mea, și care a crezut în sentimentele tale și în tine. Deși n-are facultate ca tine, are mult bun simț. Tu ce mai ai? Domnule (mi se adresă mie), nu te cunosc, nu mă cunoști (deși suntem uniți de aceeași gaură), vreau să-ți spun că pe săptămâna aceasta ești al doilea pe care îl găsesc în acest pat și în aceeași poziție. Am crezut și eu că mă iubește numai pe mine, că sunt primul bărbat din viața ei după divorț și că-i serioasă, fiindcă așa o credea deșteapta de soră-mea. Am stabilit să mă însor cu depravata asta, mai ales că lucram la aceeași întreprindere, eu ca maistru, ea ca șef de laborator. Eu sunt și în biroul de partid și eram pe cale să rezolv și un apartament cu trei camere. După această explicație, individul a ordonat scurt și fără comentarii: „Ieși de acolo și îmbracă-te.” I-am cerut chiloții de pe covor ca să-i intru în voie. „Nu matale, ci ea trebuie să se îmbrace pentru a veni cu mine. Pe matale doar te fotografiez în poziția în care ești, că asta nu recunoaște. Stai așa, bun, a mers și blițu!”

Mai cu voie, mai fără voie, Nety a plecat cu individul. Neavând cheie, am rămas până dimineață, gândindu-mă în ce am intrat și cum pot să mai ies. Când a venit, spre cinci dimineața, femeia mi-a mărturisit, cu nelipsitele lacrimi în ochi, că nu-i adevărat ce-a spus „animalu” și că, „femeie singură fiind, am fost nevoită să-mi găsesc o Godzilă, care să mă apere de golani din cartier.” I-am reproșat că a abuzat de încrederea și de dragostea mea. A urlat la mine ca la ultimul om: „Nu-ți permit să-mi vorbești așa! Cine ești tu, în fond? Student în anul I la 25 de ani? Ești un nimeni! Dacă ai muri mâine, ce ar scrie în ziare? Cine a murit? Un zero absolut ești! Poate vroiai să fii fată mare? Să-l aștept pe Făt-Frumosul care erai tu?” Mi-a mai zis vreo câteva de acestea și mi-am dat seama că trebuie să mă îmbrac și să mă culc în gară.

- George, ce-mi spui tu depășește lumea lui Kafka, Beket sau Eugen Ionescu la un loc! S-a întors lumea cu susul în jos, d-le! Mi se pare că imaginația este nimic pe lângă crunta realitate. Oricum, nu înțeleg atracția soției mele pentru astfel de femei. Sau, ca și tine, a crezut-o pură și cinstită?

Eu n-am mai zis nimic, dar această lecție a tinereții mi-a prins bine mai târziu, când mi-am format o familie. Într-un fel, îi mulțumesc lui Nety. Să-i dea Dumnezeu sănătate, pe acolo pe unde o fi! Dacă o mai fi...

- Măi nea George, ne-ai speriat cu întâmplarea asta! La copiii dumitale le-ai zis-o ca să se ferească de necazuri? interveni și Nelu Constantin, un tânăr patron, bărbat cu o minte ascuțită și o mare bunătate în suflet...

Prieteni, eu m-am simțit obligat să vă amintesc - deși nu știu dacă vă mai folosește - că trebuie să cunoști bine omul cu care-ți pui în plug. Altfel veți avea numai de suferit. Oare cei tineri, care vor citi povestirea mea, vor ține cont de întâmplare? își încheie George povestirea.

LA VREMURI NOI, TOT NOI...

„Acum vreo șapte ani lucram într-un birou al unei fabrici importante a județului. Unii dintre noi fugiseră din învățământ din cauza salariului prea mic, alții erau ingineri agronomi care evadaseră din C.A.P-urile patriei pentru a putea sta lângă familiile de la oraș, iar unii, ca mine, spre exemplu, având studii economice, eram calificați să lucrăm la un serviciu specializat în salarizare, personal și învățământ”. Așa își începe Niki Crăciun povestea într-o zi de toamnă bogată...

Ei, bine, fraților, își continuă el destăinuirea, nici nu știți de ce m-am simțit obligat, într-un fel, să vă spun această istorie de demult.

- Spune, d-le, ce ai pe suflet, că vom fi numai ochi și urechi, îl „amenință” doamna Zenaida.

„Astăzi, explodează pur și simplu Niki, am văzut și auzit ce n-am crezut că se poate întâmpla în România nici în cele mai negre gânduri ale mele.”

- Hai, măi Niki, nu ne mai fierbe atâta! îl apostrofează și pașnicul Ion Scorțea, prieten vechi de-al vorbitorului.

„D-lor, trecând prin centrul orașului, unde trona portretul unui politician care a dus de răpă țara asta, văd lume multă și pe o scenă improvizată câteva persoane printre care și o femeie. Intru în mulțime, întreb ce fac aici și unii îmi răspund că au fost aduși, ca și în capitala județului, pe bază de liste: cine nu vine, va fi dat afară din serviciu. La mirarea mea fără margini, unul vrea să-mi « deschidă » capul, spunându-mi că guvernării de la București vor o „mare de mulțime”, de aceea țin morțiș să aibă foarte mulți oameni la miting. Cu astfel de înscenări eram obișnuit de pe vremea comunismului, deși noi trecuserăm de faza falselor adunări acum, în anul 2004. Dar suntem în capitalismul nostru original și totul e posibil. Nu? Uitându-mă însă mai atent la scenă, am recunoscut un ministru încă în funcție, un candidat la demnitatea de deputat, unul din șefii județului cunoscut pentru imoralitatea sa și amenințările adresate presei, iar în mijlocul lor o fostă colegă, Lenuța Martiniuc, care candida la senat. La început, m-am speriat că, intelectuală fiind și divorțată pe deasupra, o fi luat-o razna. Dar, după ce mi-am amintit anumite vorbe și fapte din trecutul acestei femei, mi-am zis că locul ei era chiar în mijlocul acelor indivizi destul de suspecti. Cum vă spuneam, gândul meu s-a întors în urmă cu șapte ani la biroul nostru numeros. Colegul meu, Dumitrache, recitind presa din anul 1990, afirmă că deși au trecut opt ani de la revoluție, practic nu s-a schimbat nimic în România. A adus chiar niște ziare din acel timp și, într-o pauză, ni le arată. Dând de fotografia lui Nicolae Andruța Ceaușescu, izbucnește: „Uitați-vă la acest tiz al dictatorului, om (sic!?) care a ordonat să se tragă în mulțime, a împușcat cu mâna lui, iar la proces a venit cu fața aceea tâmpă, leit frate-su, dar mai imbecil decât acela, și cerea îndurare. Pentru ce a fost judecat? Pentru că i s-a găsit o armă cu lunetă și 695 de gloanțe fără documente. Iar ceilalți granguri, care ne-au distrus adolescența, tinerețea și imaginea țării, au fost, la fel, judecați pentru nimicuri.” Inspectoarea de personal, Bogdan Luciana, fostă profesoară de chimie, adaugă destul de enervată: „Trăim într-un fals imens, totul este cusut cu ață albă, mai bine zis roșie, justiția nu și-a schimbat peste noapte conceptele comuniste. Avem toți inoculat comunismul în sânge. Parcă n-ați ști ce s-a întâmplat în aprilie 1990 la Timișoara și Tg. Mureș, când românii au fost schingiuți și omorâți, iar televiziunea noastră liberă n-a ajuns acolo? Motivația? N-avea mijloace tehnice. A fost o manipulare sinistrală iar rezultatul a fost și mai sinistru: în lumea civilizată se știe că răniții și morții au fost unguri. Am încercat fără succes, mai târziu, să arătăm adevărul... La fel și situația regelui Mihai căruia, deși născut în România, nu i s-a permis intrarea în patria mamă nici după cei 43 de ani de exil impus. Când îl văd pe Iliescu tunând și fulgerând contra burgheziei, moșierimii și a regelui îmi vine să-l iau la palme! El nu poate să se schimbe! Un liber cugetător să conducă o țară de credincioși, asta doar la noi este posibil! Influența acestui om asupra istoriei noastre a fost și - cred - va fi în continuare catastrofală. Așa va fi chiar și după moartea sa.

„Bine-i face regelui! se repede spre noi Lenuța Martiniuc, fosta profesoară de biologie fără post în oraș, fostă activistă de partid, iar la noi în birou fiind o simplă funcționară încadrată prin intervenția unui fost prim secretar, Marin Ghițulescu. De ce să vină regele? Nu i-a ajuns cât a luat când a plecat! Un tren cu aur și cu tablouri din patrimoniul național! Și cine v-a spus că-i român?” Eu încerc să lămuresc această colegă „care înfiera cu mânie proletară”, așa cum învățase de la învățământul de partid. Îi spun că un om cu studii trebuie să se documenteze și nu să repete ca papagalul istoria comunistă, vădit subiectivă. Pentru că regii au fost mari patrioți. „D-le Crăciun, mă ia peste picior Lenuța Martiniuc, nu înțeleg preocupările dvs. „înalte” și schimbarea peste noapte a ideilor comuniste, dar parcă treceți prea repede de la o culoare la alta!” Ripostez: nu, doamna

Martiniuc, eu am fost doar un simplu cotizant la partid, în rest am fost plătit doar pentru munca pe care am efectuat-o ca economist. Numai activiștii aveau salarii mai mari de trei, patru ori ca noi, pentru că propagau ideile comuniste. Îmi răspunde cu accente de mare duritate, deși n-are dreptate: „Eu n-am promovat ideile comuniste, eu am fost...” „Dar nu-i vorba despre dvs., doamnă! mi se alătură Spirache, fost iubit al Lenuței. D-l Crăciun vorbea la modul general, dar dacă dvs. vă simțiți cu musca pe căciulă...” „Vă rog, d-le Spirache, eu nu comentez astfel de chestiuni cu indivizi de ultimă speță. De altfel știți părerea mea despre tot ce spuneți sau faceți! Sunteți o rușine pentru acest birou!” Ascultând cum îl blama femeia pe Gelu Spirache, mi-am amintit o mărturisire mai veche a acestuia despre fosta activistă. Deși cu un limbaj și un comportament de o duritate exagerată, bioloaga era foarte preocupată de viața intimă, care, sigur, îi lipsea acasă. În acest sens, a pus ochii pe Gelu Spirache, căruia, după o tatonare de câteva săptămâni, i-a propus, culmea, chiar în scris, o întâlnire secretă. Bărbatul, deși însurat, a acceptat și s-a dus la întâlnire pentru a se convinge dacă zvonurile despre aventurile ei cu activiștii simpli și orgiile la care o supuneau bătrânii din CC al PCR erau adevărate. Garsoniera, împrumutată de Lenuța de la o colegă, în care l-a primit pe Spirache, era un adevărat cuibușor de nebunii cu amenajări speciale: lumini difuze, un băruleț cu băuturile cele mai fanteziste și un pick-up din care curgeau melodii pe măsura evenimentului și a vârstei amoretelor (35-40 de ani). Bărulețul i-a dat lovitura fatală bărbatului: acesta s-a „delectat” mult cu băuturile dar, la un moment dat, fosta activistă și-a dat seama că dacă-și mai lasă prietenul să practice talentele de degustător, omul va uita (dacă n-a și uitat) pentru ce venise. Așa că l-a tras lângă ea, și-a descheiat larg bluza albă, iar sutienul imaculat și țanțos adus cât mai aproape de ochii lui Gelu a reușit să-l întărească pe acesta. Bărbatul îi introduse mâna sub fustă și o sărută brusc între sâni. Atât i-a trebuit Lenuței: a început să gângurească, lăsându-se în același timp pe spate. Printr-o mișcare dibace își aruncă fusta și chiloții. Bărbatul, excitat, o pătrunse imediat, aproape o violă. După această acuplare rapidă, femeia țepoasă de până atunci deveni o mieluşea, care mergea goală și în patru labe pe covor. Spirache o posedă și-n poziția respectivă mult timp. Extaziată, mieluşea striga lozinci: „Nu mă lăsa, dragule! Doamne, ce bine este! Pătrunde-mă, așa, aaahhh! Ce fericită m-ai făcut, ce fericită! Unde-ai fost până acum? Cât de drag îmi ești!” Bărbatul însă nu mai finaliza. Femeia îi simți dificultatea și, printr-o schimbare bruscă de poziție, dovedindu-se o adevărată expertă, rezolvă oral problema lui Spirache. Partida de sex încheindu-se, Lenuța propuse, (tot ea), data viitoareii întâlniri. După ce au mai băut câte ceva, și-au luat rămas bun plini de optimism. A doua zi, în birou, când și-a văzut iubitul, s-a dus cu brațele deschise și cu ochii în lacrimi spre el, dar fostul partener nu dorea ca această relație să aibă vreo repercusiune asupra stării sale civile. Așa că evită îmbrățișarea. De față erau aproape toți colegii, iar bioloaga, vizibil marcată de refuz, nu se mai putu abține și țipă cât putu de tare, crezând că-l compromite numai pe Gelu: „acum ești om serios, ți-ai amintit de familie, de principii, dar aseară când, beat fiind, m-ai forțat să-ți accept toate fanteziile sexuale, ți-a fost bine, nu? Porc și laș ce ești! Ah, ce ți-aș face eu dacă ar mai fi tovarășul prim Ghițulescu pe aici! Ți-ai blestema ziua în care te-ai născut!” Colegul nostru ieși din birou enervat și rușinat de această izbucnire a femeii, iar noi, prezenți fără voie la o scenă atât de intimă și de jenantă, am lăsat ochii în jos, unii ieșind chiar pe hol. Din păcate, colega noastră nu realizează în ce situație penibilă era, din contră, ea se comporta ca și cum ar fi fost promovată. Mai grav, Spirache păstrase biletele de la nimfomană și se gândea la publicarea lor. Prin urmare, dacă mai avusesem dubii în legătură cu relația celor doi, prin ura femeii față de Gelu, aceasta se trăda permanent. Știut fiind că femeile nu iartă niciodată pe cei care le părăsesc, mai ales dacă aceia sunt soții ori amanții lor.

Am încercat în acele momente dificile pentru toți, să trec discuția pe alt plan. Așa că i-am întrebat dacă au citit despre o ispravă a CPUN-ului condus de Iliescu, prin anii 1990. „N-am citit, răspunde iritată Lenuța (pe care mi-o închipui mereu strigând alte lozinci decât cele de la 1 Mai sau 23 August), dar nu-mi place cum ați început. Acuzați cu afirmația dvs.!”

Nu acuz, încerc doar să reproduc ceea ce s-a scris atunci! caut eu să diminuez comunismul din sângele acestei femei rele (nu numai de muscă). Inginerul Iliescu, d-nă, a propagat ideile lui Lenin și Stalin aduse direct de la sursă, când răspundea de studenții români din Uniunea Sovietică. „Dar așa erau vremurile! insistă Lenuța. Nu înseamnă că a fost odios”! „Nici noi n-am afirmat altceva! Ni se alătură și Mina Zlota. Doar că fiind comunist, omul respectiv nu se va putea schimba. Poate ar trebui să se retragă dacă și-ar aminti de studenții pe care îi are pe conștiință din perioada când era

prim-secretar al UTM. Acei copii nevinovați au cântat doar niște colinde de Crăciun pe la căminele studențești din București. Pentru atât, rețineți, doar pentru atât, au fost exmatriculați, iar unii băgați în pușcării. Cum i-a ajutat omul pe care-l divinizați?” „Nu-l divinizez, numai că eu n-am auzit de astfel de povești! Sper însă că nu-l puneți pe același plan cu Coposu! continuă fosta activistă seria de atacuri contra adevăratei democrații. „Nu suferă nici un fel de comparație omul dumitale cu acest sfânt, care a fost Corneliu Coposu! Da, după șaptesprezece ani de pușcărie, a fost eliberat, dar n-a putut să iasă de pe poarta închisorii fiindcă dintr-un om cât muntele ajunsese la 52 de kilograme, față de 124 la data arestării. L-au scos mama lui și o altă rudă pe brațe și l-au dus așa o bucată de drum! ne surprinde Petra Florea cu informații pe care nu le cunoșteam. „Dar și Coposu a lăudat comunismul”! nu se lasă intimidată Lenuța Martiniuc. „Cum îți permiți să ne arunci în față lăturile matale, cucoană? își iese din calmul cu care ne obișnuise Petra. N-ai pic de bun simț. Noi știam că erai o nemernică, o vândută comuniștilor când te tăvăleai cu toți boșorogii de la județ sau din Comitetul Central! Dar acum ce interese mai ai?” „Orice afirmație a mea are argumente, d-na Petra! răspunde liniștită Lenuța, fără a ține cont de jignirea adusă de colegă. Ca fostă activistă de partid, cum vă place să mă numiți, am avut acces la unele documente nepermise oamenilor de rând. Dintre acestea mi-am amintit, după revoluție, unul scris de Coposu, care era un nimeni până în 1990. Omul acesta a scris un articol despre Simion Bărnuțiu. Până aici, nimic deosebit. Dar, după 90, auzind mereu numele de Corneliu Coposu și neștiind nimic despre el, m-am dus din nou la Casa Oamenilor de Știință, secția de Istorie Comparată și am scotocit în bibliotecă. Am găsit conferința pe care o căutam. Autorul, în introducere, laudă pe Gheorghiu Dej și pe Ceaușescu dar, mai ales, realizările în domeniul istoriei după Congresul al II-lea al PCR”. „Dar dvs. nu știți, o combate Silică Oncioiu pe Lenuța, că acesta era tipicul materialelor la acea vreme? Că nu-ți erau aprobate chiar cercetările științifice dacă, în introducere, nu laudai partidul și pe nemernicii pe care îi apărați? Ba, de cele mai multe ori, trebuia să-i iei și coautori, deși acești șefi ai partidului din județe sau din capitală habar n-aveau de știință sau filozofie. Era un pact necesar cu diavolul. Altfel, un român ca acest mare și adevărat om, Corneliu Coposu, singurul care n-a cerut nimic pentru el după înghesuiala din decembrie, n-ar fi putut vreodată să audieze, măcar, conferințe la Casa Oamenilor de Știință! Dacă intelectul vă permite, deși nu cred, puteți analiza doar conferința în sine și nu introducerea standard pentru orice referat din epocă”! „D-le Silică Oncioiu, vă rog să vă păstrați cuvintele mizerabile pentru soția dvs., nu pentru mine! Eu am pus o temă în discuție și atât! Dacă omul pe care îl ridicați în slăvi era demn cum susțineți, nu accepta nici un compromis cu comuniștii. Cât privește intelectul meu, l-au observat alții, mult mai în măsură ca dvs.! Mai ales în comparație cu membrii colectivului din care fac parte”! „Dar cine v-a spus că ați fost acceptată în acest colectiv? o interoghează același Silică Oncioiu, persoană care o cunoștea foarte bine de pe vremea când femeia i-a fost șefă directă. Ca să aveți asemenea privilegiu este nevoie de respect pentru colectiv, să aveți comportament de om matur, fără ieșiri adolescente cum ați avut cu d-l Spirache, și să nu mai jigniți ca pe vremea când aveți funcție. Nu înțelegeți că v-a trecut vremea? Sunteți doar Lenuța Martiniuc, fostă profesoară, fostă activistă, fostă măritată și în prezent o simplă funcționară!” „Cred că glumiți, d-le Oncioiu! Eu n-am nici 40 de ani, iar capacitățile mele intelectuale sunt într-o formă excelentă. Nu mă plângeți, în câțiva ani veți mai auzi de mine și nu numai în acest birou! Mai bine gândiți-vă la dvs., la soția dvs. și la ceea ce vă privește familia...

Intervin și eu, atenționând-o pe colega de birou că nu-i omenește să calci peste cadavre și nu trebuie considerat dușman acela care are o părere diferită de a noastră.

Pacea s-a instalat apoi în biroul nostru vreo câteva luni, până când tot Lenuța a stricat echilibrul. Ion Dărmănescu se miră într-o zi de rezultatele la alegerile din „Duminica orbului”, 20 mai 1990: Iliescu peste 85%, FSN-ul peste 66% la deputați și 67% la senatori. „Dar stânga a fost și este în vogă în statele civilizate! ne lămurește atotștiutoarea Lenuța Martiniuc, ca și cum asta așteptam. Iată-l, continuă ea, pe Georg Von Lukasc, care, deși era nobil, dorea o societate stalinistă. Închipuiți-vă, în 1971, spunea că-i mai bine să mori sub cizma comunistă decât să ajungi alienat într-o societate care permite dezvoltarea înclinațiilor personale. Ca să nu mai vorbim de Sartre, care dorea uciderea albilor pentru că doar în acest mod dispărea exploatarea sau o idee. Mai propovăduia ideea că asasinatul este o metodă de conducere a țărilor! „D-na Lenuța, dar unde ați citit dvs. asemenea monstruoziități? pare nelămurit Paul Barbu, colegul nostru mult mai tânăr. Din istoria scrisă la comanda comunistă?” Șeful nostru de birou, economistul Liviu Bălan, pe care-l știam

oarecum atașat vechii conduceri a fabricii, dar și a țării, are o intervenție neașteptată: „Dar ce explicație dați întâmplărilor din Piața Universității, d-na Lenuța? Fiindcă tot vă pricepeți la toate! De ce nu s-a dialogat cu oamenii aceia? Au fost schingiuiți, arestați, ba unii chiar au dispărut. Minerii chemați au bătut și omorât ființe nevinovate și au distrus prestigiul țării pe cel puțin 20-30 de ani. Scenele acelea apocaliptice, în care orice individ cu aspect de intelectual era lovit sau omorât, ne-au aruncat în preistorie. Oare o astfel de „revoltă a maselor”, vorba lui Ortega Y Gasset, ajută mulțimea să ajungă în lumina istoriei? Prin omoruri și distrugerii incomensurabile?” Lidia Bocu, supărată și ea, îl completează pe Bălan: „Măine, poimăine vom avea ca exemple doar kmerii roșii din Cambodgia lui Pol Pot, dacă un șef de stat a fost în stare să mulțumească minerilor pentru crimele abominabile comise. Peron nu greșea când afirma că acest „comunism este ca stricnina: în cantități mici, medicament, în cantități mari, mortal”. Oare conducerea acestei tranziții nefericite n-a luat prea multă stricnină?

Mă asociez Lidiei subliniind că noua conducere și-a îndepărtat intelectualitatea. Niciodată, până la acest regim, nu s-au strigat lozinci de tipul: „Noi muncim, nu gândim”! sau „Moarte intelectualilor”! Larisa Butnaru, adjuncta șefului biroului, femeie la cincizeci de ani și prietenă de idei cu Lenuța, m-a urmărit tot timpul, mustăcînd a nemulțumire. Nu m-am mirat că nu era de acord cu tot ce s-a spus despre Piața Universității: „Așa le-a trebuit celor din Piață! Ce căutau ei acolo? Chiuleau și manifestau contra unui guvern și președinte de-abia aleși! Se prostituau în public, zona căpătase aspect de șatră”! Lenuța Martiniuc, văzând că are un susținător, intervine în forță: „Cine le dădea de mâncare și de băut dacă nu alde Câmpeanu, Coposu, Rațiu și alți perdanți ai alegerilor? Ce educație făceau golanii aceia prin exhibarea goliciunii, prin mirosurile pestilențiale și promiscuitatea din centrul Bucureștiului? Dacă ne-am fi lăsat toți de munca și am fi țipat prin piețe? Dacă...” Nu mai apucă să-și continue perorația că un alt coleg, inginerul Florin Constantin, un bărbat blând de obicei și care era tatăl a trei fete, o întrerupse brutal pe fosta activistă: „De-ajuns, de-ajuns! Am ascultat destule ineptii... Nu mai suport! Ne repetați povești de la televiziunea noastră manipulată sau din ziarele feseniste și apoi pedeseriste! N-ați mai ascultat sau citit și altceva! Eu am fost atunci în piața respectivă pentru că, la fel ca dvs., credeam ce ni se spunea. N-a fost nimic adevărat! Oamenii de acolo au făcut ceea ce ar fi trebuit să facem și noi: să demonstrăm împotriva noilor guvernanți, care erau doar eșalonul doi al camarilei lui Ceaușescu. Acei manifestați luptaseră la revoluție, unii fuseseră chiar răniți, apoi și-au dat seama - cam târziu, ce-i drept - cine a profitat de conjunctură. Personajele care țipau și se scâlămbăiau prin piață erau indivizi infiltrați de noua conducere a țării pentru a compromite acțiunea nemulțumiților. Iată, d-nă, că guvernul de atunci și-a atins scopurile: a divizat societatea noastră, care, deși au trecut ceva ani, nu s-a restabilit. Se vrea moartea intelectualilor prin înfometare și n-ar fi exclus ca guvernării să reușească această „performanță”. Oamenii cu carte ar trebui să știe afirmația lui Paul Raynaud: „Nu sunt de stînga, nici de dreapta, sunt inteligent!” Oare vom ajunge noi, românii, vreodată inteligenți în sens politic, evident? Pentru că puțini intelectuali s-au înscris în partide și uitați-vă cine a ajuns în fruntea bucatelor!” „Păi dacă o faceți pe apoliticii! Aveți ce meritați!” răbufni iar Lenuța. „D-na Martiniuc, intră în discuție și Mircea Ciubotaru, colegul de birou și consăteanul meu. Sigur că nu ar trebui să vă răspund, știind că sunteți intoxicată de comunism și că nici nu vreți să credeți în altceva... Totuși, am să vă spun că aveți, culmea, dreptate cu apoliticii! Apolitismul este o formă a neputinței. Este chiar dubios când un om al zilelor noastre nu are o atitudine clară! Eu, chiar eu, am propagat acest apolitism vreo cinci, șase ani și-mi dau seama cât de mult am greșit. Apolitismul nu este deloc neutru cum se crede, el participă, de fapt la perpetuarea nelegiurii, corupției și incompetenței. Am exclus politicul din viața noastră și iată ce avem sus, la conducere: trădători și nemernici! Pascal spunea că „orice eroare provine dintr-o excludere”.

- Măi Mircea, tu ne sperii cu teoriile astea apocaliptice de la biroul tău, își apostrofă prietenul Nelu Constantin, patronul microbuzelor care făceau curse internaționale.

Ei, dragii mei, revine Crăciun, cei care ne-au expus teoria apolitismului, au avut mare dreptate. Noi am stat cumiți, oameni serioși, nu ne-am amestecat în politică și uite că mâine-poimăine, Lenuța Martiniuc, după ce ne-a propagat ani de zile ideile lui Marx sub Ceaușescu și a trecut prin paturile tuturor derbedeilor, va ajunge senator sau prefectul județului, fiind o membră marcantă a partidului aflat la putere. În centrul orașului, pe scena improvizată, dădea lecții de capitalism bieților oameni care n-o cunoșteau.

- Fii liniștit, Niki! îl întrerupe iar Nelu Constantin. Crezi c-o va alege cineva pe matracuca de Lenuța? Suntem în mileniul trei, lumea te citește ce stofă ai în tine!

- Nelule, lumea nu s-a deșteptat, din contra. Așa că Lenuța nu numai că va fi aleasă, va avea unanimitate! „Bravos, națiune, halal să-ți fie!, cum zicea conu Iancu!. Oare noi, românii, nu învățăm nimic din istorie?

MAMA

Este o zi cu o ploaie deasă, mocănească. Membrii clubului s-au adunat iar la Conacul dintre vii. D-na Zenaida, gazda noastră, care de obicei tace, dorește acum să ne vorbească despre mama sa, de la a cărei înmormântare se împlinise niște ani. Ne adusese în afară de cozonac, vin și niște plăcinte de care-i plăceau ființei care a născut-o. Își amintește un episod din viața-i atât de zbuciumată și ne propune s-o ascultăm. Noi, plini de respect, suntem numai ochi și urechi.

- Eram la cimitir, începe d-na Zenaida. Mama murise cu mulți ani în urmă, sora Nina, mai mare ca mine cu doi ani, decedase acum patru ani, iar Relu, soțul meu, avea doar un an de când, după o suferință scurtă dar grea, plecase în lumea dreptilor.

Mă uitam la crucea de lemn de la căpătâiul mamei. Câte a făcut această femeie extraordinară pentru noi, cele trei fete atât de dragi ei, ce educație aleasă ne-a putut da ea, om cu patru clase, și ce soartă a avut! Chiar crucea mică și deteriorată cumplit sau acest mormânt la care tata, deși locuiește la câteva sute de metri, n-a catadicsit să vină pentru a pune o floare, lăsându-l năpădit de buruieni, toate acestea, iată, dovedesc faptul că mama este nedreptățită și după moarte. Nici Maria, sora mică, aceea care, prin comportamentu-i necontrolat, alături de cel al tatălui, a distrus fericirea, liniștea casei și sănătatea mamei, nu vine la mormânt, deși locuiește la vreo trei kilometri. Doar eu sunt aici, în această zi de Paști, când se iese la cimitir pentru a da de pomană celor dragi. Singură în fața crucii și a buruienilor. Mi-e rușine de mama, de mine și de cei din jur, care se uită cu dispreț la străina în negru, care plânge lângă un mormânt al nimănui (cred ei). Nu are nimeni curiozitatea să vină lângă mine, deși am în jur numai fețe zâmbitoare, care - se pare - au venit aici din orașele în care locuiesc doar pentru a-și etala mașinile străine, costumele impecabile, fardurile țipătoare și brățările cât mai lucioase și mai grele. Durere, tristețe sau păreri de rău la acești oameni? Nu, nicidecum. Ei stau lângă crucile de marmură, lângă grilajele de fier forjat și mormintele sau cavourile somptuoase discutând cât mai tare posibil despre afacerile lor prospere, despre anumite relații cu oamenii de la putere, iar între timp mai înghit câte un coniac scump, mai rup câte o halcă din mielul prăjit la cuptor. Sunt sigură că mama n-ar fi dorit marmore și fier forjat, dar și-ar fi dorit la căpătâi, în această zi sfântă, copiii pentru care murea și învia cu ocazia fiecărui eveniment din viața lor. Sunt atât de supărată și obosită - am plecat de la trei dimineața cu trenul pentru a parcurge două sute de kilometri - încât mă sprijin cu capul pe cruce, mai ales că preotul este în celălalt capăt al cimitirului.

Ca prin farmec, suferința mea a luat sfârșit pentru că mama s-a îndurat și a apărut lângă mine, zâmbind. Vine, ca de obicei, de la gară, după ce și-a terminat ziua de serviciu la un atelier de croitorie din orașul care-i la vreo douăzeci de kilometri de satul nostru. Are în fiecare mână câte două sacoșe confecționate din pânză rezistentă și care sunt pline cu bunătăți pentru noi, cele trei fete: o bucată de carne, o jumătate de telemea, o pâine neagră de care-i place Ninei, pâine albă pentru mine, halviță, ciubuc, halva, parizer, o rochiță pentru mine (sunt cea mai cuminte, deci preferata mamei), bomboane de câțiva lei, puține caramelle. Mă uit la obrajii mamei, care exprimă o mare oboseală, dar și la ochii în care lacrimile stau să cadă când ne vede țopăind și țipând de bucurie la descoperirea minunilor din sacoșe. Mama stă în picioare între noi ca o cloșcă în mijlocul puilor. Mi se pare înaltă cu părul ei bine îngrijit, deasupra frunții având două bucle mari, negre, care-i fac ochii și mai negri, iar fața și mai albă. Are o fustă pe care i-o știm de când ne-am născut (sunt în clasa a șasea), dar curată și călcată, o bluză albă, imaculată, și niște pantofi deformați pentru că în fiecare zi face șase kilometri până la gară, prin pietriș, noroi și apă. Uneori, ne-a spus o vecină care a văzut-o, merge și desculță pentru a-și păstra încălțăminte și a ne cumpăra doar nouă câte ceva. Gângurim fericite pe lângă biata mamă, rugându-ne la Dumnezeu să ia salariul cel puțin de

patru-cinci ori pe lună ca să avem sărbătoare în casă, așa cum este astăzi. Știm că ea luptă din răspuțeri să ne facă mai des astfel de surprize, dar nu-i posibil. Stăm pe lângă ea ca puii de rândunică, ne sărută, ne îmbrățișează, ne taie feliuțe de salam, de brânză, apoi ne dă și desert: halviță. Pe mine mă ține pe genunchiul drept, pe celelalte două pe genunchiul stâng și ne mângâie pe cap. Noi mâncăm, mama doar se uită. O întreb de ce nu se înfruptă și ea din bunătați și ne răspunde că se satură văzându-ne cu câtă poftă mâncăm. Nu înțeleg ce-mi spune, dar mă simt atât de protejată și de încântată încât viața mi se pare o perpetuă fericire lângă mama. La fel simt și surorile.

Când eram așa de mulțumite și fericite, când tocmai începusem și noi s-o alintăm pe mama, iar eu îi împleteam două cozi stufoase, ni s-a părut că un zgomot infernal a lovit casa, poate un cutremur, un avion, un trăsnet uriaș sau o rupere de nori. Oricum, am simțit că s-a întâmplat ceva grav și iremediabil. Ce-i? Cum? Cine? Unde și de ce? Nu ne-am dezmeticit bine că ușa a fost trântită crunt de perete, geamurile s-au făcut țandări. Ne așteptam să vină uraganul, diavolul, oricine... Ce era? Ce cataclism ne lovise? Ne-am lămurit cu greu, deși am fi dorit o catastrofă naturală, care vine foarte rar. Era... tata... care, beat fiind, striga cât îl ținea gura: „Ce-i aici? Cuib de curve? Tu-vă Dumnezeii și Parastasele mamei voastre? La muncă! La muncă! Țipă rațele și găștele, guiță porcul și voi nu vedeți, nu auziți? Ha! Vă dau eu acuma! Și tu, hoască bătrână, le întărâți pe curve? Ești contra mea? Stai că-ți dau eu și ție de-o să mă pomenești! Și tata o apucă pe mama de păr, noi sărim în apărarea ei, o tragem spre grădină... Dar, deodată, mama se smulge din mâinile bețivului, îl îmbrânțește, ne spune să ne ducem mai încolo, se postează în fața bărbatului și, pentru a ne proteja pe noi, încearcă să-l îmbuneze: „Ce s-a întâmplat, bărbate? De ce sperii tu fetele astea? Cum poți să spui curve la niște copile de zece, unsprezece și treisprezece ani?” El dă să se repeadă iar spre mama și spre noi, dar, exact ca leoaica, mama prinde puteri pentru a-și apăra puii și, cu orice risc, nu-i permite nemernicului să înainteze. Văzând această opoziție nemaiîntâlnită până atunci, bărbatul se retrage cu aceleași înjurături și amenințări.

Mama, culmea, se ia după el, rolurile s-au inversat, parcă. Îl ia la bani mărunți pe acela care uita prea des că are familie, că are o casă de întreținut și lăsa totul pe seama unei bete femei: „Măi Grigore, de ce te-ai prostit tu în halul ăsta, măi? De ce îți bei tu mințile? De ce nu ești un om cuminte cum erai când te-am luat? De ce umbli numai cu derbedei și numai după băutura? Aia n-au familie, n-au copii! Nu le pasă! Dar tu ai fete, ele vor crește, va trebui să le mărităm! Ce cinste le faci tu? Vrei să nu le mai ia nimeni?”

Încet, încet, bărbatul s-a oprit din înjurături, mama îl duce în camera de la drum, îl descaltă, îl așează în pat, îi mai spune câte ceva și acesta adoarme. Vine apoi și încearcă să ne liniștească spunându-ne să ținem cont de cele ce se petrec în casa noastră, că viața ei nu mai contează, dar noi să fim atente cu cine vom întemeia o familie și că va trebui să ne facem un viitor. Cum? o întrebăm noi cu figurile și inimile înspăimântate. „Cum? repetă mama întrebarea noastră. Simplu, copilele mele! Învățând și plecând la școli mai departe. Iată, tu, Nina, termini generala și te vei duce la Liceul Pedagogic din Galați!” „Dar, mamă, eu n-am făcut pregătire așa cum fac toate colegele mele, cu profesori de la oraș!” „Nu ai nevoie de așa ceva. Tu ai învățat tot ce trebuia la clasă. Peste o lună te duc la examen. Întâmplarea cu tatăl vostru m-a făcut să iau hotărârea definitivă: vei pleca. Apoi va urma Zenaida, pe urmă chiar și Maria”. Așa cum a promis, mama a dus-o pe Nina la examen și a reușit. Era primul copil din sat care făcuse față unui asemenea concurs la o școală pedagogică. Și fără meditație. Mama, sigur, era în al nouălea cer, tata habar n-avea. Dar greutatea de-abia de acum începea: bani pentru gazdă sau internat, rechizite, manuale și toate celelalte. Peste doi ani am dat și eu examen la aceeași școală. Fără meditații, bineînțeles. Rezultatul a fost însă dezastruos pentru mine și pentru biata mamă: nu eram trecută pe lista cu reușiți. Ne uitam amândouă cu privirile pierdute la bucuria celor din jur. Eu, resemnată, deși îmi dăduse răspunsul la problema de la matematică, deși analizasem bine fraza de la gramatică, deși aveam un scris ordonat, chiar frumos, îmi plăcea literatura (comentasem „Neamul Șoimăreștilor”), îi spun mamei să plecăm la tren ca să nu ajungem noaptea acasă. Dar femeia de lângă mine, om care nu dăduse niciodată examene și știa doar să facă zilnic o navetă îngrozitoare și să-și îngrijească fetele, îmi ripostează cu o voce de străină, pe care nu i-o cunoșteam, că „nu merge chiar așa, îi voi face eu să fie dreți cu oamenii sărmani”. Mă uit cu îngrijorare la persoana de lângă mine. Nu-i mama, e o ființă dură, nemiloasă, încrunțată și în stare să facă orice prostie, îmi închipui. Dacă n-o fi luat-o razna, săraca, din cauza

nerușitei mele. Dar mama îmi întrerupse gândurile, luându-mă de mână și dorind să intre la secretariat. Nu ni se permite, în schimb ni se promite că mâine va fi posibil. Ne uităm una la alta și ne întrebăm din priviri unde vom dormi. Hotărăște: „la gară”. Mă îngrozește acel loc, dar nu întreb nimic. Ea, cea atât de blândă și plină de dragoste față de mine, se uită crunt la toată lumea. Pe banca murdară din sala de așteptare a gării, i-am simțit însă, la un moment dat, mâna pe cap și așa am adormit. Dimineată am plecat pe jos și la ora șapte eram deja în poarta liceului. La opt a venit secretara. Aceasta, la insistențele mamei, ne spune că dacă nu sunt pe listă înseamnă că n-am reușit. Mama vrea să vadă tezele. Eu cred că, de supărare, nu-și dă seama ce spune pentru că, îmi ziceam în sinea mea, nu poți vedea tezele dacă nu ești profesor. Secretara ne sfătuiește să ne vedem de treabă: „Lasă fata acolo, la țară, că o să ai nevoie de ajutor la bătrânețe, lele! Nu ne mai deranja, căci tovarășul director n-are timp de ăstea. Nici nu știm dacă vine astăzi”! Mama, deși ar fi fost tentată să asculte de sfaturile secretarei, nu putea să-și închipuie că fata ei cea mai cuminte și mai dragă va pleca în viață cu o asemenea lovitură. Credea, probabil, că o astfel de traumă a sufletului mă va distruge pentru totdeauna. Și cred că avea mare dreptate. O văd că sușotește ceva cu femeia de serviciu și peste jumătate de oră aceasta îi face un semn când a intrat în hol un bărbat înalt. Cu o îndrăzneală pe care nu i-am văzut-o decât la confruntarea cu tata, mama l-a oprit pe acel om expunându-i situația. Amabil, directorul (pentru că el era) a cerut numele meu și i-a spus că o va chema după ce va vedea tezele. N-au trecut decât vreo cincisprezece minute, care mi s-au părut ani, și iată că directorul, vesel, ne cheamă. Îi spune mamei că a găsit tezele și sunt bune. „Cum bune”? Întrebă mama și odată cu ea mă mir și eu. „Sunt bune, continuă omul, și s-a făcut o gravă eroare: fata matală a reușit, dar, dintr-o greșală de secretariat, a fost omisă după listă”. Ne uităm la director, ne uităm una la alta, nu știm ce să facem: să plângem sau să râdem. Dar mama, care până atunci fusese atât de tare, se moleșește și cade lată pe covorul directorial. Eu sar lângă ea, îi frec mâinile, tâmplele, directorul aduce niște apă și oțet. Mama se trezește și o înăbușă plânsul, iar primul imbold, când se ridică de pe covor, este să-i sărute mâna directorului. Acesta o îndepărtează politicos și-și amintește că are la obiectul său, istoria, o elevă cu același nume ca al meu. „Da, răspunde mama fericită. Este tot fata mea care a trecut în anul al treilea la educatoare. Deși Nina este fata mea și-i un copil bun, asta, mititica, este și mai bună. O să vedeți”!

„Bine, tovarășa! Acum duceți-vă acasă că am pus secretara să scrie o altă listă”!

„D-le director, eu nu plec până nu văd numele fetei pe geam, până nu văd negru pe alb, cum se spune”.

Am ieșit din biroul directorului prin secretariat. Femeia aceea, secretara, se uita așa de urât la noi, încât, probabil, dacă ar fi avut o putere ne-ar fi făcut una cu pământul. Ea vroia să-mi distrugă viitorul, dar Dumnezeu n-a lăsat-o.

După ce am ajuns acasă, lucrurile au intrat în normal. La câteva luni de la acest eveniment însă, din cauza muncii permanente și oboșitoare, din pricina scandalurilor cu tata și datorită faptului că nu mai găsea bani să împrumute pentru a ne îmbrăca și a ne plăti cantina, mama a căzut, ca secerată, la pat. După un consult al unui medic adus acasă, s-a constatat că avea probleme cu plămâni, cu rinichii și cu nervii. De fapt, nici un organ în afară de inimă, nu funcționa la parametrii normali, ne-a mai spus doctorul. Din muntele de femeie care ne-a ajutat, ne-a susținut permanent pentru a învăța și a fugi de la munca brută de care ea a avut parte, a ajuns o epavă. Noi, cele două fete care învățam la Galați, veneam cu greu (nu aveam bani) o dată la două săptămâni acasă. Când ne vedea, privirile îi căpătau viață, ne spunea că se simte bine și că se va scula din pat. Știam că nu va fi cum spune, că foarte curând va muri. Deși nu concepeam această nenorocire, simțeam că la următoarea noastră venire, mama nu va mai fi. Și cât am fi dorit să rămânem acasă pentru a o îngriji, pentru a o mângâia, pentru a-i fi și noi de ajutor, pentru a avea și ea la cap fetele până în ultima clipă. Dar mama era foarte hotărâtă când ne zicea să plecăm la datoria noastră, acolo, la școală. Încercam s-o înduplecăm, dar atunci începea să tușească până ajungea la un horcăit îngrozitor, ceea ce însemna că dorința ei cea mare nu era propria viață, ci școala noastră. Plecam atunci la școală și-o țineam numai într-un plâns până la Galați.

Așa a dus-o biata de ea până la vacanța de iarnă. Când ne-a văzut din nou pe toate la capul ei, nu-și mai lua ochii de la noi și, deși vorbea foarte greu, ne spunea că de-acum, văzându-ne acasă, poate să moară fericită. Reușea rareori să adoarmă și atunci o supravegheam pe rând.

În ziua de Crăciun însă, pe la patru dimineața, când eu moțaiam lângă patul ei, am simțit că-mi strânge mâna. Mama deschisese ochii și lacrimile îi curgeau pe obraji. Vroia să vorbească dar nu putea. Am încercat să mă ridic după scaun pentru a-mi chema surorile. Ghicindu-mi gândul, m-a strâns și mai mult, nelăsându-mă să plec. Am început și eu să plâng în hohote pentru că-mi dădeam seama, cu mintea mea de copil, că se întâmpla ceva grav. Ochii mamei însă îmi porunceau să încetez. Așa am făcut, deși îmi era greu. Mâna mamei îmi inducea o putere, care mi-a întrerupt hohotul de plâns. După câteva minute, ceva s-a schimbat parcă în atmosferă și mai ales pe fața mamei, ai cărei ochi se uitau fix la mine. Mâna mea era strânsă din ce în ce mai puțin până când mâna mamei a căzut lângă pat. Am realizat că inevitabilul s-a produs: cea mai dragă ființă a sufletului meu murise și eu am rămas singură pe lume. N-am țipat de durere și disperare pentru că mama îmi inoculase în aceste ultime clipe (nu știu prin ce minune) puterea de a rezista la toate nenorocirile care se vor abate atât de repede peste viața mea. După ce i-am închis ochii, m-am târât până în camera surorilor rugându-le să nu se vaiete. Și m-au ascultat, deși o iubiseră și ele foarte mult. Au plâns, dar, după câteva momente, eu le-am îndemnat la treabă pentru că aveam atâtea de făcut. Am scaldat-o pe mama, iar într-o ladă am găsit, exact cum îmi spusese ea mai demult, tot ce era necesar pentru înmormântare. L-am anunțat și pe tata, care dormea într-o cameră mai izolată. N-a putut să spună decât „Chiar de Crăciun s-a găsit și femeia asta!” I-am înțeles „durerea” și am continuat pregătirea pentru a-i face mamei o înmormântare cum merita. Până la ora opt o îmbrăcasem și o așezasem deja pe masa din camera mare. Culmea, deși eram niște copile speriate de obicei, acum, în aceste momente grave ale existenței noastre, nu ne era teamă de mama s-o îmbrăcăm, s-o mângâiem. De câteva ori mi-a trecut prin gând să nu spunem la nimeni că a murit și s-o păstrăm cât mai mult lângă noi, să vorbim cât mai mult cu ea și să-i cerem sfaturile. Dar câte n-aș fi dorit eu! Timpul și oamenii din jur n-au permis realizarea dorințelor copilului care eram, așa că a urmat înmormântarea.

Aud slujba de pomenire. Glasul preotului este atât de aproape încât încep iar să plâng. Mintea mi se întorsese în trecut, dar preotul m-a readus în realitate. Sunt lângă mormântul mamei în această zi de Paști. Preotul, un bărbat tânăr, se uită lung la străina cu ochii roșii de nesomn și de plâns. Dascălul, consătean de-al meu, îi șoptește cine sunt. Slujba este întreruptă la jumătate de înjurăturile și țipetele de la poarta cimitirului. Cine sunt, ce vor? se întreabă lumea.

- Sunt de-alde lui Găman, bețivul ăla cu fiică-sa și nepoată-sa, ălea care îi fură pensia bătrânului și-l lasă flămând! spune tot dascălul.

Afirmă toate acestea, deși este vorba despre tata, sora mea și cu fata ei, rudele mele cele mai apropiate. Mă supără cuvintele dascălului ca și gesturile celor de la poarta cimitirului. Nu mai pot să plâng, dar mi-e o rușine cumplită nu de străinii care mă privesc superior sau ca pe o apariție bizară, ci de mama, care, și după moarte, are parte de aceleași scandaluri, ba chiar mai accentuate. Pe tata l-a bodogănit toată viața, dar, iată, și Maria, fata ei, intrase în aceeași categorie de bezmetici. După pomenirea tuturor morților în cimitir, eu mai rămân la mormânt, mai ales că scandalagiii au fost alungați. Plec apoi direct spre gară, fără a mai trece pe acasă. Ce-aș putea vedea în casa copilăriei mele? Ce-aș putea să aud? Oare nu sunt mai fericiți morții? Acuz, în gând, pe tată, pe soră, pe nepoată și chiar soarta mea. Încep să-i cred chiar și pe aceia care, după întâmplări care le depășesc voința sau rezistența, se sinucid.

Și acum mă întreb, așa cum am făcut-o de vreo treizeci de ani, ce rost are viața omului? Care-i sensul vieții acestor rude ale mele? De ce s-au născut? Dar rostul meu? Să îndur umilințe din cauza altora?

Sunt sigură că nu voi găsi răspunsul la întrebările mele. Poate cu ajutorul vostru, prietenii aici de față, vom mai discuta aceste chestiuni de importanță extraordinară. Chiar dacă nu le vom lămuri întru totul, ascultând și alte păreri ne vom simți mai liniștiți sau mai protejați.

MANCA-V-AR RAIUL!

De obicei, la „Conacul dintre vii” ajung obișnuții cenaclului și prietenii lor. Iată însă că într-o zi din iarna friguroasă a anului 2004, ne-am pomenit cu o persoană mai aparte, o doamnă profesoară

pensionară, pe care n-o cunoștea nimeni. Când a spus cum o cheamă însă, am observat că d-na Zenaida a tresărit, s-a apropiat de musafir, l-a studiat și și-a spus prenumele. Străina a rămas înmărmurită, apoi cele două femei s-au îmbrățișat. Ce se întâmplase?

- Doamna aici de față se numește Argentina Țuțuianu, începu gazda noastră, și este o cunoștință de-a mea de acum vreo 25 de ani. Sigur, dacă aș fi văzut-o pe stradă, n-aș fi recunoscut-o, nu știu ce-a făcut în acești ani, dar vă rog s-o considerați prietena noastră, a tuturor.

- Mulțumesc, stimați prieteni! spuse femeia îmbrăcată în negru, d-na Argentina. Mărturisesc și eu că nu mai știam nimic de Zenaida, doar că s-a recăsătorit. Nu știu ce anume sau cine m-a condus până la această frumoasă casă și la această masă rotundă a cavalerilor... Da, numai bărbați și o doamnă! Poate m-a condus Dumnezeu până aici ca să aflu preocupările dv. și să vă spun și eu din experiențele mele, mai ales cele din ultimii ani, când am stat prin mănăstiri sau am vizitat astfel de lăcașe. Recunosc în fața dv. că în zece ani interiorul meu profund poluat de cele lumești s-a curățat, s-a schimbat... Chiar dacă, în urma decesului soțului meu, am cunoscut și mai mult, pe propria-mi piele, răutatea umană dusă la extrem, la un moment dat fiind chiar alungată de către rudele răposatului din propriul meu apartament... Acum însă m-am liniștit: nu mai am nici casă, nici rude, nici prieteni, dar am, în schimb, multă credință și o stare de grație, care înseamnă absența oricărui gând ascuns, absența dorinței de a avea, de a acumula și prezența unui dor teribil de a crede în El...

- Vreți să propagați vreo nouă religie sau vreo sectă interzisă? reacționa ușor speriat Silică Oncioiu.

- Nici gând de așa ceva! Aș vrea, dacă-mi permiteți, să vă arat cât de mult m-a transformat dragostea pentru un om, un...

- Păi n-ați terminat-o cu cele lumești? interveni și Cici Răileanu.

- Ba da, acelea nu mai există din cauza acelu om!

- E printre noi sau pe aici, prin oraș? întrebă, fără să stea prea mult pe gânduri și Costel Codreanu.

- Nu, nu, a murit! Simt că trebuie să vă spun totul! N-am spus-o nimănui! Îmi dați șansa de a vorbi despre sufletul meu descătușat, despre dragostea mea?

- Te rog, Argentina, te rog! se apropie d-na Zenaida și puse mâna pe umărul femeii, care, culmea, avea ochii în lacrimi. Și doamna Argentina se confesează:

- Dacă m-ar întreba cineva, cum se obișnuiește, și m-am întrebat eu însămi, care este personalitatea care m-a impresionat și mi-a marcat în mod hotărâtor ființa, aș răspunde fără cea mai mică ezitare: Părintele. Acest călugăr este cunoscut de mulți dintre noi, cei vârstnici, numele său a depășit chiar granițele, dar tinerii sau chiar cei cu vârsta aproape de 50 de ani n-au avut fericirea să-i cunoască viața și opera. Ei, bine, pentru ei, chiar și pentru cei de aici care au mai puțini ani decât mine (eu am împlinit 60), în mod deosebit doresc să fac o evocare a celui care a fost arhimandritul Ilie Cleopa, duhovnic al Sfintei Mănăstiri Sihăstria, pentru că despre dragostea mea pentru faptele și credința acestui om este vorba. L-am cunoscut ca personalitate de excepție, desăvârșit întru toate. Viața lui poate fi considerată ca model de puritate sufletească și prea înțeleptele lui cuvinte ne pot fi călăuză în tot ceea ce gândim și făptuim. Am plecat de la considerentul că într-o lume ajunsă la răscruce, ca a noastră, meschină, pusă pe căpățuială, dominată de latura materială, un pic de spiritualitate este necesară. Sper să nu agasez reamintind cuvintele lui Andre Malraux, că secolul al XXI-lea va exista în măsura în care vom ști să ne întoarcem către noi înșine, la spirit. Dar mai întâi, de Acolo, din Cer, unde este, îl rog pe Părintele să-mi ierte îndrăzneala de a vorbi despre Sfinția Sa, apoi să-mi dea binecuvântarea pentru a-mi îndeplini dificila dar și minunata misiune pe care mi-am asumat-o.

Era pe la începutul anilor '90, când Dumnezeu a considerat că trebuie să apară o schimbare esențială în existența noastră, a românilor, să ne întoarcem față către El. Având acum acces la o mulțime de informații, putând să intru într-o biserică sau mănăstire fără teamă și restricții, am realizat că viața nu mi-a oferit nici o satisfacție majoră, am început să-mi pun întrebări și să-mi caut propria identitate. Niciodată nu este prea târziu „pentru a pune un început bun”, cum spunea adesea Părintele. Am citit numeroase cărți religioase, am mers în pelerinaje la mănăstiri din aproape toată țara și nu numai. În străinătate, am ajuns prin locuri de o mare frumusețe și încărcătură spirituală; am vizitat Israelul și locurile sale sfinte, Grecia cu ale sale sfinte mănăstiri, Viena dar și Vaticanul și încă alte locuri dăruite de Dumnezeu pe acest pământ. Trebuie să mărturisesc, cu mâna pe inimă, că sufletul meu vibrează mult mai mult la mănăstirile și locurile din țara mea și mai ales la cele ale Moldovei, pe care le numesc Sfinte Locuri Românești. La unul din aceste locuri sacre am să mă

opresc. Mie și altor pelerini ni s-a făcut aici o urare minunată și nemaiauzită, pe care n-am s-o pot uita niciodată: „Mânca-v-ar raiul...!”

Cei cărora îngerii le-au purtat pașii spre Casa din Deal de la mănăstirea Sihăstria Neamțului și-au dat seama, desigur, cine este autorul acestor memorabile cuvinte: Părintele Cleopa. Revăd cu ochii minții și ai sufletului chipuri și locuri dragi de acum mai bine de un deceniu și care mi-au lăsat amintiri de neșters.

Încă înainte de '90, obișnuiam ca, în luna octombrie, să mergem să ne rugăm și să ne reculegem la moaștele Sfintei Parascheva, cu care ocazie eu revedeam și Iașul, orașul studenției mele. Dar în acel an, când începuse să adie un vânticel de libertate, a vrut Bunul Dumnezeu să ajungem și pe la mănăstirile din ținutul Neamțului, și, mai ales, la Sfânta Mănăstire Sihăstria. În drumul nostru, într-un modest autocar, admiram munții maiestuoși, cu arbori multisecolari ce ne îmbiau la reverie. Priveam în tăcere peisajul de vis al unei toamne binecuvântate, spectacolul coloristic fascinant al frunzelor, de la nuanțele cele mai subtile de galben auriu, la flăcările de roșu rubiniu, pe care nici cel mai dibaci penel al vreunui pictor celebru din lumea aceasta n-a reușit să-l redea. Cine-L poate egala pe Creator?

Lăsăm în urma noastră, pe dreapta, alte minuni: „pădurea de argint” și „codrii de aramă” evocați de geniul lui Eminescu. Și cum este ceva drum până la Sihăstria, cu ochii admirăm și ne încărcăm sufletele mirate de atâta frumusețe, dar în același timp simțeam și nevoia să schimbăm impresii cu cei de lângă noi. Auzeam, printre frânturi de fraze, un nume tot mai des repetat: Părintele Cleopa...sau pur și simplu: Părintele...Am devenit mai atentă, auzisem ceva, poate chiar citisem, dar erau doar niște amintiri vagi, probabil din vremea studenției, pentru că pe atunci eram o turistă împătimită, dar numai turistă...

Se vorbea despre Părintele Cleopa cu o pioșenie, dragoste și admirație care m-au pus pe gânduri. Aș fi dorit mult să-l văd, să-l aud, să-l cunosc pe vecie, cum se spune. Ca și cum mi-ar fi ghicit gândul, o pelerină cu ochii zâmbitori și voce amabilă, din apropierea mea, simțindu-mi neliniștea și curiozitatea, m-a sfătuit să fac tot posibilul să ajung la chilia Părintelui Cleopa, să stau prin preajmă, că Părintele, chiar dacă este bolnav, nu se îndură să lase oamenii în așteptare, și, cine știe...N-am terminat bine discuția și iată-ne la porțile mănăstirii...Ghidul ne-a rugat să stăm pe lângă autocar, cât timp se va ocupa el de cazare. Eu, de obicei un om disciplinat, de data aceasta am luat-o așa, de una singură, am tot urcat o potecă și nu m-am oprit decât în fața unei căsuțe cu cerdac, care avea icoane pe pereții din afară. Nu știam unde am ajuns, așa că m-am așezat pe scările din fața casei, să-mi trag sufletul. Lângă mine a și apărut un motan uriaș, ca din povești: frumos târcat și prietenos. Stăteam așa și mă bucuram de soarele blând de toamnă liniștită, într-un peisaj fermecător, simfonie de sunete și culori. Niște păsărele dădeau un concert de zile mari, care nu impieta cu nimic liniștea pădurii, dimpotrivă. Se simțea o puternică iradiere spirituală a locului și gândeam că așa trebuie să fie un colț de rai. Între timp au mai apărut câteva persoane, iar o voce ne-a asigurat, în șoaptă, că ne aflăm chiar în fața chiliei Părintelui Cleopa. N-am apucat să mai întreb ceva, când o ușă s-a deschis și un călugăr tânăr, subțirel, ne-a spus cu o voce gravă și îngrijorată că îi pare rău, dar Părintele nu se simte prea bine, așa că...Am ascultat cu respect vorbele Călugărului, dar n-am plecat, ceva mă reținea...

Mi-am reluat locul pe scări, motanul nu plecase, mă bucuram de frumusețea binefăcătoare din jur și simțeam aerul proaspăt. Era altfel decât în alte locuri. Sigur, erau brazii din apropiere, dar acum știu că era aerul de sfințenie, grația Creatorului care ocrotea Căsuța din Deal, unde viețuia un Sfânt. Nu mai aveam noțiunea timpului, părea că stă pe loc, când, deodată, același călugăr, de fapt un ucenic al Părintelui, cu o voce precipitată și îngrijorată, ne-a spus că Părintele o să vină dar să nu-l ținem de vorbă, că medicii i-au interzis...

Numai că Părintele, cum am observat mai târziu, nu respecta întocmai sfaturile medicilor și chiar dacă-l rugase pe ucenic să nu-l deranjeze nimeni, nici chiar împăratul Japoniei, iată că pentru noi, niște simpli pelerini din țara sa, nu l-a lăsat inima să nu ne primească...

Și nici n-a terminat de vorbit ucenicul că a și apărut în pragul ușii un bătrân încă falnic, cu un chip blând, luminos și charismatic, încadrat de plete și barbă albe, care ni s-a adresat cu o voce afectuoasă și puțin cântată: „mânca-v-ar raiul!”Nu mai auzisem așa o îmbinare de cuvinte, oricine și orice ne putea mânca, dar raiul? Suna prea frumos!

Părintele Cleopa, căci sfinția sa era, ne-a invitat în chilie, ne-a întrebat de pe unde venim, s-a bucurat, apoi a luat un teanc de cărți și ne-a dăruit la fiecare câte ceva. Totul se întâmpla uimitor de repede, ne-a binecuvântat și ne-a spus să ne rugăm neîncetat. Ucenicul ne-a făcut semn să ne retragem, și așa era prea mult, ne-a dat el de înțeles...

Nu știam ce să fac, nu-mi reveneam, mi se părea că trăiesc un vis prea frumos. Mă inundase o mare bucurie, o pace a sufletului pe care n-o mai avusesem decât, poate, în copilărie. Mă miram câtă răbdare am avut să aștept acolo, pe scări, uitând pur și simplu de mine însămi. Mi-am amintit, mai târziu, cuvintele Părintelui care repeta permanent: „răbdare, răbdare, răbdare...până la sfârșit, răbdare”. Nu-mi ieșea din minte imaginea Părintelui, simțeam că seamănă cu cineva și nu-mi aminteam. Coborând scările potecii, mă întrebam ce mi-a plăcut atât de mult la Părintele, pentru că pur și simplu mă fascinase, rămăsesem fără grai. Și mi-am dat seama: emana Părintele atâta lumină, bunătate, bunăvoință, modestie și, mai ales, dragoste, că nu puteai decât să rămâi vrăjit și să-l iubești la rându-ți fără limite. Semăna cu imaginea Bunului Dumnezeu din pozele povestirilor copilăriei mele, când „umbla” pe pământ, însoțit de Sfântul Petru. Plutea totuși, în aer, ceva care depășea puterea mea de înțelegere, iar chipul Părintelui atât de luminos și plin de bunătate îmi stăruia în minte. A fost de ajuns această scurtă întrevvedere, ca să-mi doresc să ajung cât mai des la Sihăstria, să-l mai văd, să-i fiu prin preajmă, dar, mai ales, să-l aud. Și Bunul Dumnezeu mi-a ascultat ruga, s-a întâmplat de multe ori. Cum ajungeam la Sihăstria, alergam într-un suflet spre Casa din Deal.

Ascultându-i predicile, istorioarele cu tâlc, răspunsurile la întrebările nenumărate ale credincioșilor, vedeam în Părintele Cleopa pe marele Inițiat în tainele vieții și ale universului, iar fascinația și admirația au fost totale și pentru totdeauna. Niciodată vreo prelegere a unui universitar (și unii au fost de excepție) n-a avut un asemenea impact asupra mea. Cuvintele Părintelui aveau o forță evocatoare extraordinară, găsisse „cuvântul ce exprimă adevărul”, cuvântul mergea drept la țintă, avea o siguranță în exprimare rar întâlnită, verva, tonul, schimbarea registrului evocării, sublinierea unor cuvinte, tot ce spunea Părintele era memorabil, de o intensitate maximă. Nimic în plus, nimic în minus, cuvântul părea dăltuit în marmură. Apoi, memoria fenomenală, citatele din Sfinții Părinți și din viețile Sfinților formau un adevărat izvor de înțelepciune, de sfințenie și har. Avea de la Dumnezeu darul cunoașterii și al înțelegerii. Erau cuvintele unui predicator, dar și ale unui orator de excepție și, de ce nu?, al unui mare artist al cuvântului. (S-ar putea scrie lucrări de licență, doctorate etc. pe o asemenea temă).

Dar Părintele era și un actor înnăscut, în același timp regizor și scenarist, fără a fi însă teatral. Și ne dăruia Părintele, tuturor, înțelepciune din prea plinul minții și al sufletului său. Dar mai era ceva, poate cel mai important. Predicile Părintelui erau foarte inteligente gândite. Erau înțelese și de omul simplu, dar erau gustate și de cei mai rafinați intelectuali (Așa cum se întâmplă cu opera creatorilor de geniu de talia lui Brâncuși, Eminescu, Enescu etc.)

Era pe înțelesul tuturor, pentru că Părintele ne iubea pe toți la fel, cunoștea valoarea inestimabilă a sufletului omenesc. Nu conta că erai ministru sau om de rând, pe fiecare îl trata cu toată considerația și dragostea. Putea fi un interlocutor egal cu cei mai valoroși oameni de cultură, deși Părintele era un autodidact, dar cu atât mai mult, de apreciat. Și spunea Părintele lucruri atât de profunde, într-un limbaj atât de simplu, cu inflexiunile dulci și inconfundabile ale graiului moldovenesc! Fac o precizare. Nu-mi place când o persoană publică vorbește cu accent dialectal, dar la Părintele simțeai că așa trebuie, nu se putea altfel. Sigur, Părintele depășea ceea ce se numește un talent chiar ieșit din comun, avea dar de la Duhul Sfânt. Numai că acest har n-a venit așa deodată, pur și simplu, pe un teren sterp. Există o bază solidă: educația religioasă din familie, multă lectură din cărțile sfinte și nu numai, multă ascultare, multă dragoste pentru tot ce făcea, multă dorință de a cunoaște și a se instrui, multă responsabilitate pentru tot lucrul bine făcut, multă dragoste de oameni și experiența sa teribilă din pustie.

Aș putea spune, fără să greșesc, că era Părintele un erudit, o adevărată enciclopedie în sensul bun al cuvântului. Era tot timpul animat de dorința de a ști, de a cunoaște. Spunea Părintele: „Cine te oprește să nu știi?” Știa pe de rost Cărțile Sfinte și „avea cunoștințe din cele mai variate domenii”. Cunoșteam toți faptul că avea o memorie de excepție: îi era de ajuns citirea unui text pentru a-l ști imediat pe de rost. Mai spunea Părintele: „Nimic nu este mai ușor decât a învăța pe alții și nimic nu este mai greu decât a face tu ce înveți pe alții”. Și începea să înșiruie o mulțime de păcate pe care și

le atribuia. N-am mai văzut la nimeni atâta sinceritate și modestie! În anii în care veneam la Sihăstria, Părintele era bolnav, dar întotdeauna când apărea, se arăta plin de blândețe, bunăvoință, uneori făcea glume ca un bătrân și se punea pe sine însuși la dispoziția celor care aveau nevoie de un sfat, de o vorbă înțeleaptă, ziditoare. Cu cât îl vedeam și-l ascultam mai des, cu atât îi găseam mai multe calități, era cu totul deosebit, incomparabil, unic. A fost singura ființă aproape de perfecțiune pe care am întâlnit-o (perfect este numai Creatorul). Îl comparam uneori cu marii noștri voievozi: „un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port...”. Și dacă voievozii au construit biserici din piatră și lemn, Părintele a construit biserici în sufletele oamenilor.

Se bucura mult când oamenii îl căutau să-i asculte cuvintele înțelepte. Dar cel mai mult se bucura Părintele când vedea copii și când aceștia mai știau și rugăciuni. I se lumina și mai mult fața, îi râdeau ochii, pur și simplu întinerea, râdea de bucurie și fericire. Se bucura Părintele ca un copil, căci avea suflet curat de copil. Oamenii îl iubeau mult și îi aduceau daruri. Ce se mai minuna Părintele când a primit în dar o pereche de ghete: „uite, zicea, sunt chiar măsura mea”. Sunt sigură că mai târziu, părintele dăruia la rândul său darurile primite unor oameni nevoiași. Și cred că se bucura mai mult când vedea că oamenii sunt capabili de generozitate, de milostenie creștină, de dragoste pentru aproapele și, de ce nu?, mai cred că se bucura Părintele că este iubit. Pentru că și Sfinților le place să fie iubiți, nu-i așa? Mai știam că el plătea (în felul său) o masă pe zi la cantina mănăstirii pentru oamenii săraci dintr-un sat apropiat.

Am luat parte la atâtea întâlniri cu Părintele Cleopa, dar mărturisesc cu toată sinceritatea că n-am avut curajul să-i pun direct o întrebare și aveam o mulțime. Atunci când eram hotărâtă, mă cuprindea deodată o sfială, o emoție și mi-era teamă să nu-i pun o întrebare nepotrivită, să nu-l supăr cumva. Mă simțeam ca o găză mică, mult prea mică, la poalele Ceahlăului.

Căci se mai supăra Părintele, e adevărat, și atunci ridica tonul, vorbea cam răstit de mă miram de unde are atâta forță... Îi trecea însă repede și spunea cu voce blândă, obișnuită: „Da, mamă, da! Da, dragul mamei, să fim atenți cu sufletele noastre.” (Cel mai mult se supăra Părintele când era ispitit în legătură cu Sfințenia Sa - Și apoi nu-i plăceau laudele de nici un fel).

Învățam din răspunsurile pe care Părintele le dădea celorlalți și întrebările nu se mai terminau. Pentru mine era destul că mă aflu în preajmă, simpla sa prezență mă făcea fericită. Părintele avea putere prin lucrarea harului să schimbe inimile oamenilor. Ei îl iubeau nespuse de mult, știind că avea dragostea dezinteresată despre care vorbește Sfântul Apostol Pavel, și care este inegalabilă, căci fără ea nimic nu simțim. Mi-am dorit mult să fac eu, personal, o fotografie Părintelui Cleopa, dacă tot nu aveam curajul să-i vorbesc. Părintelui nu-i plăcea să fie fotografiat, filmat, le socotea deșertăciuni. Nu voia, dar aparatele erau prezente mai mereu și n-avea ce face. Așa că profitam și eu și la aglomerație reușeam cu chiu cu vai să-l prind în obiectiv. Dar, ca un făcut, acasă descopeream, cu necaz, că numai pozele cu Părintele nu ieșeau.

Ideea cu fotografia devenise pentru mine o obsesie (fotografia este și un hobby al meu). În vara lui '97, când l-am vizitat iar, mi-am zis: nu se poate, trebuie să am o poză a părintelui făcută de mâna mea. Și cum au început blitzurile, era pe seară, mi-am pregătit și eu aparatul, mi-am luat inima în dinți și m-am dus la Părintele să-i cer binecuvântarea ca să-l pot fotografia. Era pentru prima oară când mă adresam direct. Văzându-mă și cam agitată, mi-a spus că nu vrea să-l pozez. Am insistat și atunci mi s-a adresat rar și apăsător: „Măi, uite ce-i: eu mă rog la Dumnezeu să nu-ți iasă poza asta cu un Moș Putregai”(așa se autopersifla). Și spre marea mea dezamăgire, mi s-a întâmplat ca de obicei: filmul cu Părintele era voalat. N-aveam cum să mă supăr pe Sfinția Sa; mă gândeam unde am greșit, de ce n-am meritat?! Poate că mi-a intuit mândria. Sigur că m-aș fi lăudat că, iată, pozele astea cu Părintele eu le-am făcut etc. Și mai știam eu de ce. Cumpărasem cărțile scrise de Sfinția Sa și doar le frunzărisem, în schimb îmi pierdeam vremea cu cine știe ce maculatură. Dar în seara cu pricina, Părintele mi-a creat o bucurie, pe care nu mă simt în stare să o pot ușor descrie. Deoarece o parte din grupul nostru, în majoritate femei, nu aveam cazare (era mare aglomerație), unde credeți că am petrecut noaptea? În autocar? Sub cerul liber? Nici vorbă! Am rămas peste noapte în locul cel mai binecuvântat din țara asta, în chilia plină de icoane și Duh Sfânt a Părintelui Cleopa. Câtă generozitate, câtă bunătate, câtă ospitalitate să ne ofere nouă chilia, iar Sfinția Sa să doarmă undeva, pe o lăviță, în bucătărie...! Am dormit jos pe niște pături privegheate de icoane cu licăriri de lumină de la candelile care ardeau fără oprire.

Mă gândesc acum și îmi fac o „mea culpa”. De ce n-am stat să priveghem în acea noapte unică? Să nu fi pus pleoapă peste pleoapă, să ne fi rugat la una din zecile de icoane din jur! E adevărat că eram obosiți din cauza drumului de vreo sută de kilometri, de multele ore de așteptare în picioare, fără somn. Și totuși...

În viața mea s-a întâmplat să dorm în camere ultraelegante, în puf la propriu și la figurat, dar nicăieri nu m-am simțit mai ocrotită și mai liniștită ca în chilia modestă, plină de icoane și de cărți sfinte a Părintelui Cleopa. Și nu sunt deloc exaltată. Mai ales acum când realizez că am dormit în chilia unui sfânt, iar Părintele sfînțea și pământul pe unde pășea. Și poate că Bunul Dumnezeu m-a ajutat ca multe din dorințele mele din călătorie să se împlinescă, mai ales cea de la Mormântul Domnului din Ierusalim. Părintele ne povestise despre pelerinajele sale la Locurile Sfinte, scrisese și în cărțile sale, mi-a dat curaj să încerc și am reușit. Am învățat de la Părintele Cleopa, din cele câteva întâlniri și din cărțile sale ce nu am învățat din miile de cărți citite și de la miile de persoane întâlnite în viața mea. Am învățat de la cel mai mare specialist în suflete despre valoarea uriașă a sufletului fiecăruia dintre noi; că trupul trebuie să fie templul sfânt pentru acest suflet și să-l respectăm. Am învățat să spun: „iartă-mă” și să-mi iubesc mai mult semenii, am învățat ce este credința și, mai ales, să fiu mai generoasă”. Dar ce n-am învățat?!

L-am iubit enorm pe Părintele Cleopa și știu de ce: pentru că părintele ne-a iubit pe noi, semenii, la fel de mult; chiar mai mult, se dăruia pe sine însuși nouă, oamenilor. Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a îngăduit să mă aflu în preajma Părintelui, că m-a făcut să înțeleg adevăratul sens al vieții. Ferice de cei care au luat lecții de viață de la Părintele Ilie Cleopa, marele magistrul al Academiei Duhovnicești din Casa de pe Deal a Sihăstriei Neamțului!

Am mers la mănăstirea Sihăstria și după ce Părintele Cleopa a plecat în Rai, acolo unde îi era locul; m-am rugat și recules la mormântul său. Am mers și la chilia sa, unde m-a întâmpinat, dintr-un tablou uriaș, chipul său minunat care ținea în mână crucea cu care m-a binecuvântat de atâtea ori. Îi simțeam spiritul prezent peste tot și așteptam să vină parcă de undeva și să spună cu toată dragostea de care numai Sfinția Sa era capabil: „Mânca-v-ar raiul...!”

Vreau să-mi cer iertare dacă n-am reușit îndeajuns să-l descriu pe Părintele, așa cum merită; cuvintele mele sunt prea palide ca să-i redea măreția. Știu doar că am fost sinceră și am făcut-o din adâncă recunoștință, admirație nemăsurată și dragoste nespūsă. Cer din nou iertare pentru că am avut curajul de a vorbi cu modestele mele mijloace despre unul din marii cărturari ai acestui neam, despre unul din marii înțelepți ai lumii și mai ales despre un sfânt. (Sunt sigură că la timpul potrivit va fi canonizat).

Aș dori mult ca toți cei care n-au avut fericirea să-l cunoască pe Părintele, în special tinerii, să-i citească scrierile, măcar volumele (până acum 13), din seria în care: „Ne vorbește Părintele Cleopa”, editate de neobositul și talentatul autor de cărți, la rândul său arhimandrit, Ioanichie Bălan, mentorul spiritual al Sfintei mănăstiri Sihăstria.

Lecțiile Părintelui nu se pot uita o viață întreagă și trebuie transmise din generație în generație. Iar locurile pe unde a trăit, în special Sihăstria, se cer să fie cât mai des vizitate, căci sunt Locuri Sfinte. Cred că Părintele Cleopa a avut ca model viața sfinților și, mai ales, viața celui mai sfânt dintre sfinți, a Domnului Iisus Hristos. Părintele Cleopa s-a făcut purtătorul de cuvânt al Bunului Păstor pe pământ, ca să ne arate Calea, Adevărul și Viața. Totuși nu pot să-mi închei prea modesta evocare a Părintelui Cleopa, fără a-mi exprima, cu profundă tristețe și durere, niște nedumeriri (ceva mai actuale). De când Părintele a fost chemat Acolo, Sus, nimeni nu mai dă un cuvânt de învățătură, o vorbă de mângâiere. Poate între timp să fi intervenit vreo minune, din august 2003, până acum când vă povestesc.

Știu că Părintele a avut ucenici pregătiți la școala Sfinției Sale. Pe doi dintre ei i-am ascultat: unuia, bălai, i se spunea Cleopa cel tânăr; i-am admirat harul și inteligența sclipitoare, chiar în prezența Părintelui, care se bucura nespūs pentru discipolii săi.

Ce s-a întâmplat? De ce nu mai vin să vorbească celor însetați de sfaturi tămăduitoare și vorbe de folos în chilia mică sau pe băncile de sub carpenul uriaș, sediul universității spirituale Ilie Cleopa? N-am vrea în nici un chip să se adeverească acel răspuns al Părintelui la întrebarea: Ce va fi după ce Sfinția Sa va pleca la Cer? „Ziduri, ziduri!” ar fi răspuns atunci Părintele.

Sigur, acum noi ne rugăm și ne reculegem la mormântul și chilia Părintelui Cleopa, care ne ajută și de Acolo, cum ne-a promis („Când vii acolo sus, la crucea din cimitir, să-mi spui tot ce ai de spus

și, dacă îngăduie Dumnezeu, eu te aud și te ajut”). Dar am vrea enorm de mult să fie iar ca odinioară, să primim cuvinte de folos ziditoare și de mângâiere pentru sufletele noastre neliniștite, mereu dornice de învățatură și de întărire în dreapta credință strămoșească.

Părinte Cleopa, roagă-te lui Dumnezeu să-i lumineze pe cei în drept să nu se îndepărteze de una din bucuriile cele mai iubite de neamul românesc: Sfânta Mănăstire Sihăstria Neamțului!

- D-na Argentina, am ascultat cu sfințenie ce-ai spus și, se pare, ai adus între noi un alt mod de a privi lucrurile și evenimentele. Poate era și timpul, pentru că noi am fost și suntem prea legați de mirajul vieții. Sperăm să reveniți aici! spuse Nelu Martiș în numele tuturor.

MONACII

Dragii mei prieteni! Suntem într-un oraș cu vii multe, cu oameni destoinici și buni băutori ai licorii lui Bachus. Sunt, desigur, unii care depășesc măsura și aceștia se vor autodistrage. Din păcate, vor distruge și pe cei din jur.

- Nea Nicolae Popa, matale încerci să ne ții vreo lecție de morală sau de altceva? îl întrerupse Alex Cotea, bărbat distins, dar caustic în discuții.

Nu, nicidecum, prieteni! Amintesc doar o întâmplare de pe vremea când eram copil în satul meu natal, undeva pe lângă Panciu, sat cu oameni harnici, gospodari cum rar vezi, băutori strașnici și gazde foarte primitoare. Deși eram mic, tot ceea ce am observat în perioada respectivă a fost hotărâtor în destinul meu de consumator de băuturi alcoolice. Mi-am dat seama atunci că, sub influența alcoolului, omul este capabil de gesturi și acțiuni care pot culmina cu crima. Pentru că în astfel de circumstanțe totul este posibil.

Era o zi de vară extraordinară. Străbăteau până la mine câte un ciripit de păsărele sau bâzâit de albine. Pe acestea din urmă le observam cum treceau din floare în floare și ce muncă migăloasă „prestau”. Lângă mine mai erau câțiva copii atât de liniștiți și relaxați încât, în închipuirea noastră, credeam că acesta era ceea ce se numește raiul. La un moment dat, însă, ni s-a părut că ajung la noi niște zgomote neclare, chiar niște țipete. Nu am dat mare atenție, dar atmosfera încerca să se schimbe, parcă. Zgomotul acela nedeslușit se apropia și începea să semene cu o apă mare care se prăvălea, un zăgaz sau un baraj care se fisurase și apa năvălea, strivea tot ce-i ieșea în cale. Vecinii ieșeau din casă pentru că simțiseră ceea ce simțeam noi, copiii de afară. Presiunea aceea nevăzută și zgomotul neclar veneau dinspre Ghiță Boalfă, din capătul satului. Oricum, ceva rău și periculos plutea în aer. Deodată, aproape de casele noastre, se auzi un răget de leu înjunghiat. Noi, copiii, am încremenit și am dat să fugim în casă. N-am mai avut timp pentru că la colțul uliței, chiar lângă poarta lui Ion Avornicu, apăru un om care fugea disperat. Fața îi era tumefiată, ochii însângerați, iar din pantaloni și din cămașă atârnavă bucăți rupte. Cine era? De unde venea? ne întrebam noi, cei mici. Oamenii ieșiți la gard și la porți constatară, consternați, că era Petrache Olaru, un om cu o statură de uriaș, blând și cuminte ca o fecioară, un om care n-ar fi fost în stare să omoare o muscă. Dar cine-l alerga? Ne-am urcat pe garduri și în pomi să vedem cine-l urmărea, pentru că avea o figură de om care a văzut balaurul cu șapte capete sau chiar pe dracul în persoană. Priveam de acolo, de sus, ca niște regizori, destul de înspăimântați, desigur, întreaga priveliște care era asemănătoare unei scene de science fiction. Avantajul înălțimii s-a concretizat imediat pentru că am văzut primii pe cei care îl urmăreau pe nea Petrache: erau doi din frații Monaci. Însă fugarul făcu un gest la care nimeni nu se aștepta: se opri. Cei doi urmăritori, care erau la vreo cincizeci de metri în urmă, se opriră și ei, neobișnuiți să-i înfrunte cineva. Petrache smulse un stâlp din gardul lui Nicuță Mititelu și-i așteptă pe Monaci. Aceștia, sub influența băuturii, dar posibil și pentru că aveau acum destui spectatori, s-au avântat cu brațele goale spre cel înarmat cu stâlpul. Petrache nu a făcut nici o mișcare la început, dar când i-a văzut aproape a început să dea în ei ca în fasole. Monacii, necrezându-l în stare pe Petrache de astfel de gesturi curajoase, au rămas perplecși. În jurul celor care se băteau s-au adunat bărbați și femei, dar numai acestea din urmă încercau stoparea conflictului, se văicăreau, țipau, intrau între beligeranți și-i apostrofau propriii bărbați: „Săriți, bă, că se omoară! Ce are cu omu' ? Voi ce stați ca mămăligile și nu-i despărțiți? Vreți să fiți martori la proces, hai? Da' ce are Petrache ăsta cu Monacii, de-i lovește cu stâlpul, bre? Cine-i acela care dă ca

nebunu'? Păi pe Petrache îl știam omu' lu' Dumnezeu! Cum și-a pus în cârd cu bătașii ăștia, care, io-te-te la ei, sunt și beți! ” Dar câte nu spuneau femeile!

După clipele de buimăceală însă, probabil treziți din beție și de loviturile puternice aplicate de Petrache, Nicu și Costel Monac, având dureri groaznice în mâini, pe spate, pe toate părțile corpului atinse de stâlp, se năpustiră asupra acestui curajos de nevoie cu niște scânduri cu cuie în ele (Costel) și un țaruș destul de gros (Nicu) luat de lângă gardul lui Panaite Misăilă, de acolo de unde își pusese gospodarul lemne pentru iarnă. Sub loviturile crâncene, Petrache se clătină și era gata, gata să cadă. Numai că, dându-și seama, într-o fracțiune de secundă, că prăbușirea i-ar aduce moartea, deoarece Monacii, turbați cum erau de băutură și de furie, ar fi dat în el până ar fi rămas nemișcat, încercă - se vedea cât de greu îi vine - să depășească momentul prin fugă. Dorința de supraviețuire, mult mai puternică decât rușinea, și corpul său athletic îi aduseră într-adevăr forța atât de necesară și, deși îi țâșnea sânge dintr-o ureche și din cap, începu să fugă.. Era o fugă necontrolată, în zig-zaguri, dementială de-a dreptul, în așa fel încât, dacă i-ar fi barat calea cineva sau ceva, cu sau fără intenție, s-ar fi izbit în sau peste acel ceva, cineva, distrugând și autodistrugându-se în același timp. Ochii săi ca de foc, privirea care fugea dintr-o parte în alta, neputându-se fixa, și hainele zdrențuite și îmbibate cu sângele ce curgea fără întrerupere alcătuiau o arătare care putea semăna cu un lup hăituit de oameni și de câini sau cu orice altceva în afară de o ființă omenească. Petrache se îndepărtă puțin din dreptul casei lui Gică Popa și o luă pe lângă gardul lui Ionașc Palade, spre biserica pe stil vechi. Noi, copiii, care coborâserăm din copaci, ba chiar și unii bărbați cu femeile lor, alergam după protagoniștii filmului nostru de groază. Toată ulița era plină și ne așteptam - deși nu doream - să apară vreun milițian pedepsitor sau vreun frate de-al lui Petrache. Din nefericire - sau din fericire pentru noi - nu se întâmpla nimic din ce gândeam. Ajuns în dreptul bisericii, cred că lui Petrache i-a trecut prin minte să intre în ea și să se baricadeze înăuntru. Analizând acum comportamentul Monacilor, cred că aceștia ar fi fost în stare să dea foc locașului sfânt. Dar hăituitul încercă ușa și constată că-i încuiată. Norocul bisericii și al lui, poate. Atunci sări în grabă în grădina lui Neculai al lui Dumitru Popescu, de acolo în grădina lui Ion a Codițoaiei sub privirile îngrozite ale lui Vasile și Costică Ichim, vecini cu grădinile călcate în picioare de Petrache. Acesta, știindu-i pe urmăritori că vin după el prin grădini, sări iar în drum, alergă din răspuțeri încă vreo două sute de metri, ajunse acasă, intră ca un vârtej în bucătărie unde Marghioala, nevastă-sa, leșină la vederea omului care nu mai părea om. Monacii, mai mici de statură, dar și pentru că nu alerga nimeni după ei cu vreun par, resimțind și durerile foarte mari, n-au prea avut spor la alergat și rostogolit peste garduri. De aceea, poate, s-au lăsat, în cele din urmă, păgubași, siguri că l-au speriat de moarte pe vecinul lor de la vie, căruia îi luaseră doi metri de pământ pe o distanță de douăzeci de metri lungime. De altfel, acesta a fost și motivul conflictului, după cum am aflat mai târziu.

În acea zi de sărbătoare, în loc să se ducă la biserică, cei trei s-au întâlnit la bufetul din sat, au băut peste măsură și apoi s-au dus la Ciortoi, la vie, pentru rezolvarea litigiului. Bineînțeles că nu s-au înțeles acolo și a început cearta, apoi bătaia. Petrache, mai voinic și mai puțin beat, văzând că nu poate fi înțeles de către oamenii care i-au călcat proprietatea, i-a atacat prin surprindere, pe rând, și i-a pus la pământ pe Nicu și Costel. După aceea, dându-și seama ce poate să se întâmple când se vor dezmetici bătașii de profesie, a început să alerge. Până în sat a fost ajuns o dată și bătut crunt, dar a scăpat prin fugă. Apoi l-au mai prins o dată în sat, în fața noastră și am văzut filmul întâmplării. Oricum, Monacii știau că trebuia evitată o întâlnire cu Petrache, când ei nu erau împreună.

Datorită bețiilor foarte dese și faptului că nu mâncau după ce se apucau de băut, Nicu s-a îmbolnăvit grav de ciroză. Având și lovituri profunde pe tot corpul, pe la cincizeci de ani a paralizat. Nu peste mult timp a și murit, la scurt timp fiind urmat de Costel, din aceleași cauze.

Mai grav însă, Petrache, care era un bărbat înalt, athletic așa putea spune, cu trăsături delicate, inexistente de obicei la oamenii care trag de sapă, căzu la pat din cauza loviturilor și înțepăturilor de la cuie sau de la înjunghierea cu cuțitul. Nu s-a mai putut ridica niciodată, deși băieții săi l-au ajutat permanent cu medicamente. A murit, după câte am auzit, într-un sanatoriu.

Oricum, prietenii mei, de când am văzut pe acești consăteni ai mei distruși de alcoolul cu efectele sale dezastruoase, eu am devenit, deși voi nu mă credeți, un om echilibrat, un consumator de vin și de bere, dar numai la masă. Dacă voi mă veți invita să beau la voi acasă, atunci nu trebuie să procedați ca mai toți cei de pe aici: să dați vin și țuică, apoi iar țuică și vin. Invitându-mă pe mine, vă asumați un risc major: eu cer și mâncare lângă băutură.

Nu ziceți nimic? N-am înțeles! Sunteți chiar atât de săraci încât nu vă permiteți să invitați la masă un om cu un stomac atât de sănătos încât ar putea mânca și pietre? Dar știți de unde vine sănătatea? De la faptul că nu am băut niciodată cafea, n-am fumat și n-am consumat alcool pe nemâncate. Aștept să mă invitați așa cum procedez eu cu prietenii mei. Este vreun amator? Să-l văd!

NAVETISTUL

Toată viața am fost un om norocos în privința serviciului: mă sculam pe la 7,30, mă bărbieream, îmi făceam cafeaua, fumam o țigară și ajungeam până în ora opt și la muncă, fiindcă stăteam la câteva minute de fabrică. Dar iată că norocul și-a întors fața de la mine: de câțiva ani buni fac o navetă dublă: plec din orașelul în care locuiesc, Odobești, cu microbuzul până la gara din Focșani, iar de acolo, cu trenul, până la firma patronului, la Mărășești. Oare, într-adevăr, m-o fi îmbrățișat ghinionul la bătrânețe? se întreabă și ne întreabă Corneliu Țârlea, inginer care fusese angajat înainte de '89 la o mare întreprindere, în prezent lucrând la patron. Virgil Răileanu, colegul și prietenul cu care a venit la conac, îl îndeamnă la destăinuri, iar Corneliu continuă:

Nu știu dacă este o experiență totală sau este doar o experiență pur și simplu... Pentru că am urmărit adesea acest om, navetistul, și mi s-a părut că are o psihologie specială, care, încetul cu încetul, mi s-a inoculat și mie. El este diferit de ceilalți indivizi: permanent grăbit, rareori calm, agasat de întrebări fără răspuns, apăsător de multe griji și încă una în plus în comparație cu alți oameni; naveta. Ca și cum n-ar fi fost de ajuns celelalte. Și acestea toate pentru că în România este o adevărată aventură, în primul rând să ajungi și apoi să schimbi mijlocul de transport, mai ales că la noi nimic nu este normal sau fix. Programul microbuzelor nu-i respectat, trenurile vin cu întârziere deși nu a nins și nici n-au fost inundații sau alunecări de teren. Gluma că numai în România și în Japonia sunt trenuri suspendate are un gust amar pentru mine. Mi se pare că un străin (dar și un român) poate să cunoască adevărata Românie doar făcând naveta. Cât aș dori ca un politician demagog să ajungă în situația mea!

- Ei, nu te ambala chiar așa, Corneliule, că n-o să vezi niciodată un politician în situația penibilă de a face naveta cu trenul! Aștia chiar dacă ajung - cine știe cum! - până aici, fac o navetă de plăcere, cu jeepul personal, completează Costel Codreanu, care văzuse astfel de "specimene".

Domnilor, își reia firul povestirii Corneliu Țârlea, eu nu glumesc afirmând câte ceva despre navetist. Este o lume cu totul și cu totul ieșită din comun. Iată, vă voi da spre cunoaștere nu programul altora, ci chiar pe al meu. Plec în zori, când toți vecinii dorm, pe ploaie, pe ninsoare, pe crivăț. Nimic nu mă poate opri, nici măcar boala, pentru că eu am un singur gând: să ajung. Ies grăbit și ușor pe ușa casei pentru a nu-mi trezi copiii, iar soția îmi întinde sau face un semn, arătându-mi o sacoșă. Eu, navetistul, știu că în sacoșa atât de ușoară ar trebui să fie ceva care să-mi astâmpere foamea până seara, când mă întorc. Ajung în stația de microbuz, aștept și mă gândesc dacă în sacoșă am același meniu: un ou, un borcânel cu zacuscă sau fasole, o murătură și câteva felii de pâine. Aș lua chiar mămăliga că-i mai ieftină, dar mă jenez de colegi. Ah, dar uit gândurile negre, iată-l, vine microbuzul! Nici n-a oprit și lumea se înghesuie să intre acum, la cel care va veni peste cincisprezece minute nu mai are rost, fiindcă se pierde trenul. Lupta-i pe viață și pe moarte pentru că n-ar fi rău, își zic toți, să obțină chiar un loc, știind că, odată ajuns la serviciu, nu mai poți să te fofilezi ca pe vremea lui Ceaușcă. Am intrat și alerg spre locul pe care l-am ochit. Ajung înaintea altora, îl ocup, dar, din cauza aglomerației de pe culoar, un cetățean intră între picioarele mele. La dreapta, pe culoar, stă în picioare un ins cu o geacă soioasă care îmi atinge obrazul. În spate, am un pasager care se ține de spătarul scaunului meu și în mână are o sacoșă pe care mi-a pus-o la cap. Nu mai am în ce să mă reazem din cauza sacoșei respective. Așa că în față am o perspectivă "minunată", fundul individului dintre picioare, în dreapta, geaca slinoasă și la cap o sacoșă. L-am uitat pe vecinul din stânga, care șterge cu mâneca pufoaicei din alt secol geamul microbuzului. Întreabă dacă am ajuns la intersecția spre Câmpeneanca. El întreabă, el aude. Nimeni nu-i dă atenție. Încerc să-mi las capul pe spate că am stat prea mult încordat. Tocmai atunci șoferul a luat o curbă fără diminuarea vitezei. Îmi cade pălăria. Normal ar fi trebuit să nu poată ajunge la podea, dar, știind legile lui Murphy, nu mă mai mir când o

văd printre picioarele celor care se îngheșuie. O scot cu chiu cu vai de acolo și n-o mai recunosc: e boțită, pătată... Și o țineam de bună...

Unii țipă la șofer să meargă mai încet și mai atent că doar nu cară lemne, alții strigă să se grăbească altfel nu mai prind trenul. Dar șoferul- pensionar, ei sunt cei mai solicitați de patroni ca să nu mai plătească impozite la stat, - dă tacticos bilete și oprește în fiecare stație chiar dacă n-are clienți. Eu mă abțin să vociferez în legătură cu felul cum e condus microbuzul, în schimb ceilalți îl fac cu ou și cu oțet:

“ Băi tataie, ai făcut vreodată naveta? Calc-o pe coadă mai tare ca să nu te călcăm noi pe mustață”! Vecinul meu din stânga adaugă: “Cine angajează bre, babalâci de aștia, care de-abia își târâie bășinile? Țsta-i șofer de dric! Acolo i-i locul”! Lumea râde , vecinul e fericit că-i “apreciat”. Șoferul accelerează. I-o fi frică? Ne apropiem de gară, o vedem pentru că s-a luminat bine afară. Sunt bucuros că am ajuns și că - în graba și teama sa - moșulică de la volan nu ne-a mai torturat cu manelele! Am scăpat de Guță, Salam, Minodora, de Vită sau De Vito și tot neamul lor... Cobor din microbuz, îmi așez hainele care păreau scoase din apă, mi le șterg cu mâna umedă și - în sfârșit - sorb din aerul proaspăt al dimineții în timp ce mă îndrept spre peron. Salut un cunoscut, răspund altuia... Uite-l și pe Marcel Gheolban, cel care a ieșit la pensie și în locul lui m-am angajat eu. Îl salut că doar suntem prieteni. Nu-mi răspunde. E supărat că am intrat în locul lui? Nu eram eu, venea altul. Se credea nemuritor? Dacă atât îl duce capul, înseamnă că n-a meritat prietenia mea. Adio, Gheolbane! Iată încă unul care zâmbește ironic la salutul meu. De ce? Se bucură, probabil, c-am ajuns navetist. Lasă-l, îmi zic, să aibă și el, sărmanul, o bucurie de dimineață. Nu demult eram și eu “civic”, stăteam la bloc, în centrul civic al municipiului...capitală de județ.

- Corneliule dragă, dar tu crezi c-ai ajuns rău pentru că locuiești la casă? vrea să-l flateze Paul Miron. Păi eu mă chinui de patruzeci de ani să-mi fac o căscioară și n-am reușit. Visul meu, dacă mă înțelegi, este să am o căsuță - nu așa mare ca acest conac al d-nei Zenaida și-al d-lui George - și o grădiniță. Atât și nimic mai mult! Parcă și povestea ta este cam tristă. Sau chiar așa o fi viața navetistului... Nu știu...

E bine că n-o știi, Paule! Ascultă continuarea ca să te ferești cu orice preț de navetă.

După gândurile provocate de zâmbetul călătorului întâlnit, ajung la peron. Văd o mare de sacoșe de diferite culori. Toate cam flutură, sunt deci ușoare ca aceea pe care o port și eu. Purtătorii sunt sigur navetiști. Mai văd ici, colo papornițe, bidoane de douăzeci de litri. Dar cei care le poartă nu merită vreo atenție, ei n-au “rang” de navetist. Tresar: văd în marea de sacoșe o insulă: o geantă diplomat. O duce un domn cu pălărie, pardesiu și cravată. Nu-i de-al nostru, ăsta-i cu misiune, controlează ceva. Va merge, sigur, la clasa întâi. Mă uit peste tot, poate găsesc vreun loc pe băncile peronului. Nu văd. Fiindcă mai am câteva minute bune de stat, intru în sala de așteptare. Într-un colț e mare gălăgie. Șacoșele sunt lăsate jos, le simt, cu ochii, că sunt grele. Și... nimic: în ele observ cărți. Hopaaa...! Hrană spirituală? Lucrează în învățământ, sunt sigur. Mândri dar... tot săraci. Modești de tot, unii. O doamnă, cred că-i învățătoare, are o umbrelă scofâlcită, alta cu firele duse la ciorap încât i-a rămas genunchiul gol. Nu se ferește, știind că are fusta lungă, dar, stând genunchi peste genunchi, se vede. Un coleg de-al ei tremură într-un sacou subțire, deși vremea este de geacă sau pardesiu. Sunt, totuși, altfel de oameni. Pe fața lor este o finețe dată de carte. Mă întreb contrariat: și cadrele didactice, biete de ele, fac naveta? Văd că sunt și tineri. Mă încurajez spunându-mi că eu n-am luat-o cu drumurile chiar din tinerețe...

Îmi îndrept privirile spre celelalte bănci, în speranța unui locșor. Totul este ocupat, dar, parcă, nu de navetiști. Navetistul pare mai odihnit pentru că, se presupune, are o casă în care doarme, o soție, un pat curat. Acești ocupanți majoritari din sala de așteptare de clasa a II-a dar și ai băncilor peronului sunt jerpeliți, nebărbieriți, vineți pe la ochi și cu părul vâlvoi. Sunt copii, tineri și bătrâni care trăiesc din mila altora. Bătuți de soartă. Concluzionez: mai bine navetist.

Plec iar prin gară, mă plimb ca să nu-mi fie frig. Lângă o ușă observ un tânăr de vreo 25 de ani, care ține în mână un șir de covrigi din care mănâncă lacom. Sacoșă n-are, diplomat nici atât, cărți sau ziare sub braț, nici gând. Are pe scăfârlia rasă complet un fes negru, ponosit, are cercel în ureche... Ce hram o fi purtând? Hoț de buzunare, altceva nu cred... Dar e cam greoi... Hoții trebuie să fie sprinteni, inteligenți că nu se știe unde ajung: s-a văzut chiar la noi în județ că unii au avut succes în politică, alții în diplomatie, afaceri etc. De unde o fi cumpărat covrigii? Am un gol în stomac! Îmi amintesc că lângă ușa din alt colț al gării este un bătrânel cu covrigi care așteaptă cu disperare

clienți, își numără mereu mărunțișul ca să-ți poată spune apoi că n-are rest. Profită că oamenii se grăbesc... Amărât și el, gândesc eu cu glas tare. Când tocmai mă hotărâsem să "cheltuiesc" și eu o sumă pe doi covrigi mari, îl văd că strănută de vreo două ori și ochii i se fac așa, cât cepele. Strănută "sănătos" cu stropi mulți și vizibili direct pe covrigi, șterge cu degetele ce i-a mai rămas pe nas, apoi așează (cu aceeași mână) marfa și te îndeamnă în versuri: "Ziua-ți merge mai bine/ Cu covrigi de la mine"! Când uită că-i poet devine iar negustor: "Ia covrigul, neamule"! sau "Navetiști, mândria țării și norocul meu, veniți la covrigii lui Costică! Proaspeți, curați, ba chiar calzi! Cine mai dorește"? Iată câtă bună dispoziție este dimineața în gară! Vânzătorul respectiv n-are șanse la cei care-l știu cum strănută, cum se șterge, adică la navetiști. Dar, iată o doamnă în uniforma perfectă de ceferist și coafură înaltă. Tocmai a ieșit dintr-un birou cald, și, având tocurile din metal, pocnește în pavajul peronului ca un cal cu potcoave noi. Se duce la covrigi, își pune "igienic" vreo cinci în punguța ei specială, pentru a nu-i polua - ferească sfântul! - cineva cu vreo tuse, vreun strănut. Mai trec printr-un colț al gării pe unde nu mai fusesem de multă vreme. Mă uit curios văzându-l pe domnul cu diplomatul umblând la un aparat nou, cam cât lada de zestre a bunicii. Din aparat cade un pahar cu un lichid aburind. Mă dau mai aproape și constat că-i cafea. Bravos națiune! Am ajuns deja la nivelul Occidentului... ce mai! Nu ne mai trebuie nimic. Sau asta ne mai trebuia... că lefuri avem...

Aș putea să-mi comand și eu una, dar nu, mai bine cumpăr o pâine la copii. De altfel nici nu mai era timp pentru că aud un scârțâit groaznic, care-mi întrerupe gândurile distractive: este "glasul roților de tren". Iar lume multă..." Parcă prea multă. O fi târg? Da, este miercuri... Înghesuială insuportabilă, dar am învățat să mă descurc, dau din coate ca un expert, deși în restul momentelor zilei nu prea sunt descurcăreț. Oricum, 30 de minute pe o banchetă ar fi minunate. Dar nu s-a terminat cu coborâtul, unii sunt mai sprinteni, alții mai greoi, în funcție de vârstă și bagaj. Iată și un biet bătrân! De-abia pune piciorul pe treptele scării înalte. A ajuns la ultima și nu îndrăznește să atingă pământul. Însă oamenii se grăbesc, nu au timp să vadă situația nefericită a altora: "Ce-ai uncheșule, nu poți sta acasă? Te caută moartea prin pat și matale ești în tren, ai?" Mai are vreun rost să le spună că merge la doctor? Îl ajut, îi iau desagii până coboară și sesizez în ochii lui spaima că aș putea fugi cu averea lui... Trenul a plecat, alerg după el, sar pe scară, mi se pare chiar că naveta asta m-a întinerit. Sau mă încurajez și eu, acolo... Bine că mai pot alerga și sări... Dar ce voi face când voi fi ca moșul de adineaori?

La intrarea în vagon mă izbește o căldură și o duhoare de-a dreptul violente. Nu dau înapoi, ochesc și un loc. Cum o fi rămas? Am noroc la banchetele acestea jerpelite. Lumea este și aici pestriță, dacă nu chiar mai pestriță decât pe peron. Acolo era macrocosmosul, aici microcosmosul, ca să abordăm problema cu savantlăcuri, cum fac politicienii noștri dragi. Constat că pe jos avem parte de același covor... de ieri. Nu persan, nu iută..., ci de coji... coji de semințe. Cum sunt experimentat și știu obiceiul și educația locului, cunosc și proveniența straturilor: între Buzău și Râmnic găsim covorul semințelor de bostan, între Râmnic și Focșani, acela al semințelor de floarea soarelui...

Este un miros pestilențial, mă dezbrac, dar unde pun haina? Nici un cui..., de cuier nici vorbă. O pun peste a vecinului, deși a lui împrăștie un miros "aparte". Mă așez, în sfârșit, și privesc în jur. Îi văd pe-ai mei, cei vechi, oameni de bază ai CFR-ului, navetiștii, la care știu și câte măsele au scos, câți dinți și-au pus, câte neveste au ținut, câte amante au avut, cu cine se au bine soțiile lor... Au celebrele sacoșe pe brațe. Le țin strâns. De ce? Nu văd amatori să le fure... Probabil nu vor să li se vadă sărăcia... Sunt și câțiva mai dezbrăcați, murdari, cu sacoșe kaki, cusute stângaci din resturi, dar, oricum, rezistente. Pe aceștia nu-i cunosc prea bine, sunt sezonieri, vin în gașcă de trei-patru, glumesc, râd, se distrează în felul lor, pentru că - îmi închipui - după ce coboară din tren urmează chinul: lopeți, moloz, frig, ordinele șefilor care șfichiuite mai rău ca viscolul.

Când am plecat de acasă era întuneric, acum văd prin geamul murdar un soare mare și strălucitor. Ar trebui să fiu mulțumit că mai cuget, deci exist, vorba filozofului... În colțul celor cu cărți în bagaje, căci s-au mutat și ei în vagon, aud un glas mai strident: "Mă înscriu la vară iar la examenul de titlatură, nu mai suport trenul ăsta cu atâta mizerie și atâția handicapați! Parcă ar fi trenul foamei... O să fac încă o facultate... N-am eu față de navetist! Să fac toată viața acest drum"? Este un tânăr profesor... Mă încurajează în felul său acest băiat... Câte îl așteaptă dacă a început așa de rău! Unde-i entuziasmul, unde-i bucuria aceea că mergi la un serviciu de la care ai satisfacții? Eu, cel puțin, am apucat și astfel de momente. Acum nu prea mai am pretenții, nici speranțe. Lucrez la

un patron, îmi pun mintea și uneori chiar spatele la bătaie pentru un salariu nu prea mare, dar nici prea mic: atât cât să aduc cele necesare copiilor și soției. Întrebarea este dacă voi mai rezista mult, ținând cont că spatele mă supără, genunchii devin câte o dată de cârpă... Gândurile mele sunt zdruncinate de cei de lângă mine, care-și dezbracă, de-abia acum, pufoaicele vechi și rupte, le pun pe brațe (au aruncat sacoșele pe jos) iar unul mai inimos scoate jucăriile pentru momentul plăcerii maxime până la serviciu (coboară la douăzeci de minute după mine). Dintr-o cutie de carton scorjît, scoate cărțile de joc. Distracția începe: “Bate-le Dumitrașcule! Ce le freci aiurea? Tu, Ioane, ești azi prima mână! Să nu fii iar golan ca ieri, când ai trișat!”

“Băi Dumitrașcule! intervine un altul, de ce-ți merge mâna ca ochiu' mortului! Împarte bă, mai repede! Nu vezi că acușa coborâm? Ce naiba ai făcut aseară de ești ca o balegă?” Bietul om încearcă să fie mai rapid, le mai scapă și pe jos, se capătă cu înjurături prietenești (cele de mamă sunt ca o mângâiere) sau cu glume proaste: “Greu îi să ai femeie tânără, Dumitrașcule, tată! Vezi cum îți faci datoria, nu te băga în “bucurie” până la urechi! Știi c-a mai mierlit-o unu dintre noi din cauza asta”!

Jocul a început, se pândesc să nu trișeze. Unii bat din picioare, manifestându-și astfel mulțumirea că au cărți bune, alții, mai rutinați, nu se trădează în nici un fel... Îi urmăresc și-i accept! Sunt navetiști ca și mine, chiar dacă lucrează într-un domeniu atât de diferit de-al meu. Prost și deștept, naveta ne-a adus la același numitor. Nu asta urmărea comunismul... ? A reușit... din plin...

Sunt întrerupt din nou din gândurile mele de intelectual de niște vecini: “Măi băieți, se trezește cineva dintre ei, dar noi jucăm pe uscat? Când s-a mai pomenit așa ceva? Fane, parcă erai la rând azi”! Fane coboară mâinile după sacoșa personală și scoate o sticlă de un litru. Nu de plastic, ci sticlă veche, sănătoasă și cu un dop de ciocan (ecologic?). În recipient se află licoarea cea fără de care șepticu' nu produce fericirea deplină. Fane le spune: “Beau eu primu' să nu credeți că-i otravă. Îmi pun rachiul după ce nevastă-mea a pus mâncarea. Nu-i arat sticla că cică eu mă duc la distracție, nu la muncă. Ce știe femeile, domnule ?” Sticla trece din gură în gură ca într-o familie. Rachiul este tare și mai curățat, probabil, dinții îngălbeniți de tutun și de nespălat. Unul scuipă tacticos pe “covor” și spune: “Bă, da tare a naibii mai este! De bună, ce să zic! Bună a dracului! Tu ai făcut-o, Fănică?” După ce sticla a ajuns la ultimul, Fane o pune la loc. Eu închid ochii să nu creadă vecinii că le doresc băutura. Doar moșul din fața mea adulmecă mirosul cu nările dilatate. Ar bea, sunt sigur, și el o dușcă, dar nimeni nu-l învrednicește măcar cu o privire, el este foarte mic în ochii celor de aici, este un nimeni, un pasager de ocazie, el n-a ajuns și nu va ajunge niciodată la „înaltul” titlu de navetist. Pentru că navetiștii sunt o categorie socială cu drepturi imprescriptibile, niciodată unul din afară nu „merită” încrederea lor. Unul “extern” nu știe nimic din bucuriile (sic!?) și nenorocirile tagmei respective.

În timp ce priveam cartoforii și emiteam sentințele mele drastice asupra acestor “supermani”, navetiștii, m-a lovit o liniște nefirească din spate, am simțit brusc o cantitate de aer care se prăvălea asupra mea. Mă întorc și nu mai văd pe nimeni. Trenul oprise de mult timp în Mărășești și lumea cobora. Sar peste pufoaica ținând loc de masă, alerg, mă întorc să-mi iau geaca, trenul a plecat, ajung la scări, sar și mă pierd în mulțime.

Sunt deja obosit și n-am început cele douăsprezece ore obligatorii. Cât voi mai rezista? Până la pensie, sper. Deși, după cum se aude,ăștia vor să ajungem la nivelul occidentului, să ne scoată la 65 de ani. Dar se compară munca lor cu chinul nostru? Pe cine interesează asemenea “banalități” ? Pe guvernanți, în nici un caz.

-Corneliule dragă, cred că nu-i cazul matală în discuție! se adresează Ionel Asori vorbitorului.

Ei, v-am spus și eu câte ceva din viața mea și a unora pe care-i cunosc. Orice ar fi însă, trebuie să știți că este o lume deosebită și exclusivistă... V-am spus-o doar ca să nu îndemnați vreodată pe cineva să intre în rândul navetiștilor în necunoștință de cauză.

- Ai reușit să ne lămurești, stimabile, ba chiar să ne sperii, concluzionă Doru Misăilă.

ORFANUL

În tinerețea mea aventuroasă, când umblam prin locuri cât mai îndepărtate de ținutul natal, am cunoscut un tânăr, Ticu Enoiu, de loc din satul Prislop, de pe lângă Năsăud, încearcă Cezar Fudulică să oprească toate discuțiile fără legătură cu scopul celor care veneau la „conacul dintre vii”: povestirea unor întâmplări și fapte care au fost sau chiar sunt în desfășurare. Reușește să liniștească spiritele și continuă: eram tehnician într-un sat de ucraineni, numit Rona de Sus, iar prietenul meu Ticu era profesor suplinitor de matematică în acel sat. Ticu nu era un bărbat prea frumos, n-avea nici salariu prea mare, nici vreo moștenire de la părinții, care-l lăsaseră orfan la o vârstă fragedă. Făcuse din greu, din cauza lipsurilor materiale, un liceu la Năsăud și intrase în învățământ pentru a strânge câțiva bani de întreținere și un mic fond de cheltuieli neprevăzute când va ajunge student. Acest om cu un suflet generos era un acordeonist de excepție și chiar un bun solist vocal. La seratele organizate de amicii noștri ucraineni eram invitați și noi, cei doi români din sat. Tinerii intelectuali ai satului se distrau de minune și - mai ales - cântau dumnezeiește atât ca soliști cât și în cor.

Ticu, la fel ca mine de altfel, era un mare sentimental și „muzicantul” neplătit al dansatorilor. Îl priveam adesea cât de pasionat cânta la acordeon și cât de mult trădau ochii trăirile sale interioare. Atunci, probabil, îi treceau prin minte toate întâmplările nefericite ale vieții de orfan sau, poate, dorința de a dansa și el cu una din frumoasele ucrainence din salon.

Ultima presupunere a mea s-a adeverit într-o seară când, de la înălțimea scenei improvizate, colegul m-a surprins până și pe mine, prietenul său, anunțând că a compus o melodie intitulată „Iubirea mea”, melodie dedicată Katiei, proaspătă absolventă a Liceului Pedagogic din Sighetul Marmației și numită învățătoare în sat. Toți au aplaudat gestul lui Ticu, mai ales Katia, care, ca orice femeie, a fost încântată de versurile care spuneau cât de îndrăgostit era tânărul.

Din acel moment, cei doi erau văzuți tot mai des împreună, bărbatul cerea mereu bani împrumut de la mine pentru a-i lua fetei săptămânal câte un cadou și a o duce chiar la Sighet prin magazine, cofetării și restaurante. Atât eu cât și alții ne bucuram de fericirea care i se vedea pe față. Prietenul meu, care nu avea niște trăsături ale feței prea armonioase, devenise frumos, bunătatea lui proverbială se accentuase, iar Katia strălucea pur și simplu. Așa că nimeni nu s-a mirat când cei doi au hotărât, în secret, să se căsătorească.

În aceste condiții, Ticu ajungea des la casa Katiei, tocmai sus, aproape de pădure, în cătunul în care locuia cu părinții și surorile. Astfel de întâlniri erau stabilite de la școală (lucrau în același loc), mai ales că flăcăul învățase în viața lui nefericită să nu inoportuneze cu prezența sa familia fetei, oameni sărmani.

Într-o seară, după ce îndrăgostitul a cumpărat un inel scump de la Sighet, n-a mai avut răbdare până în ziua următoare, cum stabiliseră ei întâlnirea, așa că a plecat aproape în fugă la viitoarea soție ca să-i facă o surpriză. Era o beznă totală dar lampa din camera iubitei era vizibilă de la un kilometru, așa că picioarele îi mergeau fără să le simtă. Odată ajuns în curte, Ticu văzu la fereastra luminată două umbre. „Or fi Katia și sora ei mai mare”, și-a zis. Apropiindu-se mai mult a constatat că o umbră era delicată, firavă, iar cealaltă mai înaltă, mai impunătoare. „O fi Katia cu tatăl și trebăluiesc prin casă, așa cum fac mereu”, își zise el. A ajuns chiar lângă fereastră. S-a uitat mai bine, dar nu-i venea să creadă: Katia era cu un bărbat înalt și tânăr. S-a șters la ochi, crezând că-i vreo vedenie. Nu era. Iubirea vieții lui stătea la masă și vorbea, dădea din mâini și chiar râdea. Părea o atmosferă intimă. Privitorul de afară tot mai credea că i se întâmplă ceva ce nu poate fi adevărat. A vrut să se întoarcă acasă, dar - cu mari eforturi interioare - și-a spus că trebuie să fie bărbat și să intre pentru a vedea realitatea cu fața-i monstruoasă. Timiditatea care-l caracteriza s-a transformat - printr-un proces extraordinar - într-o îndrăzneală căreia nimic nu i se mai putea opune. Intră, așadar, fără să bată la ușă. Când a dat „bună seară”, Katia n-a răspuns, dar privirea și întreaga ei făptură spuneau ce clipe deosebite trăia. Observându-l și pe bărbatul de lângă ea, frumos, înalt, cu mustăcioară și cu părul ondulat, îmbrăcat după ultima modă, s-a gândit - a câta oară în această viață? - cât este de urât și de sărac, că este un vierme, un nimic de care n-a avut nevoie nimeni, de care n-a ținut cont nimeni.

- Hai, d-le, că povestea-i din filme, îl întrerupse pe narator un obișnuit al clubului nostru, Iuliu Tudose. Acesta continuă: și n-a luat-o la palme, d-le? Ce-i atâta filozofie, timiditate? N-a scos și el un briceag să-l sperie pe intrus? Măcar să-i tăvălească costumul ăla perfect prin noroi, prin iarbă, ceva?

- Măi Iulică, reluă discuția Cezar, stai că n-am terminat. Povestea este mai cu tâlc decât crezi, de fapt se apropie de tragic.

Ticu se gândea la Katia, care-l disprețuia cel mai mult. Cu toată durerea și lipsa de demnitate, cu toată umilința la care se expunea, avea nevoie de o lămurire de la aceea care-i era soarele și luna, de la aceea care-i umplea viața. Dar în loc de o explicație, se trezi interogată de bărbatul necunoscut:

- Dumneata pe cine cauți?

- Ce cauți dumneata aici, nu eu? Eu am venit la viitoarea mea soție.

- Care soție? interveni cu un țipăt isteric tânăra. Eu, soția unui necalificat, soția unui nimeni? Domnul învățător Krailea, titular la Sighet, va fi viitorul meu soț... Din acest moment nu vreau să te mai văd! Cine te-a chemat aici? Ieși! Ieși imediat din casa mea!

Un tremurat și o epuizare totală îl cotropiră pe Ticu. Rămase blocat, nu putu să mai scoată un sunet, cuvintele rămăseseră undeva în creier, coardele vocale nu mai permiteau nici o vocală sau consoană. În același timp, picioarele se făcuseră de ceară, simțea cum se topesc, dispar, ca după câteva secunde să devină de plumb. Nu era în stare să plece, deși ar fi făcut-o cu plăcere. În cele din urmă, toată această tensiune și neputință se transformară într-un plâns prelung și fără de opreliști. Nu mai era rușine, teamă, umilință, era singura pornire adevărată din străfundul ființei sale, pe care putea s-o facă și-o făcea cu o bucurie, chiar cu o plăcere sadică. Zăgazarile lacrimilor se rupseseră și se prăvăleau în valuri. Gustul sărat al lacrimilor îi aduse aminte totuși că nu-i mort cum credea și acest fapt îi permise urnirea picioarelor. Descărcarea lui nervoasă, prin plâns, îl ajută să plece din camera în care fusese lăsat singur. Katia și noul prieten gângureau prin camera vecină, uitând de cel îndurerat, părăsit, de cel cu sufletul ucis. Cu chiu cu vai, Ticu ieși, sprijinindu-se de pereți, din casa pe care o simțea ca pe un cavou. Plecă pe drumul de întoarcere, împiedicându-se, zgâriindu-se, ridicându-se... Într-un târziu ajunse acasă cu hainele rupte și cu mâinile și picioarele sângerând. După ce s-a spălat într-un lighean cu apă rece, se uită în oglindă și se sperie de propria-i față. Luă repede un stilou și începu să scrie cu înfrigurare. Când a terminat, a pus și un titlu: „Pentru Virgil Fudulică”. Eram împuternicit să duc la îndeplinire prevederile documentului. Așa că, dacă se va întâmpla ceva grav cu cel ce-a semnat hârtia aceea, eu trebuia să dau miresei necredincioase acordeonul, să plătesc gazda, să plătesc datoriile de la crâșmă și abonamentul la lapte. Testamentul, căci asta era, nu avea nici o specificație în legătură cu proveniența banilor din care se achitau acele datorii. După ce a terminat de scris, a luat un prosop cu care și-a șters transpirația de pe obraji și frunte, a lăsat foaia pe masă, la vedere, și a plecat. Unde? Pe cărarea care ducea la Katia.

La vreo sută de metri de casa acesteia era un gorun cu crengi viguroase și aplecate mult spre pământ. Își închipuia că acest gorun, sub umbra căruia o sărutase de atâtea ori pe Katia, fusese martor la fericirea lui. Tot acest arbore, atât de prietenos când ferea de ochii indiscrețiilor înlănțuirea îndrăgostiților, putea să asiste la moartea celui părăsit și - eventual - să furnizeze și materialul pentru sicriu. În același timp, îmi închipui, prietenul își alesese demonstrativ și pedepsitor locul pentru ca ființa pe care o iubise cel mai mult, Katia, văzând mereu gorunul să-și amintească permanent că a fost, prin trădarea ei, autoarea morală a morții fostului iubit. Și-a făcut un laț din frânghia pe care o luase la el și l-a agățat de o creangă mai înaltă. S-a urcat pe un bolovan, și a intrat cu capul în laț. A lovit cu piciorul bolovanul și a rămas atârnat. Simțind din ce în ce mai dureros strânsoarea, a început să țipe și să se zvârcolească. Striga tare cât îl țineau puterile, cu ochii ațintiți spre casa atât de cunoscută: „Katia, Katia m-ai omorât, m-ai omorât! N-o să te iert! O să te bântui de acolo din iad sau din rai! Nimeni nu m-a iubit! Nimeni nu... Încercă să apuce lațul cu mâinile, dar corpul fiind mai greu decât forța brațelor, puterile îl lăsară. Vocea îi deveni o râgâială urâtă... Gemetele erau din ce în ce mai slabe... Simți că plutește și apoi... nimic...

Era târziu în noapte când, pe cărarea aceea atât de pustie, își făcu apariția un hoț de lemne, un amărât care, protejat de întuneric, își aducea vreascuri din pădure. Acesta, auzind gemetele sugrumatului, a aruncat vreascurile și a fugit spre locul de unde veneau horcăielile. Astfel că, printr-o minune, Ticu a fost salvat. L-a rugat chiar pe salvator să-l aducă la mine și astfel, am aflat că, pe când eu mă delectam citindu-l pe Camil Petrescu, prietenul meu murea și învia. Sigur că moartea lui mi-ar fi provocat o mare durere, ar fi fost o pierdere greu de suportat pentru mine, dar după ce mi-a explicat unele prevederi ale testamentului, l-am întrebat dacă n-a dorit cumva, prin datoriile lăsate mie, să ajung și eu la sinucidere.

Mai târziu, l-am acuzat de infantilism, de smiorcăială, de credulitate, de naivitate. Ba chiar, înarmat cu texte proaspăt citite din Camil Petrescu, i-am argumentat că „minte trebuie să ne dicteze ce iubim” și că aceste ființe din puf și carne, femeile, devin prea târziu, și fără folos, bune.

După ce mi-a suportat injuriile, poate chiar ifosele mele de mare cunoscător al sufletului feminin, mi-a pus o întrebare care mi-a dat de gândit: „Accept calificativele tale, dar tu, prietene, cum ești, în aceste chestiuni delicate?”

În acel moment m-am întrebat și eu ce sunt în afară de un tânăr tehnician agronom. Ce știam eu despre lume? Cunoșteam eu cu adevărat colegii de vârsta mea? Dar pe maturi? Câți mari scriitori am citit? Dar filozofi? Cunoșteam eu ce este femeia? Având doar contacte sexuale, pătrunzi sufletul feminin? Sau la atât se rezumă aceste ființe binecuvântate de Dumnezeu? Eu, cu cultura mea de până la douăzeci și patru de ani, ce pot spune unei femei deștepte, de la care nu aștept doar sexul? Mă deosebesc în vreun fel de cocoșul, care se învârte în jurul găinii, făcându-se doar purtătorul instinctelor? Dar câte întrebări nu mi-am pus atunci și de atunci mai mereu? Sigur că, după ce ne-am liniștit, l-am oprit pe Ticu la mine, pentru a vedea că este totuși cineva cu el în acel moment greu. De a doua zi, am pornit-o din nou la treburile noastre. Parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Totuși, acolo, undeva, în suflet, rana lui Ticu a rămas, sunt sigur, pe viață. Poate și mie mi-a tras un semnal de alarmă. Oricum, de atunci tot încerc să răspund la întrebările tinereții și la altele care s-au adăugat. Observ că, pe zi ce trece, nu pot răspunde la aceste întrebări majore. Și dacă așa răspunde la toate, la ce mi-ar folosi? Aș opri moartea? Sau aș face trecerea spre tărâmul celălalt mai ușoară?

Mi se pare, și asta am observat la mama, trecerea în neființă este mult mai ușoară, chiar așteptată, de cei care cred, fără a cerceta, în viața de apoi. Prin veșnicile noastre interogări sau disecări ale firului în patru, nu facem decât să ne temem de moarte, să ne lamentăm și să cerem ajutor. Nu știm oare că sfârșitul este implacabil? De mii și mii de ani nu am învățat că la rege sau la sclav, moartea este la fel? Latinul, cu înțelepciunea lui, ne-a tot spus: „Mors omnibus communis”. Câți l-am crezut? Câți l-am înțeles?

OMU' MEU

Într-una din zile, prietenul nostru Ion Panaitescu, om vesel și petrecăreț de felul lui, a venit la Conacul dintre vii cu de-ale gurii, cu lumânări și vin. Când a deschis ușa, avea obrajii pământii și ochii în lacrimi. Am crezut că s-a întâmplat ceva la Focșani, unde locuia, dar el ne-a liniștit: Prietenii mei, astăzi se împlinesc doisprezece ani de când inima celei mai bune mame de pe acest pământ a încetat să mai bată. Mama, căci despre ea este vorba, n-a rezistat decât două luni de singurătate, după moartea tatălui meu. La înmormântarea tatei am observat o schimbare radicală în atitudinea mamei, despre care nu mi-aș fi închipuit că și-a iubit atât de mult soțul. Până atunci nu arătase că ar fi așa de atașată de el. Permiteți-mi dar ca în această zi să aduc omagiul mamei, care a fost o adevărată sfântă, și să-mi descarc sufletul povestindu-vă ce transformări s-au petrecut cu mama la înmormântarea tatălui meu.

Era o vreme îngrozitoare, gerul ne pătrundea în fiecare fibră a trupului, iar afară bătea un vânt nemilos. Toată familia se adunase în casa părintească, așa cum rar ni se întâmpla. Motivul era dureros: murise tata. Durerea noastră mare era accentuată de plânsul continuu al mamei. Noi, cei cinci copii, trei fete și doi băieți, oameni trecuți binișor de prima jumătate a vieții, eram lângă sicriul din camera de sărbătoare. Fiind miezul nopții, prietenii mortului au plecat de la priveghi după ce au servit câteva pahare de vin întru pomenirea celui dispărut.

Ne așteptam ca, după ce au ieșit din casă foștii colegi de pahar ai tatei, mama să înceteze plânsul. Nici vorbă de așa ceva: bocetul se întetește. Inițial, am crezut că asistam la un spectacol gratuit, necesar totuși la țară pentru a nu crede lumea că nu și-a respectat bărbatul. Nedumerirea noastră a ajuns la culme când, oprindu-se totuși din plâns, mama începe să-și ridice în slăvi fostul soț.

O privesc îngrijorat și cu milă. Din femeia înaltă, cu ochii albaștri și blânzi, cu părul negru aranjat într-un coc după care aș fi recunoscut-o dintr-o mie de femei, văd doar o ființă împuținată la trup, fără pic de sânge în obraji, încovoiată, cu părul despletit și alb, un alb murdar, iar din îndrăzneala ochilor de altă dată n-au mai rămas decât două scobituri întunecate. Bluza și fusta de culoare neagră

subliniază paloarea, o subțiază și fac mai vizibile firele de par din barbă. Chipul îi este tulbure, chiar straniu, iar cele două lumânări aproape stinse ale ochilor sunt îndreptate permanent spre un singur punct, care a fost și este - descoperim de-abia acum - universul ei: tata.

Eu, mezinul familiei, deși mi-am adorat întotdeauna părintele, am dorit chiar să-i semăn în tot ce am întreprins, o întreb, contrariat desigur, de ce suferă atât știind că viața tatălui nostru, om lacom de muncă, de petreceri și de femei, nu putea să dureze mult peste șaptezeci de ani.

-Ce știți voi! răspunde ea cu un aer misterios, supărându-mă și mai tare.

Una dintre surori, Zenovia, mai apropiată de mama pentru că se măritase în sat, și care știa, bineînțeles, mult mai multe amănunte despre viața părinților noștri, îi spune cu voce scăzută:

-Dar te bătea mai mereu, mamă, era toată ziua la crășmele lui, de ce bocești atâta?

-Nu știți voi cine a fost tatăl vostru!, ne uimește iar mama cu răspunsul ei. Cu crășmele e altă poveste, căci a fost până într-o zi. Că îl țineam tare de rău... Că nu se ducea singur, nici acasă nu se întorcea singur... Recunosc că-l cicăleam, că-l spurcam cu vorbe grele..., că ...

-Păi vezi, intervine Elisaveta, altă soră, și ea rămasă în sat, încercând, probabil, să- i mai diminueze durerea. Tot ce aduna tata din cele patru hectare dădea pe băutura pentru el și pentru alții, iar matala numai cu munca, înjurăturile și bătăile!

-Da, dragii mamei, se mai întâmpla și așa, da' până într-o zi...

-Care zi, că numai despre necazurile matala cu tata, asta am auzit în copilăria din această casă, ripostează Zenovia.

-Păi, să fi avut eu vreo treizeci și cinci de ani, voi erați mărișori și plecați care încotro..., își continua mama ideea.

Mă uit la fața mamei și văd că întinerește brusc, corpul i se îndreaptă, devine chiar maiestuos, ochii sclipeșc și capătă îndrăzneală pe care nu le observasem în copilărie. E clar că s-a întors în timp și simte nevoia destăinuirilor despre ziua aceea, care, ne închipuim, a fost piatră de hotar în viața ei.

-Da, 32-35 de ani...Mă hotărâsem să nu mai dau de mâncare și de băut la toți bețivii lu' tac'tu', Dumnezeu să-l ierte acolo, unde s-a dus. Las că i-o fac eu, mi-am zis. Când gândeam la crunta mea răzbunare și mă pregăteam să plec la cules de păpușoi, iaca aud o fanfară. Mă uit spre drum, mă șterg la ochi și-mi zic că nu văd bine, pentru că-l văd pe tac'tu în fruntea țiganilor care cântau, iar pe lângă ei vechii prieteni de crășmă. Alămurile țiganilor îți luau ochii în soarele blând al toamnei. Atunci, pe loc, m-am gândit s-o iau peste ogoare și să nu mă mai uit înapoi, ori să dau foc la casă, apoi să fug, să fug până n-oi mai auzi nici de el, nici de voi. Dar cât am intrat în casă să iau ceva pe mine, fanfara a intrat pe poartă. M-am tot uitat încotro s-o iau și, negăsind altceva, am intrat în odaia mare, asta în care suntem acum, și m-am băgat sub pat... că, așa cum v-am zis, nu voiam să fiu iar slugă la toți bagabonții...

Îi auzeam cum cântau toți în voia lor, prin ogradă, prin casă, până au ajuns în odaia asta. Tac'tu odată i-a oprit și-a început „Anișoara, Anișoara”, cântecul pe care îl iubeam eu mult de tot, că era și numele meu. Mi-l închipuiam în fruntea petrecăreților, înalt, cu ochii negri, mustața ca pana corbului, cu glasu' de diacon la Mitropolie, da' și cu privirile crunte cu care mă căuta în orice cotlon. Negăsindu-mă însă, melodia atât de plăcută mie a devenit țipăt: „Anișoaraaaa, Anișoaraaaa...” Mă căuta prin casă, prin ogradă, pe la vecini...

-De ce n-ai răspuns? intervine mânios fratele meu Vasile.

-Nu, eu tăceam chitic, că nu voiam să le mai fiu servitoare. Trebuia să-mi arat și eu colții, că nu mai sufeream bețivii... Tot umblând după mine și negăsindu-mă, tac'tu i-a chemat pe toți în odaia în care mă ascunsesem. S-au pus toți pe patul sub care eram, c-am crezut că se rupe și mă deșală ăia. Muzicanții erau pe prispă și ascultau comenzile bețivanilor dinăuntru. Gică, tac'tu, a adus o damigeană de teras de ăla negru și-au început să bea și să povestească. Copiii mei, să nu credeți c-am stat puțin acolo!

-Pai, asta ai vrut, asta ai avut! spune Vasile cu obidă.

-Ai și tu o dată dreptate, băiete! Dumnezeu chiar că m-a pedepsit: patru ceasuri sub pat, vă închipuiți ce a fost pe mine! Am auzit acolo ce nu cred că a auzit ureche de femeie din gura barbaților, dar mai ales a bărbatului ei. Ba' c-a trăit cu Sândica, cea mai bună prietenă a mea, ba' că verișoara-mea Elvira cerea bani de la tac'tu și de la alții și pe urmă făcea cu ei toate celea, în timp ce bărbat'su era cu copiii, că taică-miu se ținuse și el de curve, iar biata maică-mea l-a crezut un sfânt,

că... Da' ce să vă mai spui, copii dragi! Să mă ierte acest om că vorbesc așa de el...!Și mama se uita cu drag la sicriu.

-Ți-a mai trebuit ascunzătoare? reluă Vasile, văzând că mama nu mai vrea să continue.

- Ce să vă zic! Mă'năbușeam acolo, sub pat. Am tușit de două ,trei ori, da' nu m-au auzit. La vo două ceasuri de la venirea bețivanilor în odaie, m-am scăpat cu udul pe mine. Da, de frică să nu-mi plesnească beșica, i-am dat drumu'...Am zgâriat în lut, că n-aveam dușumele ca acum, un șanțuleț, ca să nu iese, scuzați de expresie, pișatul în fața golanilor, că mă omora Gică. Am făcut un cerc în jurul meu și am șters cu rochia. După juma' de ceas, Gică a răcnit la însoțitori că cine s-a împuțit, scuzați expresia, că nu le este rușine, căcănari ce sunt, că el le dă de băut și ei îi spurcă casa. Da, copiii mei, din clipa ceea ceva s-a cam stricat în petrecerea lor. Fără să vreau i-am cam dat afară, am ajuns la scopul meu.Am auzit multe porcării de la toți ăia cât mi-am făcut veacu' sub pat, da' tac'tu zicea de mine numa' "puica mea" în sus , "puica mea" în jos. Aș fi ieșit să-l pup, da' mi-era că va da în mine până mă lasă lată, de ciudă că l-am făcut de răs tocma' pe el, om de vază în sat. Că era harnic, darnic, mândru și gospodar de nu-l întretea nimeni...Da' și când se apuca de chef, o săptămână nu-l opreai...

-Și matale îl plângi mereu, o apostrofează și Magdalena, care locuia la Galați. De câte ori te-a bătut nu mai spui? Îmi închipui cum te-a "tratat" după ce-ai ieșit de sub pat!

-N-am pățit nimic ! își continuă mama destăinuirile. Cred că de la danful ce ieșea de sub pat s-a stricat veselia. Poate îi înțepa la nări, cât despre mine nu mai simțeam mirosul, da' eram learcă de sudoarea care curgea șiroaie pe mine. Poate și că-mi era frică să nu fiu descoperită...Noroc că au plecat să se îmbete la crâșmă...De ciudă, cine știe...

-Si ce-ai pățit după aceea ? se răstește Vasile.

-Nu v-am zis ! N-am pățit nimic. Gică a venit spre dimineață , eu am sărit din pat, ca întotdeauna, i-am pus de mâncare că știam că luat cu băutul uita să mănânce...Așteptam să mă întrebe unde am fost, născocisem eu ceva, da' n-a zis nimica . Sau o fi uitat, nu știu! S-a culcat, iar pe la prânz s-a trezit și a venit la bucătărie să-mi zică să mergem la cules de păpușoi. Peste mai mulți ani mi-a spus el o pildă prin care îmi dădea să înțeleg că lipsa mea de acasă când a venit el cu fanfara, a fost un semn pe care l-a priceput. Da, trebuie să zic că de atunci n-am mai văzut picior de bețiv în casă. În schimb, îl trimitea de la crâșmă pe Lupu, câinele dresat de el, și eu îi puneam bani într-un săculeț legat la gât, iar animalul i-i ducea lu' tac'tu ca să poată să-și facă damblaua cu băutul. Da' nu m-a mai certat, nu ...

-Eu însă îmi amintesc numai blestemele și ura dumitale adresate tatălui nostru,o atenționez pe mama , care, terminând povestea despre tinerețea ei și a soțului, a redevenit bătrâna gârbovită, palidă și cu privirile ațintite spre sicriu.

-Ce știți voi, ce știți voi!

-Așa-i, nu știm nimic sau prea puține din cele pe care le auzim acum despre tatăl nostru.Nu mai ai mult și ni-l declari soțul ideal! își exprimă dezacordul cu mama, Magdalena.

-Da'așa a și fost! Ce știți voi...!

-Știu tot de la matale, își amintește Elisaveta, că eu am apărut pe lume când erai singură la secerat. Neavând pe nimeni în jur , mi-ai tăiat buricul cu seceră. Apoi, așa însângerată cum erai,te-ai urcat în căruță cu mine și ai ajuns cu chiu ,cu vai, acasă. Unde era soțul matale drag atunci ?

-La Brăila, să cumpere niște oi ...

-Nu-i adevărat, mamă! ridic tonul nepermis de mult. Mie, Zenoviei, Elisavetei, Magdalenei și lui Vasile ne-ai spus că era cu niște curve, uitând de dumneata, de noi și de ciobani, care văzându-se fără stăpân, au început să vândă din oi.

-Da, răspunde mama, da' când a venit a adus și oi, a fugărit ciobanii și le-a luat banii câștigați necinstit din vânzarea oilor noastre. O fi fost și cu vo femeie, da' mie îmi aducea cele mai frumoase basmale, mărgele, inele. Ce mai! Venea încărcat cu de toate și pentru voi: curmale, smochine, zahăr candel, babic, ghiudem și câte și mai câte ...la care nu gândeau alți copii de pe aici. Dumnezeu mi-i martor că mă drăgălea și-mi cânta "Anișoara", "Zaraza" și încă multe altele mai bine ca Zavaidoc sau Cristian Vasile. Mă bătea câteodată, c-aveam și eu gura mare, de, eram tânără și mă luam cu el la harță când era băut. Ce greșală, ce greșală să te pui cu bărbatul beat! Voi, fetele mele, să nu faceți asta! Vorbiți cu ei după...

- Dar cum rămâne cu frica și durerea noastră, cei rămași în sat cu matala, cu teama celorlalți trei copii, care veneau acasă în vacanță de la școlile lor de la oraș, iar mama noastră se văita că nu mai suportă traiul cu tata, că erai nedreptațită, chinuită .....? exprimă Magdalena opinia tuturor. Ba, ne spuneai că o sa dai foc și o să te sinucizi.

- Da' voi chiar țineți minte tot? Eram și eu tânără și nu înțelegeam că a ține o familie cu copii mulți e o mare corvoadă și nu știam încotro s-o apuc. Dădeam vina pe Gică, da' el, săracu, aducea tot în casă, făcea rost de bani pentru cărțile, hainele și gazdele voastre, pentru că internatele vă puțeau a clor și a păduchi. Pentru unii din voi, mai slabi la carte, ducea câte un miel sau câte un caș la profesori, era cu muncile câmpului la zi, că nimeni nu-l întrecea. Da, nimenea nu-l întrecea nici la muncă, nici la chefuit, nici la drăgostit! Ei, ce om! Ce om! Omuuu' meu, omuuuu' meeu unde te-ai dus! Cui m-ai lăsaat! Omuuuu' meuuu! Omu' meuuuuu!

Și mama începe iar să bocească.

-Ne spui lângă sicriu de chefuit și drăgostit, mamă? o muștră din nou Vasile, chiar dacă știe că nu e momentul. Tata -continuă el - iubea alte mândre din cauza cărora îți făcea zile fripte, iar pe matala te oropsea...

Între timp, eu mă uit la tata și mi se pare că o mustață i se ridică pentru a zâmbi, așa cum făcea când era viu. Aude ce vorbim noi, acum, când e mort? Ca și altă dată, mă supăra superioritatea tatei chiar și în aceste clipe, însă mă abțin și reiau firul discuției, lovind-o, cu vorbele, pe mama:

-Îți faci statuie tatei, dar el nu te-a iubit pe dumitale, ci crâșmele, femeile și golani cu care se înhăita și ...

-Să nu vă mai aud, să nu mai spuneți așa ceva !, strigă mama cu o voce de tunet, în timp ce mă privește cu niște ochi care taie ca diamantul... Voi n-aveți dreptu! Niciodată copiii n-au dreptu' să judece părinții! Sunteți bătrâni, da' n-ați învățat nimic de la viață! Vă închipuți voi ce înseamnă omu' meu ? Mai ales voi, fetelor ? Dar și voi, baietii, de care părintele vostru era atât de mândru ? Știți voi că tatăl vostru vă săruta numa' în somn, ca să nu vă obrăzniciti și s-aveți și voi o frică de cineva în casă? Omu' meu mi-a fost mamă și tată, mi-a fost copil, mi-a fost soarele și luna, eram pământul secetos și el îmi aduce ploaia pe care o doream și care mă împlinea , a fost Dumnezeu și viața mea! Da' ce credeți voi, aș fi făcut nouă copii cu unu' care să nu-mi fie drag? Eu sunt ca astea de uită de copii și de bărbat și pleacă în lume cu oricine? Aș fi stat cizeci de ani lângă un om care să-mi fie urât? Citiți voi ce spune Biblia sau numai jurnalele voastre cu prostii? Da, copiii mei, aflați acum, în momentul durerii mele celei mari, că dragostea e totul ! Cartea sfântă nu minte! Și din această clipă să nu mai vorbiți cu păcat despre omu' meu drag! Dumnezeu să-l ierte că multe bucurii am avut lângă el...! Omu' meuuuu! Omu' meuuuu! Omu' meuuuu! Omu'meuuuu!

PRIETENII

Ca mai toți studenții de la Biologie din Iași anilor '60, eu cu colegii mei din anul al III-lea ne duceam adesea, mai ales după cursuri, câte o dată și în timpul seminariilor, ca să nu mai vorbim în zilele noastre libere, la o crâșmă de la marginea orașului numită „Trei sarmale”. Încingeam acolo adevărate chefuri cu puținii noștri bani. Sigur, nu eram serviți cu vinul cel mai bun, nici sarmalele nu erau toate învelite și aveau, pe lângă puțină carne, foarte mult orez și bucățele de oase, iar micii erau foarte mici și plini de zgârciuri, ba chiar și cu mirosuri neplăcute. Nu ne deranja nimic din toate astea pentru că aveam de partea noastră tinerețea, vârsta de aur! Începu Nicușor Florea o poveste de demult.

- Hai, măi domnule Nicușor, prea lungești introducerea, îl apostrofează preotul Leu în timp ce toarnă dintr-un cofer uriaș câte un pahar de vin fiecărui „cenaclist”.

Deși eu știu regula din această casă, în care oricine poate să povestească, oricine poate fi întrerupt și oricine poate completa povestirea sau poate să-și exprime dezacordul cu cele afirmate, mă simt ușor lezat de îndrăzneala prietenului, care îmi bruiază chiar de la început discursul. Mă abțin și continui ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Ce vârstă extraordinară aveam, domnule! Tot ce zbura se mânca, așa credeam pe atunci! De cine depindea viitorul nostru? Din păcate sau din fericire, doar de noi. Părinții ne erau departe, banii de

acasă veneau foarte rar pentru că ziua-muncă la CAP se plătea foarte prost. Așadar, sfaturile și ajutoarele se abăteau doar spre alții, în timp ce noi, căminiștii, ne omoram cu bibliotecile, cursurile și, din când în când, cu „Trei Sarmale”. Ne întrebam, la facultate și la chefuri, dacă vom ajunge vreodată niște sceptici în înțelesul antic. Dacă vom atinge acea liniște propovăduită de Pyrron din Elis sau Aenesidemus, așa cum ne îndemneau anumiți profesori. De altfel, și ei, profesorii, constatau, sunt sigur, că, pe zi ce trece, a atinge liniștea perfectă este un deziderat care nu-i îngăduit omului. Ca și perfecțiunea, din nefericire.

Deși eram biologi și nu filologi sau filozofi, printre noi se găseau și băieți cu o cultură generală de excepție, alții aveau o memorie prodigioasă încât îți spuneau mii de versuri pe de rost, unii erau pasionați de filozofie, ca să nu mai vorbesc de cei care cântau dumnezeiește. Dacă pe unii dintre colegi mi-i amintesc vag, am câțiva care, prin inteligența, prin cultura și prin spontaneitatea lor erau sarea și piperul întâlnirilor noastre. Pe aceștia din urmă, deși au trecut aproape treizeci de ani, îi văd de parcă ar fi lângă mine.

Era ziua mea, Sfântul Neculai și, din banii proprii și din rezultatul chetei organizate de unul dintre prieteni printre colegi, mi-am permis o seară la „Trei Sarmale”. Aveam vin și mici. Ați zice, așa cum ziceam și noi, că nu ne mai lipsea nimic la cei nouăsprezece băieți.

- Dar fetele? interveni Valică Zlota.

Ei, aveam și câteva fete în an dar nu veneau cu noi decât la filme.

- Iar în alte părți nu le duceați, nu? S-o spuneți cui vă crede! îl întrerupse iar Valică.

Măi băiatule, mă întrerupi cam des, iar eu nu procedez așa. Dar să știi că eu și colegii de la facultatea de Biologie ne invitam colegele și unele chiar veneau cu noi la petreceri! Îmi continuai, ușor iritat, povestea mea.

Prieteni dragi, mi se pare mie sau mă întrerupeți cam des? V-am deranjat eu vreodată în acest sens? V-am spus-o : aveam colege, dar nu veneau cu noi, mai ales că noi alergam după cele de la filologie. Și apoi, fetele nu erau îndrăznețe ca astăzi...

Da, îi văd ca acum pe Gelu Stan și pe Decebal Melinte care, pe la miezul nopții, au început o discuție în contradictoriu încât orice străin ar fi apărut acolo ar fi crezut că urmează bătaia. Noi însă ajungeam repede lângă ei. Nu ne observau, pentru că-și continuau dialogul prin ridicarea nepermis de mult a vocii, chiar cu țipetele de rigoare, dar - culmea - presărau din când în când și câte un cântec sau vreo poezie în discuția lor aprinsă.

Stan și Melinte aveau aspect și caractere diferite. Melinte era mic de înălțime, cam durduliu, cu ochii inteligenți și mintea ageră. Părul bogat și ondulat care-i acoperise cândva capul dispăruse, lăsând la vedere chelia care se mărea pe zi ce trecea. Culmea e că acest defect nu-l urătea, din contra.

- Eheee, dacă aș fi fost eu cu zece centimetri mai înalt, părul nu mi-ar fi căzut în halul acesta și mi-ar fi dat Dumnezeu și puțină voce, măcar ca a lui Stan, nici nu știți ce femei aș fi cucerit și ce poziție socială mi-aș fi permis după terminarea facultății! Dar așa se întâmplă mereu : Domnul dă cui nu merită! Ce-i trebuia lui Stan voce? Pe când la mine... altfel ar fi sunat...

Celălalt prieten, Stan, era un băiat vesel, cu trăsături delicate și suflet generos. Deși la facultate nu ni se cerea, el își formase o cultură frumoasă, citând des din Eminescu, Păstorel, Lesnea, dar și din Pușkin, Esenin, Kalil Gibral și Omar Khayyam.

Spre deosebire de Melinte, fire mai blândă și aplecată spre meditație, Stan era mai îndrăzneț cu ochii și cu fapta, puțin mai înalt, și el cu un început de chelie, dar mult mai autoritar decât noi toți la un loc. La petreceri, ca și în viața de zi cu zi, pronunța orice cuvânt oricât de vulgar ar fi fost, pentru că, ne spunea ca scuză, așa auzise de la un cunoscut lingvist româno - evreu. Glumele sale erau bune, mintea în permanentă fierbere iar cuvintele îi deveneau adesea foarte tăioase. Deși firi opuse, cei doi nu numai că se înțelegeau, dar se și completau. Când, undeva, într-un anturaj, unul lipsea, celălalt nu mai avea același farmec. Melinte începea o melodie pe versurile lui Esenin, știa versurile foarte bine, dar vocea era dogită. Văzând că nu prea la nimerește la cântat, îl îndemna pe Stan să i se alăture, amintindu-i mereu câte eforturi a depus și depune pentru a-i forma cultura muzicală. Dar Stan știa atât versurile cât și melodia foarte bine. Când ne-am apropiat noi, Melinte tocmai recita din poezia „Focul vânat e golit de vânt” și începea să și cânte :

„Focul vânat e golit de vânt

Zorile-au uitat să mă mai doară

De iubire prima dată cânt

La scandal renunț întâia oară.”

Stan se uita doar la prietenul său fără a spune nimic. Dar paharele se tot umpleau și Melinte devenea tot mai pretențios : dorea alte melodii, pe care, neștiindu-le, i le cerea lui Stan. Ba, îl mai și provoca pe acesta și-l tachina că nu s-a prins nimic de el, deși s-a străduit, citindu-i mereu din Esenin, Lorca, Eminescu etc. Auzind însă că i se pune la îndoială cultura generală de care era foarte mândru, Stan se enerva și-i spunea pe șleau colegului că nu-i vin în minte decât versuri care proslăvesc băutura, crâșmele, desfrâul. Or, astfel de versuri nu pot forma cultura unui om :

- Amice, mai știi și alte versuri din Esenin, în afara celor băiguite adineaori? începea Stan.

- Bineînțeles, omule, că eu n-am venit ca tine de la coarnele plugului! N-ai evoluat, deși ești în anul III! Știi tu „Spovedania unui derbedeu” sau „Scrisoare de la mama” de Esenin? Câtă durere și câtă dragoste incumbă aceste versuri, n-ai să înțelegi niciodată! Sau, iată-l pe acest Hamlet al Orientului, care și-a pus mereu întrebări : Omar Khayyam. Întrebări la care a și răspuns. Nu știu dacă a răspuns bine, dar a răspuns :

„Sărmane, tu n-ai să știi vreodată

Nimic din ce-nconjoară această oră tristă,

Încearcă să-ți faci Raiul promis de zei odată,

Aici, că poate dincolo nu există.”

De fapt, acest mare filozof al clipei pe care o trăim aici, acum, a găsit și un remediu : vinul. Vinul, dar nu cum știi tu să-l bei! Trebuie să-l descânți, să crezi în puterea miraculoasă a acestei băuturi. El îți dă și iubire, și durere, și tristețe și, din când în când , moarte. Ce poți spune tu, colegul meu Stan, la aflarea unor astfel de sentimente, idei, obiceiuri? Te-ai ridicat sau ai încercat să te ridici la un nivel superior, deasupra celor din rândurile cărora ai ieșit? Uite, din rândul acestor oameni am cules chiar versuri frumoase dedicate băuturii:

„Băutura-i, neică, meserie grea

Nu oricine știe cum și cât se bea.

Treaba presupune grație, măsură,

Cum apuci paharul și îl duci la gură,

Ce unghi face cotul, ce ax a descris,

Totul e artistic și cu mult dichis.

Până și sorbitu-n sine e un ritual

Care cere studiu individual.

Până și comanda-i cu mult stil,

Nu ceri dintr-odată: bă, mai dă-mi un Kil...”

Nu mai reuși să termine poezia că fu întrerupt brutal de prietenul său:

- Ascultă băi, individule! începu nervos Stan. Îți zic una de-o să mă pomenești! Tu nu știi ca lumea versuri și melodii nici din popor, nici de ălea culte. Hai să cântăm mai bine de ălea porcoase, mai directe, mai cu simțire. Spune lucrurilor pe nume și nu mai umbra cu ocolișuri, cu fandoseli! De ce-mi vîi cu filozofii pe care nu le înțelegi? „Naturalia non turpia”, zicea un profesor de la Focșani, care m-a înnebunit cu maximele lui. Știu și acum vreo sută în ordinea alfabetică.

- Fugi de aici, d-le! Cum s-a lipit maxima asta de tine?

- Măi băieți, nu vă mai certați! interveni cineva din grupul nostru.

- D-le, noi nu ne certăm, doar ne tachinăm! răspunse Stan. Și continuă: Măi, Decebale, tu știi doar chestiuni simpliste cum ar fi reclamele acelea celebre ale unor fabrici sau produse care nu se vînd. Iată una care, sigur, ți-a plăcut și o repeți în nopțile tale de taină cu...

„Sutienul Cluj-Napoca

Face țâța ca și roca.”

Țineți minte trei cuvinte:

Țâța, roca, Cluj-Napoca!”

Sau încă una de nivelul și gusturile tale:

„Ciocolata Postăvarul

Face sula ca și parul.

Țineți minte trei cuvinte

Sula, parul, Postăvarul!”

Ca să nu mai vorbim de îndemnul acela penibil pentru consumul peștelui oceanic, produs greu vandabil. Parcă te-am și auzit fredonându-l de câteva ori:

„Cu pește oceanic

Și apă cu clor

Nici de sulă nu te-mpiedici

Nici de p....dă nu ți-e dor!”

Ca să nu mai vorbim despre celebrul tău discurs pe care, cu „filosofia-ți” recunoscută, l-ai adresat consătenilor:

„Dragi prieteni și iubit sat!

Ce e omul?... Un c-cat...

Vedeți acest bidiviu?

Până ieri era viu

Ieri era pe prispa cășii,

Azi s-a dus în pi-da mă-sii!

Ei, ți-ai recunoscut cultura în aceste versuri penibile?

- Eu nu pronunț astfel de monstruoziități! Cred că așa ceva ai tu în mintea-ți bolnavă... Nu ți-e rușine? Însă dacă tu, care te crezi mare afemeiat, mare cântăreț, recitator de frunte și cunoscător în toate domeniile, îmi vei spune care sunt cele treizeci de condiții ca o femeie să fie frumoasă, îți iert toate neroziile pe care le faci și le spui. Dacă nu vei ști, să dai de băut din vinul lui taică-tu de la Mirceștii de Vrancea și să ne mai scutești de poeziile tale care frizează bunul simț, de discursurile tale vibrante, de...

- Hopa! nu se lasă Stan. Iată că ai intrat iar într-un sector pe care nu-l pricepi! Ce talent ai omule să abordezi teme care-ți sunt interzise? Pe cât punem pariu, ca să știu de ce-mi storc creierii?

- Ar fi mai bine fără pariu, pentru că un pariu implică un prost și un șmecher! spuse un coleg împăciuitor.

- Lasă chestiile astea, se supără Melinte. Uite, eu o să dau 40 de litri de vin „colbăit”, pus de tata la beci, la Osoi, aici lângă Iași, de acum cinci ani. Tu, cu vinul tău mai prost, din acela de la Mirceștii de Vrancea, vei da o sută de litri ca să avem tot anul III ce bea măcar vreo lună.

- Măi Decebale, mi-e milă de tine că te bagi ca surdul în tobă, măi băiatule! O să primești azi o mare lecție, pentru că n-am făcut niciodată caz de liceul pe care l-am absolvit și profesorii deosebiți pe care i-am avut. Eu, d-lor (și, ca un mare actor, se uită la colegii strânși în jurul său) am urmat un liceu de elită la Focșani. Acolo, profesorul Mititelu, astăzi scriitor recunoscut mai mult în străinătate decât în România, că așa-i la noi atunci când nu pupi cu credință fundul șefilor, ne introducea într-o lume prin care ne formam o cultură generală serioasă. Astfel, într-o zi ne-a prezentat o carte numită „Vies des dammes galantes”, de Brantomes... începu Stan.

Melinte, la auzul titlului, păli, dându-și seama că pierduse, dar, la fel ca un jucător de șah, care nu înțelege că trebuie să cedeze la un moment dat, tot mai spera că prietenul nu va ști toate condițiile și atunci va mai scădea din cantitatea vinului și din meritele lui Stan.

- Ei, amice, acum ascultă și ia notițe, că eu, Gelu Stan, vreau astăzi să-ți arat cine sunt și cine ești. Iată celebrele condiții ca o femeie să ne atragă : să aibă trei părți ale corpului albe (pielea, dinții, mâinile), trei negre (ochii, genele, sprâncenele), trei roșii (buzele, obrajii, unghiile), trei lungi (corpul, părul, mâinile), trei scurte (dinții, urechile, labele piciorului), trei largi (pieptul, fruntea, locul dintre sprâncene), trei strâmte (gura, talia, sexul), trei groase (brațele, coapsele, pulpele), trei subțiri (degetele, părul, buzele) și trei mici (sânii, nasul și capul). Mai zi, domnule, un cuvânt! se răsti Stan triumfător ca un gladiator cu spada la gâtul dușmanului căzut. Se uita la Melinte ca la un pigmeu în timp ce noi aplaudam. Dar cel învins își reveni iute, deși lovit mortal :

- Ai avut toată viața noroc de profesori buni, de părinți buni și - iată - de prieteni buni, deși tu n-ai fost și nu ești mare sculă...O să-ți spun însă ce credeau grecii despre femeie, d-le : „O femeie frumoasă fără virtute, seamănă cu vinul trezit”.

- Bravo, omule! Vrei să-mi diminuezi meritele intelectuale, ai? Lasă, nu fi supărat că particip și eu la cheltuieli. Dar ia spune-mi ce știi despre opera lui Păstorel? încercă Stan să diminueze înfrângerea lui Melinte.

- Păi...”Sfrijită ca o Sfântă Vineri

Mi-a spus o babă : la români

Băbeasca place mult la tineri
Pe când Feteasca la bătrâni”

- Alta, alta! insistă Stan.

- Ia mai scutește-mă! Ce-mi comanzi mie ca la țiganii tăi lăutari? Eu...

- Care tu? Ce știi tu? Nu ți-am demonstrat? Ceva filozofie de care ai făcut mereu paradă, istorie în poezie? Unde ți-e cultura? Am să-ți dau tot eu exemplu de cultură de la pământ, de la rădăcina românească, folclor nepoluat, amice! Că de folclor cu intervenții de la neaveniți ca tine, nu vreau să aud! Că tu, deși ești un țăran venit de la Osoiul tău dintre dealuri, mi-o faci pe orășeanul cu obiceiuri nobile, cu... .Ia ascultă la băiatul ceva pur :

„Mă că..ai în fundul curții

Galben ca lămâia

Și cu-n șomoioag de paie

Mă ștergea Maria

Eu strigam pe lângă casă:

Nu da, fă, în căța,

Dar când mă uitai mai bine

Se că..a și ea...”

Nu-ți place asta? Iată altă poezie pusă pe muzică de un mare compozitor. Pe asta o cântai tu în copilărie,când erai văcar, cum ai rămas și acum:

„Ți-aduci aminte Toadiri

Când ne duceam cu vacili?

Cu pantalonii ruți în tur

Ne bâzâia musca la cur!

Ți-aduci aminte Toadiri

Când ne duceam cu vacili,

A răs o lume și-un popor

Când ne-a văzut cu curul gol.”

Văzându-l singur, s-au alăturat și unii dintre noi, bâiguind refrenul și ultimele versuri:

„Ți-aduci aminte Toadiri

Când ne duceam cu vacili?

Și ne uitam jur împrejur

Cum ne creșteau ălea la cur...”

Noi, colegii, râdeam în hohote, observând acest dialog care nu se mai termina, dar și fața boțită a lui Decebal, ca să nu mai vorbim de aroganța lui Gelu, care se împăuna ca un împărat roman. Văzându-și dușmanul strivit, își continuă „opera” de „demolare”.

Și totuși Melinte mai protesta în stilu-i propriu, poate pe bună dreptate:

- Gelule, ești un nimeni! Cu mizerii de ăstea vii tu în acest mediu elevat? Să nu te mai aud, să nu te mai văd! Ce crezi? Ce...

Dar Stan continuă cu alte versuri și mai „intelectuale” :

- „Frumoasă-i viața la țară”...îți place? Dar „Cine s-a că...at pe clanță”?

Admiratorii, convingându-se că nu mai aveau ce vedea, se retrăgeau pe unde mai rămăsese ceva de băut, știind că data viitoare vor avea parte de un nou „recital”.

- Nicușor dragă, mă întrerupe din nou Valică Zlota, cred c-ai observat că la ultima parte a povestirii tale, doamna Zenaida a plecat din cameră... Prea deocheate le-ai spus și tu...

- Domnule, eu n-am zis nimic, doar personajul meu, care-i foarte real. Și-apoi, doamna Zenaida, blânda și harnica noastră amfitrioană, s-a dus doar după vin. Uite-o că apare... Vă rog să mă scuzați doamnă pentru vorbele lui Stan! Știți...

- Nu-i nici o problemă, d-le Nicușor. Eu citesc revistele literare de astăzi și de aceea tot ce-ați spus dvs. mi se pare normal. Să vedeți ce poezii și proze scriu unii de-alde Gălățeanu, Vakulovski, o fată numită Ioana Băiețica, alta, Ioana Breda, vă apucă groaza și scârba. Să vedeți ce-și bagă și ce-și scot indivizii ăștia... După ei, România, este o târfă, un vagin, o... Ce să mai spun? Dacă și ce scriu acești tineri e literatură, atunci prefer să nu mai citesc nimic.

PROFESORUL PETRACHE DINU

Era un sfârșit de iulie înabușitor. Domnul George stătea lângă soția sa pe terasă. Amândoi priveau grădina plină cu flori de ochiul bouului, gălbenele, zorele, bună-dimineța, copăcei, gladiole, regina nopții, gura leului, stânjenei, cale, covaleri, margarete, petunii...

- Nu este acesta raiul? șoptește bărbatul.

- Sunt fericită dragule, îi răspunde ea. În acest timp se deschide poarta și intră viceprimarul. Cei doi soți s-au încruntat. Îl chemaseră mereu pe acest om pentru că raiul lor era umbrat de un mare neajuns: lipsa apei. George îl ia în primire: „Cum de-ați dat apa orașului pe mâna unor nepricepuți, d-le inginer?”

- Ei mi-au raportat că aici, pe deal, apa nu are presiune, că principiul vaselor comunicante...

- Hai, d-le, mă iei cu ineptiile maistrului ală obraznic! Care principiu dacă Sile e poziționat mai la deal de casa mea, are apă și eu nu? Chemați, d-le, niște specialiști adevărați! Vicele pleacă și el nemulțumit că trebuie să suporte observațiile concitadinilor pentru incompetența unor salariați moșteniți de la vechiul regim...

Imediat după plecarea grăbită a viceprimarului au apărut vreo șase „cenacliști”, iar la urmă și Valică Zlota. Acesta ne făcu o surpriză plăcută dorind să ne povestească o întâmplare din tinerețe, când, spunea el, fusese profesor prin nordul Moldovei. Deși îl cunoaștem de mult, Valică de astăzi ne surprinde cu mărturisirea că a predat Limba și literatura română într-un sat. A rămas cu multe amintiri plăcute dar și neplăcute din această perioadă a vieții sale. Din ce-i mai povestește fata, care-i profesoară, crede că mare lucru nu s-a schimbat de vreo treizeci de ani încoace în învățământ. „Alte măști, aceeași piesă”, îl citează Valică pe Eminescu. Și acum lupii tineri, ca în orice domeniu, vor să ia locul celor bătrâni...

Noi, cei care n-am funcționat în învățământ, suntem surprinși, ne exprimăm chiar nedumerirea sau, mai rău, neîncrederea în cele afirmate de prietenul nostru. El ne pune la punct în felu-i caracteristic:

- Domnilor, eu nu am mințit niciodată! Poate nu aș fi povestit cele ce urmează niciodată dacă aseară nu l-aș fi visat pe d-l Petrache Dinu, Dumnezeu să-l ierte, mare profesor de limbă românească și un director de publicație școlară cum n-am mai văzut de atunci, adică de vreo douăzeci și cinci de ani. Acest om era șeful Cercului pedagogic de Limba și literatura română a raionului. Eu, fiind doar un tânăr necalificat, stăteam la îndoială, de fapt n-aveam curajul să intru la ora deschisă, pe care o susținea un profesor de frunte din capitala raionului. D-l Petrache Dinu m-a luat sub aripa sa ocrotitoare, spunându-mi chiar să stau pe lângă el. Între timp, am mai făcut cunoștință cu câțiva tineri, dar eu mă uitam mereu la d-l Dinu, la câtă energie degaja acest bărbat de vreo cincizeci de ani, mic de statură, dar cu o față care exprima atât bunătatea cât și hotărârea de a duce la capăt orice și-ar fi propus. Am mai aflat chiar în timpul orei că fusese un timp ziarist la București, apoi s-a retras în acest oraș îndepărtat pentru că aici avea multe rude și părinții pe care-i ajuta. Era un om foarte pregătit în specialitate și, indiferent cine erai, te chema cu apelativele „frate și soră”. Devenea imediat prieten cu oricine, ajuta pe cel în necaz, sprijinea orice manifestare culturală, și - mai ales - descoperea talente printre copii, pe care îi publica în revista sa numită atât de frumos „Pururi tânăr...”

Domnul Dinu, pe care-l observam atent, a făcut un semn profesorului Lefterache, cel care era „propunătorul” acestei lecții la o clasă de a X-a. Asta însemna, din câte mi-am dat seama, că s-au adunat destui profesori (vreo 25) pentru cei 30 de elevi. Copiii avuseseră de pregătit, îmi amintesc perfect, „Pădurea spânzuraților” a lui Rebreanu. Se vedea clar că elevii citiseră acest roman, deoarece aveau niște fișe cu elementele ce caracterizau personajul Apostol Bologna. Lefterache insistă asupra războiului și a evoluției personajului central. Elevii, bine îndrumați, au găsit trei ipostaze ale existenței lui Bologna: Bologna - cetățeanul, Bologna - românul și Bologna - omul. Greul l-au dus vreo 4-5 elevi, ceilalți ridicau mâna mai rar. Eu ascultam însă mai mult ce vorbeau profesorii din jur. Astfel, în stânga auzeam două profesoare spunând: „După cum observi, dragă Elvira, lecția este regizată! Nu?” la care, fără a răspunde direct, cealaltă continuă ideea: „N-ai văzut că elevii știau ce întrebări li se vor pune! Totuși mi-a plăcut puterea de sinteză a băiețelului acela blond în

legătură cu războiul, anume afirmația unora dintre ofițeri că ei formează o internațională a crimei”. În dreapta, unde erau mai mulți bărbați, se auzeau discuțiile în șoaptă ale unor profesori: „Ce zici, d-le? Să nu facă legătura cu literatura universală? Păcat de rest...” „Eu cred, zicea un domn cu părul complet alb, că lecția și-a atins scopul”. Altul, un brunet recunoscut pentru rezultatele de excepție, pe care le avea cu elevii săi, Bătinescu, a afirmat că: „prietenul Lefterache, așa cum ne și așteptam, a ținut o lecție model”.

- După mine, vorbi un profesor înalt și slab, ar fi bine să trecem la partea a doua a programului...

- Da, da, reluă vecinul său. Ce rost are să mai citim referatul, să discutăm lecția și să facem procesul verbal? Am auzit printre noi păreri încă din timpul orei...

Un singur profesor nu spunea nimic, el nota orice cuvânt al elevilor. Era un om destul de bătrân și de trist. Părea un rătăcit pe acolo, deoarece nimeni nu-l învrednicea cu vreo privire, măcar așa, de complezență. Din ce auzeam la colegi, aceștia nu-l doreau pe ciumat la partea a doua a programului. După terminarea orei, unii au propus o răsfoire sumară a referatului legat de romanul de analiză psihologică. Cel care era șef însă, Dinu, răspunse cu seriozitate că toți trebuie să ne facem datoria. I s-a dat dreptate. Așa că referatul, de altfel foarte documentat, a fost citit.

La discuția lecției s-au spus, cu mici retușuri, cam ce se discutase în șoaptă în timpul orei. Notă discordantă a făcut doar Pamfil, cel care notase tot timpul. Nu numai că nu i-a plăcut cum a decurs ora, ci - afirma el - acest roman nu era trecut în programă. Din nefericire pentru el, nemulțumitul a fost pus la zid imediat de șeful comisiei. Acesta i-a arătat programa, demonstrându-i că dacă lecția s-ar fi ținut anul trecut, Pamfil ar fi avut dreptate. Își exprimă chiar regretul că „unii dintre noi nu consultă măcar programele”. Alții i-au zis direct, chiar dacă nu cu glas prea tare, citându-l pe La Bruyère: „Mare pacoste să nu ai destul duh ca să vorbești ce trebuie, nici destulă judecată ca să taci când trebuie”. Cel atât de dur pus la punct a plecat imediat după terminarea discuțiilor, fără să salute sau să se mai uite la cineva. În continuare, gazdele au dat un spectacol și au întins o masă copioasă, probabil și datorită cantinei pe care o avea acest liceu. Unii au plecat, dar au mai rămas mulți din oraș și din comunele învecinate. Eram câțiva foarte tineri, printre care și un băiat de 25-30 de ani, mic de statură, cam bucălat, cu o față destul de inteligentă și o mustață à la Taras Bulba. A stat liniștit la oră, la discuții nici nu i-am simțit prezența. Rar mai răspundea la câte o întrebare, dar foarte pe scurt. Când a fost vorba despre mâncare și băutură însă, respectivul și-a pus fălcile în funcție și făcea prăpăd în jurul său. Pe o suprafață de doi metri pătrați nu era chip să prinzi vreo bucată de mușchi, cașcaval sau vreo sarma. Mulți dintre vecinii acestei sinistre combinații de Setilă și Flămânzilă nu mai făceau decât să privească dezastrul ce-l provoca omul când își îndrepta intențiile ucigașe spre vreo farfurie plină. Încă înainte de a pune mâna pe ea, citeai în ochii gurmandului plăcerea leului care a prins antilopa. Saliva pe dinăuntru dar și pe dinafară. Era, după cum vor spune unii în urma întâmplării, o foame reținută mult timp și care acum explodase în forma ei cea mai gravă. Priveliștea era de-a dreptul hilară. Dintre privitori, doar unii care stătuseră pe la gazde sărace și nepriecute își dădeau seama de starea înfometatului. De altfel, după ce a înfulecat și a băut aproape tot din perimetrul pe care se credea stăpân, a devenit vorbăreț, spunându-ne că stă singur și-și pregătește cu greu mâncarea în satul în care lucrează, oamenii fiind foarte săraci și chiar neprimitori. De două luni, mai spunea, n-a mâncat decât ouă prăjite și murături.

Între timp, la masa „prezidențială” se instalase Dinu, iar în stânga și în dreapta colegii de la liceele din oraș. Mai apropiat de șef era Oprescu, cel mai tânăr profesor de liceu. Acesta mărturisea adeseori că vrea să ia locul de șef al lui Dinu. Pe lângă această masă mai circulau colegi care doreau să mai amintească vreun amănunt nespus despre lecție sau doar să ciocnească un pahar de vin.

Deodată, Oprescu, omul care intervenea destul de des în toate discuțiile, uneori nimerind ca nuca în perete, se ridică și încercă să spună ceva: „Stimați colegi, din însărcinarea mult stimatului și distinsului nostru șef de cerc, tov. Dinu, vă urez”...

Dinu, care discuta cu un comesean, auzi ultimele cuvinte și sări ca ars:

- Tovule Oprescu, înțeleg să glumim dar toate au o limită! Te rog să-ți vezi lungul nasului și să vorbești, dacă ai ceva de vorbit (deși nu prea cred), doar în numele dumitale. Dacă nu mă voi cuteza să adresez colegilor câteva cuvinte, voi ruga pe cineva s-o facă. Deocamdată, nu e cazul. Poate n-ar fi rău să gândești mai mult înainte de a acționa într-un fel sau altul.

Cel admonestat atât de sever nu se lăsă descurajat de întorsătura lucrurilor continuând, chipurile, în glumă:

- Lasă, măi nea Dinu, să mai râdem și noi...

- Râzi de dumneata, nu de alții, tinere!

- Dar, la urma urmei, de cincisprezece ani ești șeful acestui cerc și ne-am cam săturat. E timpul să cedezi locul! Eu nu m-aș da în lături pentru că, după cum știi, am două facultăți. Sau m-aș descurca mai bine dacă n-aș avea nici una?

- Mă băiatule, o luă șeful mai domol, dovedind încă o dată calm și tact, ai noroc de sufletul meu păcătos: nu mă supăr. Ești un băiat inteligent și trebuie să știi că sunt lucruri pe lumea asta care nu se spun în gura mare. Fii și tu mai ponderat. Toată lumea te crede un arivist și n-aș zice că n-are dreptate. Poate pe nimeni nu-l mulțumește o situație subalternă, dar - de cele mai multe ori - cei ce aleargă cu gura căscată după funcții, nu le prind niciodată. Tu ești tânăr, mai ai timp! Uită-te la tovarășul Balaban, un fost mare profesor, un fost mare director în acest oraș. Crezi că n-ar vrea măcar acum, la bătrânețe, să fie inspector? Mai ales că ar și merita? Dorește să fie doar un simplu profesor, pe care nu-l întreabă nimeni nimic, de care nu are nevoie nimeni? Îl știi pe Popescu, inspectorul de matematică? Ce l-a făcut pe acest om să accepte acum, la aproape 60 de ani, funcția care-l obligă la o navetă grea și scumpă? Ce l-a făcut să se scoale la patru dimineața pentru a prinde trenul ce-l aduce aici, la raion, când el, cu meditațiile lui, câștigă de zece ori salariul de inspector? Să-ți mai spun ce l-a făcut ca la sfârșit de carieră să accepte avansarea?

- Nu e nevoie, tovarășe Dinu! E clar, vanitatea fiecăruia îl face să aspire la mai mult. Numai că unii au pile și obțin funcții la tinerețe...

- Eu am considerat că rostul profesorului este numai la catedră, așa că fii bucuros că ai catedră în oraș. Gândește-te ce-ai fi făcut dacă ai fi fost în locul amicului care nu se mai oprește din mâncat?

- Tovule Dinu, eu nu am contestat vreodată meritul dumitale de a fi în fruntea tagmei noastre. Mă uit la unii de lângă mine și mă revolt. Nu mai departe decât directorul acestui liceu. Eu eram în anul al II-lea la facultate la București, el în ultimul. Nu era nici student bun, nici munca nu era preocuparea lui de bază, iar inteligența nu l-a dat niciodată afară din casă. Ei bine, individul devine din primul an de învățământ director. Apoi a fost numit directorul unei case de copii, de unde a plecat director de internat la un liceu. După atâta „experiență” la catedră a fost numit inspector de specialitate, apoi inspector șef adjunct și acum iar director. Din cei cincisprezece ani în învățământ n-a predat decât câteva luni...

Ce știe, d-le, acest om? S-a ținut mereu de fundul madamei Statache, fosta inspectoare șefă, căreia îi spunea c-o iubește, că se sinucide dacă nu-l ia în seamă, că el este pregătit să fie șef... că...

- Ai ajuns la vorba mea: tot mai bine-i la catedră. Doar acolo ești stăpânul tău..

- Da, dar un astfel de ins vrea să-ți dea „lămuriri metodice” la oră, d-le...

- Cred că, dacă acest Traistă, că așa îl cheamă, are puțină mândrie, este un nefericit. El este deprofesionalizat. De aceea ține cu dinții să aibă funcții: i-e frică să treacă la catedră. Își va pune în mișcare toate relațiile, pe care și le-a făcut la partid și va ieși la pensie director sau inspector.

- Ei, iată tovarășe Dinu de ce am devenit eu un cârcotaș. Pe oricine îl văd că ajunge într-o funcție, sunt în stare să-l acuz de nepotism, lichelism și de toate relele de pe pământ.

- N-ai dreptate! Nici măcar nu trebuie să gândești așa! Uite-l pe inspectorul general de azi! Tot ce spune vine dintr-o experiență îndelungată la catedră...

- Hai, d-le Dinu, că nu știe să citească un material. Se încurcă de ți-e rușine că ești în sală. Deși profesor de română, confundă unele cuvinte cu antonimele lor. Provoacă situații penibile, țipă la profesori ca și cum partidul care-l susține a putut să-i dea și inteligență... Nimeni nu-ți poate da caracter și inteligență, d-le! Iar caracterul rămâne cu o condiție: dacă l-ai avut. Ce știe asta? Că dacă ți-aș spune în ce situație era pus la examenele de diferență și de an de la București vei concluziona că nu poate un om să fie atât de lipsit de demnitate și de bun simț.

- Hai că nu poate fi chiar așa, Oprescule!

- Ba da, tovarășe Dinu! Individul nu știa nimic și profesorul nu-i dădea nici măcar 5. El se ruga: „dați-mi măcar un cinci că eu sunt la fără frecvență și nu-mi trebuie bursă”! Și insista, insista... Atunci, profesorul, scârbit și enervat, spunea: „Stai aici, în spatele sălii, în picioare, toată ziua, și dacă voi găsi un student mai prost ca tine, îl las repetent pe acela și te trec pe tine. Și individul îndura această umilință dusă la extrem, neputând să iasă din sală până seara, târziu, când profesorul universitar îi comunica vestea ucigătoare pentru oricine în afara imbecilului despre care discutăm: „N-am găsit unul mai prost ca tine”! Și dumitale îmi spui de experiența acestui oligofren?

- Dacă afirmația ta este adevărată, atunci ai mare dreptate să suspectezi pe oricine îți ajunge șef. Voi încerca să fiu alături de tine în tot ce vei întreprinde pentru că trebuie să se termine odată cu mizeriile din învățământ. Dar singuri nu putem face nimic. Poate ne va sprijini și tovarășul Gâlcă, secretarul cu propaganda PCR pe județ.

- Tovarășe Dinu, matale glumești? Cum să ne sprijine Gâlcă? Păi ăsta e mai idiot decât șeful nostru! Dacă se poate mai idiot... Sistemul trebuie schimbat...

- Poate, dragule, dar eu nu mai sper să ajung să văd așa ceva... Țștia s-au instalat pe vecie în România. Să sperăm că măcar copiii mei sau ai tăi apucă schimbarea de care vorbești.

Eu, care stăteam lângă cei doi și am auzit toată discuția, nu mi-am dat seama câtă dreptate aveau. Poate și pentru că mă înspăimântaseră cuvintele lor. Eram convins atunci, datorită propagandei partidului comunist, că societatea cea mai bună pentru noi nu putea fi decât aceea pe care o aveam. Acum s-a schimbat puterea politică, dar în învățământ nu sunt tot cei de atunci? Cu părți bune și rele? Au rămas doar cele bune? Și dacă relele s-au amplificat? Dacă lichelele s-au înmulțit? Dacă toți cei care ajung șefi sunt și mai proști și mai corupți decât cei de acum treizeci de ani? Vom mai găsi un domn Petrache Dinu în învățământul actual sau în cel de peste zece ani? Acum, după anul 2000, când salariile în acest domeniu sunt mizerabile, în timp ce guvernul șterge datoriile de milioane de dolari la întreprinderi conduse de indivizi dubioși, acum când...

- Gata, gata! Nu politizăm discuțiile, mărturisirile și amintirile noastre...! Întrerupse nemulțumirile vorbitorului, colegul Jan Pavel.

Eu, ca de obicei, ascult și analizez: oare Jan s-o fi dat cu puterea?

VAGONUL MĂRTURISIRILOR

Veneam odată de la Iași, unde aveam fata studentă la medicină, își începu Ion Pavel povestirea. Era înainte de Marea Înghesuială din Decembrie 1989, dacă-mi dați voie s-o numesc așa. În vagon s-au nimerit numai bărbați, unii tineri, alții mai trecuți, cam ca mine. Eu, fiind părinte, doream să aflu cât mai multe despre generația fetei mele. Așa că nu mi-a fost greu să-l provoc pe vecinul de bancă, student, băiat care voia să abandoneze facultatea pentru că nu luase decât un examen în sesiunea din vară. Era la filologie și dorea să devină profesor de franceză. L-am încurajat, spunându-i că pierderea unei sesiuni nu înseamnă pierderea anului. Acesta, Ion Vasilescu, îmi mărturisea că vrea să urmeze o școală de impiegați și în doi ani va câștiga o meserie sigură și bănoasă. Îl contrazic, încercând să demonstrez că și profesoratul este o meserie sigură și... frumoasă.

- Și ce credeți, d-le, că voi face după absolvire? îmi întoarce el vorbele. Uite, la mine în Adjud, este un absolvent de franceză. Vă închipuiți ce predă? Latina, d-le! Vă întrebați cine predă franceza? Cei care au absolvit institutul „Maxim Gorki”, deci profesorii de rusă. Aceștia sunt în clica directoarei, o bătrână care a terminat la cincizeci și trei de ani biologia la fără frecvență. Aceasta, împreună cu adjunctul și secretarul de partid pe liceu (tot de rusă), au intenția - ne-am dat seama și noi, elevii - să elimine toate cadrele valoroase din școală pentru a aduce numai acoliți de-ai lor.

Încerc să minimalizez situația de la acel liceu, încurajând tânărul, spunându-i că la început este mai greu, dar până la urmă, vor sau nu vor unii, fiecare va fi încadrat unde merită. Doar la Adjud se poate întâmpla așa ceva.

- Ba, așa este și în alte județe pe unde am lucrat. Nu ești într-un grup sau altul, rămâi pe dinafară, riscând să nu capeți nici postul, nici drepturile minime.

- Domnilor, interveni un cetățean de vreo cincizeci de ani, n-ar trebui să uitați că avem o moștenire grea de la burghezia de dinainte de 1944!

- Ce moștenire? întrebă Ion. Moștenirea culturală, politică și științifică a lui Iorga, Coandă, Titulescu? Sau Brătienii sunt de vină că nu respectăm morala, biserica?

- Nu, este vorba despre conștiința oamenilor, de la care pornește răul.

- Bine, bine, contraatacă studentul, dar, din câte am citit eu în unele cărți interzise, în trecut omul cu carte, omul cu operă sau omul cu pământ erau respectați. Acum însă, nepotismul, lichelismul, parvenitismul și delațiunea sunt în floare! Astea au apărut în regimul comunist, nu sunt moștenite!

- Vor dispărea toate acestea într-un an, doi. Conducerea partidului comunist va lua măsuri decisive pentru stărpirea corupției și a celorlalte rele. Păreți neîncredător, dar totul se va schimba.

- Poate așa va fi, dar cât mai așteptăm? Discuția mă duce cu gândul la bietul meu bunic. După terminarea colectivizării, la mine în sat, el, deși rănit pe front și neputincios, s-a angajat paznic pe fostul lui pământ unde era o pepenărie. Tot mai credea că va redeveni proprietar, altfel ar fi murit pe loc. Aștepta mereu o schimbare. Discutând cu mine, elev în clasa a noua la liceu, mă întreba permanent când vin americanii ăia. Așa că, tovarășu, nu vreau să vă jignesc, dar de când m-am născut, și am deja 25 de ani, am auzit mereu despre schimbări. Cred că de sus s-a pornit greșit, fără gând de schimbări.

- Eu cobor imediat, dar, văzându-vă tineri, nu mă rabdă inima să nu-mi spun oful, deși expunerea lui implică pericole majore, interveni omul de la geam. Sunt inginer la o fabrică modernă, nu vă spun orașul că-i mai bine pentru toată lumea, și, în ultimul timp, nu se mai vând produsele, nu avem materie primă, salariile nu le luăm întregi. Directorului general nu-i pasă de problemele noastre. El și-a adus soția în fabrică, a pus-o șefa producției, de fapt doar ei conduc.

- N-aveți secretar de partid, adunări în care să analizați, să criticați? luă un aer tot mai răzvrătit Ion.

- Avem de toate, în schimb ei au pâinea și cuțitul. Secretarul de partid e un bun maestru, dar ce pricepe el din conducerea unui mastadont industrial? Unii l-au criticat, dar știi cu ce s-au ales? Iată, inginerul Hârșu a fost dat pe loc afară, iar maestrul Carabă obligat să plece prin demisie. Au pierdut, bieții de ei, toate drepturile, dar au fost oameni cu coloană vertebrală. Cu atât se pot mângâia... Ceilalți suportă, suportă... Îmi amintesc de o ședința la care era toată suflarea și cineva l-a scos din sărite, pentru... nepricepere și obrăznicie (așa spunea când îți cereai drepturile), și atunci a țipat: „Sunteți niște nemernici, niște nepricepuți, de fapt, ingineri sunteți voi? (Avea ce avea cu inginerii). Nu sunteți ingineri! De la mine în jos, să țineți minte, sunteți niște căcați! În sală s-au auzit murmure de nemulțumire, drept care a izbucnit din nou: Sunteți niște impotenți, nu munciți, vorbiți în șoaptă, vă este frică să vă măsurați cu mine, niște lași, niște că-ca-ți. Să mai încerce unul să vorbească în plus că vă fac una cu pământul, vă mănânc pe toți... Căcaților”...Și, uite așa, fabrica se duce de râpă... Așteptăm schimbări, avem oameni tineri, talentați, dar nu se întrevede nimic... Nu știm cine sunteți și, mai ales, nu știți cine sunt, de aceea am avut curaj să vă spun. Am auzit însă că și la nivelul conducerii statului se acționează ca în fabrica mea. Conducătorii capabili au fost destituiți și arestați. Voi, cei tineri, nu știți câți oameni de valoare, de fapt toți marii oameni dintre anii 1940-1950 sunt închiși, sunt decimați. Într-o zi se va afla. Acea va fi ziua schimbării. Schimbarea de care vorbea tovarășul adineauri nu cred să vină, sau nu cum crede dumnealui. Sistemul e bazat pe minciună, pe realizări inexistente, raportări de recolte dublate, pe îndepliniri de plan false, pe... Omul se uită la noi, apoi în dreapta și în stânga de parcă ar fi fost urmărit, își luă rămas bun și fugi din compartiment.

Mă uitam la fețele celor rămași. Păreau uluiți! Ion se dezmetici și spuse că din cărțile și ziarele care apar acum știe că în pușcării stau doar delincvenții, indivizi care au făcut politică înainte de 1944, niște criminali care au vrut să aservească țara monstrului capitalist. Marea prietenă, Uniunea Sovietică, a salvat România de la dezastru, de sărăcie, de războiul intern pe care ni-l pregăteau alde Roosevelt și Churchill. Aceștia erau marii criminali ai lumii împreună cu Eisenhower, Adenauer și De Gaulle. Spionajul capitalist încerca să ne fure secretele de fabricație ale armamentului nostru. Unul din marii comuniști, Iosif Broz Tito, din Iugoslavia, a trădat doctrina pentru că nu avea C. A. P-uri, deci nu luase pământul țăranilor. În Iugoslavia mai exista proprietate privată, oamenii lucrau prin Europa și aduceau dolarii în țară. Abatere gravă de la doctrina marxist-leninistă. Din presă, tinerii aflau că viața în România se va îmbunătăți doar dacă se va respecta cu sfințenie „biblia” comunismului, „Capitalul” lui Marx.

Aproape toți cei din compartiment au adăugat câte ceva în discuția respectivă, doar eu m-am abținut și Ion a observat zâmbetul meu. Tocmai de aceea, studentul mi-a spus-o direct:

- V-am văzut zâmbind! Ne disprețuiți?

- Vai de mine, nici nu vă gândiți la așa ceva! Dacă vreți să mă credeți, m-ați scos din gândurile și grijile mele prin chestiunile abordate. Mă gândeam că în situația dumitale, tinere, eram și eu acum douăzeci de ani. Cât mi se părea că mă nedreptățesc „bătrânii” de atunci! Am doi copii de vârsta dumitale, studenți amândoi, iar frământările lor le observ și aici, în discuțiile voastre. Nimic nou sub soare. Lucrez și eu în învățământ, așa că știu ce pătimești.

- Dar de ce zâmbeați?

- Pentru că și la noi în școală este o clică, dar nu a directorului, ci a celor care doresc această funcție. Avem directoare o femeie distinsă, frumoasă, obiectivă și omenoasă. Cum e și firesc, toate urâtele și proastele sunt contra ei. O fi din cauza succeselor și pentru că are o familie reușită? Sau invidia că la 50 de ani se ține bine și este foarte atrăgătoare? Se bârfește chiar că are un prieten intim din liceul nostru care-i cu zece ani mai tânăr. O profesoară din școală, bătrână și nemăritată, a rupt chiar câteva foi cu note din cataloage. A fost prinsă și ce credeți c-a declarat la miliție? A făcut-o pentru că i s-a părut directoarea prea fericită. Să mai aibă și necazuri...

- Aveți o școală ciudată, d-le! mă întrerupe cineva.

- Avem însă un director adjunct de pomină. Predă sportul și întotdeauna amintește că el are numai de pierdut din cauza funcției. Ca și cum noi l-am rugat să fie șef, nu aranjamentele lui cu partidul. Mai spune că s-a pus în slujba colegilor și nimeni nu-l respectă. Nu este primit la asistențe de colegi, deși - metodic vorbind - ar avea unii de învățat din experiența lui. Directoarea, cunoscându-i „inteligenta”, nu prea îl îndemna să vorbească în consiliul pedagogic, dar într-o zi, acest adjunct a prins un moment prielnic și a luat cuvântul. Profesorii care nu dezlegau rebus sau nu citeau ziare când vorbea „boul” (așa îl porecleau), au strigat să se oprească pentru că sunt probleme arhicunoscute. El însă le avea notate pe caiet și trebuia să le amintească mereu, trebuia să-și facă numărul...

Un mare profesor al liceului, dintre aceia care, indiferent de director sau de regim politic, își exprima părerea, i-a spus-o tranșant: „tovarășe director adjunct, nu-ți dai seama nici acum, așa cum n-ai făcut-o nici acum o lună și de când ești, că prin cuvintele dumitale ai adăugat picătura care a umplut paharul sau, mai bine spus, pe înțelesul dumitale, ești piatra care a stârnit avalanșa, care târăște în noroi colectivul acestei școli? Nu vezi că ești un semidoct? Ba nu, un zerodoc?”

- Ce, cum? Eu sunt primitiv? Credeți că n-am cultură? Eu sunt adică bolovan? Eu, care am ținut prestigiul acestei instituții sfinte, liceul nostru, și am luptat să o păstrăm autofecală?

Toți profesorii, chiar și cei care vorbeau între ei sau citeau, au rămas cu vorba în aer sau au scăpat ziarul jos când au înregistrat în urechi cuvântul „autofecală”. După câteva momente de perplexitate, timp în care individul continua debitarea prostiilor sale, a izbucnit un râs homeric, un râs zgomotos ca explozia unei grenade în interior. Vorbitorul n-a realizat ridicolul și-și continua vorbele fără sens. Se vedea că pregătise intens acest pseudo-discurs și nu știa când să se mai oprească. Am mai reținut câteva fraze care sunt demne de o antologie a prostiei: „Eu, care n-am permis amestecul nimănu în treburile interne ale liceului, zbatându-mă să aduc de la minister cât mai multe profiluri deoarece doream aici o pepenărie de cadre, cu care să ne mândrim toți, și eu, care am fost docent și am ascultat de voi care nu știți”, și individul se înroșise, ochii îi ieșeau din orbite, începu chiar să tușească, să se înece...

De la pronunțarea cuvintelor „pepenărie”, „docent” și multe altele pe care nu le mai rețin, practic ședința n-a mai putu fi ținută în frâu. Profesorii râdeau așa de tare și atât de mult încât lacrimile le curgeau pe obraz, au ieșit pe hol pentru a bea apă sau pentru a se liniști. Directoarea încerca în zadar să mai diminueze enormitățile adjunctului. Nimeni, oricum, nu-și explica folosirea cuvântului „autofecală” în acel consiliu. În ceea ce privește „pepenărie”, am zâmbit când l-ați folosit amintind de bunicul dumneavoastră. Culmea, ca în romanele lui Proust, memoria involuntară mi-a fost stârnită de substantivul „pepenărie”, care mi-a adus în minte ședința aceea de pomină. Ce s-a întâmplat atunci însă a dus la un mare scandal. Un om care folosește cuvinte al căror sens nu-l cunoaște sau le folosește total greșit, acela este un individ fără minimum de cultură. S-a făcut anchetă, s-a căutat prin dosare și s-a descoperit că individul n-avea facultate (falsificase doar o diplomă), poate n-avea nici liceul. A fost destituit și arestat. De aceea zic și eu, ca unii tovarăși aici de față, că într-o zi vor fi descoperiți și înlăturați toți nemernicii, mitomani, grandomanii și gogomanii. Vor fi readuși la justa lor valoare. Probabil că lichele vor fi mereu în învățământ, dar sunt prea puține în comparație cu noi, masa conștiințioșilor care, prin munca noastră, producem bunul cel mai de preț: PRODUCĂTORUL. Din nefericire, de multe ori chiar oameni ai învățământului ajunși miniștri sau secretari P.C.R. pe județ fac afirmațiile arhicunoscute: „nu produceți nimic, nu faceți nimic!” Aceia sunt niște slugoi ai banului, lingăi ca subalterni, dar satrapi ca șefi. Asta sunt și sper să nu-i mai întâlnim. Valoarea trebuie să fie recunoscută într-o zi. Nu cred că va mai dura așa mult. Voi, cei tineri, sigur veți apuca și vremea aceea. Măcar la bătrânețe...

- Dar astăzi, la treisprezece ani de la „Revoluția” noastră, sau „Loviluția”, cum zic unii, s-au schimbat oare problemele grave ale societății românești? ne întreabă George Costin, membru al clubului nostru.

Eu răspund că, din contra, ele s-au accentuat, că lichelismul, nepotismul, delațiunea, nonvaloarea și corupția sunt în floare în România în care avem un capitalism original generat de o „democrație originală”, că... toți cei ajunși în vârf își urmăresc doar propriile interese, că...

- Să nu politizăm, să nu politizăm! mă întrerupe blândul George, deși la Conac se discuta deseori și politică.

URĂ ȘI IUBIRE

Petre Zamfir, bărbat în puterea vârstei, prieten al multora dintre membrii cenaclului nostru, ajungea destul de rar pe dealul Șarba al Odobeștiului, deși îi plăcea - și chiar o recunoștea - licoarea lui Bachus. Într-o seară însă a venit pe terasa înflorită mărturisindu-ne că este și acum, deși au trecut foarte mulți ani, copleșit de un eveniment din adolescență. Cenacliștii, ca de obicei în astfel de situații, îl îndeamnă să-și descarce sufletul.

- Dragii mei, începe Petre cam teatral, pe când eram elev în clasa a X-a la un liceu din Galați, aveam un prieten bun la o clasă paralelă. Se numea Daniel Ioanid. Iubeam amândoi literatura, filmul și dansul. Adesea făceam escapade pe la reuniunile de la școlile cu fete multe cum era Liceul Pedagogic. Astfel, ne-am găsit și prietenele. Eu o iubeam pe Anuța și el pe Elena. Fetele erau din Independența iar noi din Piscu, sate de lângă capitala regiunii, Galați. În timpul vacanței de iarnă, noi, băieții, ne-am hotărât să ajungem la cele pe care le aveam în minte și în inimă. Acolo, în satul lor, ne-am întâlnit cu alesele noastre, ne-am dus la film, ne-am plimbat, ele erau foarte bucuroase că le vede lumea cu băieți de la oraș, noi eram de-a dreptul fericiți. Apoi le-am condus acasă târziu, în noaptea aceea geroasă. Eu am îmbrățișat-o și am sărutat-o pe Anuța și ea îmi simțea trăirile la care îmi răspundea cu aceeași măsură. După despărțirea de Anuța, m-am întâlnit cu Daniel pentru a pleca spre satul nostru. Prietenul era însă negru de supărare și - la întrebările mele - răspundea monosilabic și fără plăcere.

- L-o fi respins „prietena”, d-le! intervine Puiu Siru în discuție.

- Nu mi-a spus nimic, bietul meu Daniel. Așa că, odată ajunși în Piscu, ne-am promis o întâlnire în prima zi după vacanță. Eu m-am întors la liceu având în gând iubirea pentru Anuța, dar și îndeplinirea tuturor viselor, mai ales acela de a reuși la facultate. Menționez că pe atunci liceul era de zece clase. La școală, am trecut prin clasa lui Daniel, dar nu l-am găsit. Nimeni nu mi-a dat vreo lămurire. După o săptămână, aflu că a fost arestat. Mi s-a părut o glumă proastă. De ce să arestezi un copil! Mi s-a spus că în aceeași situație mai sunt vreo douăzeci de băieți din școală și încă vreo optzeci din Galați. Nu credeam că-i posibil așa ceva. Până într-o zi, cam la două săptămâni de la reînceperea cursurilor. Atunci am observat în liceu mulți militari români, activiști de partid, militari sovietici din garnizoana Galați, fel de fel de figuri buhăite, figuri distinse, dar mai ales figuri amenințătoare. Am realizat că zvonul arestării sale este realitate. M-am speriat că mă vor lua și pe mine, deși nu greșisem cu nimic. Eram însă cel mai bun prieten al lui Daniel și asta era, în condițiile respective, o culpă de neiertat. N-am avut timp să-mi fac vreun plan de evadare din liceu că am fost chemați la careu. O latură a pătratului din curte era ocupată de o masă lungă, iar celelalte trei laturi le formam noi, elevii, cu diriginții și profesorii noștri. La masa aceea s-au așezat persoanele străine de școală. Un tovarăș, probabil cel mai mare pe linie de partid, a țipat: „să vină derbedei”! Am văzut, după aceste cuvinte, cum, din clădirea folosită ca bucătărie, iese un grup de copii păziți de vreo zece militari cu puștile în poziție de tragere. Un fier roșu a trecut prin mine când, în acel grup, am recunoscut trupul firav al lui Daniel. Am început să tremur tot, dinții îmi clănțneau, dar nu de frig, ci de emoție și de frică. Același tovarăș a țipat la noi ca la animale, informându-ne astfel că „derbedei” ăștia s-au înhăit cu dușmanii poporului, cu cei mai ordinari tineri din Galați, tineri care slujesc ordinele capitalismului aflat în ultimul stadiu de putrefacție, imperialismul, din S.U.A., Anglia, Franța și chiar din Iugoslavia. Acești nemernici, și arată spre grupul de tineri încătușați, au atacat pe cei mai devotați prieteni ai poporului român, pe frații noștri dintotdeauna, pe ostașii

sovietici glorioși, care formează Divizia din Galați, divizie care ne asigură liniștea necesară construcției socialismului din scumpa noastră țară. Acești nenorociți, și arată iar cu degetul spre cei arestați, au lovit obrazul românesc curat, nepătat, pentru că au atacat pe frații sovietici cu pistoale și puști aduse de dușmanii noștri de moarte, criminalii lui Tito din Iugoslavia. Vă amintiți că de curând un funcționar de încredere al ambasadei române din Elveția, fratele nostru Aurel Șețu, a fost asasinat de aceleași bande de spioni ai C.I.A și F.B.I, plătiți de dușmanul civilizației mondiale, Dulles din America. Nu excludem legătura bandelor de tineri denaturați cu alte bande de infractori din satele din jurul Galațiului și ale altor orașe, infractori care au ucis primarii devotați cauzei comuniste, oameni devotați frăției dintre poporul român și cel sovietic eliberator. Aceste bande merg prin sate și fac propagandă capitalistă îndemnând oamenii cinstiți să se unească, să se înarmeze și să meargă în Munții Vrancei sau în Deltă pentru a intra în detașamentele de legionari ca să lupte contra realizărilor mărețe ale poporului în domeniul agriculturii, în care s-au format întovărășirile și, de curând, gospodăriile colective unde se obțin, aplicând metodele sovietice ale lui Lîsenko și Miciurin, recolte duble și triple. Dar aceste năpârci din fața noastră, vor fi distruse, distruse până la ultimul, înțelegeți? Mai ales că în bandele respective au fost forțați să intre și oameni cinstiți, devotați lagărului socialist. Acești patrioți credincioși obligați să-i asculte pe nemernici un timp și-au dovedit tăria de caracter și au dat în vileag intențiile criminale și contrarevoluționare ale mercenarilor din Galați. Tinerii devotați patriei și partidului sunt: Dionisie Vâlcu și Șandru Vasile, elevi în clasa a X-a, dar în același timp și uteciști vigilenți. Pentru fapta lor de excepție, tovarășul prim secretar al Partidului Muncitoresc Român din regiunea Galați i-a recomandat să intre, fără examen, în forțele de securitate și cu grad de ofițer, ei înțelegând ce înseamnă „lupta de clasă”. Apoi, un colonel sovietic, prin traducătorul său, ne-a îndemnat să raportăm orice mișcare dubioasă observată la vecini, la rude sau chiar în activitatea părinților noștri. Și aceasta pentru că noi suntem viitorul luminos al țării și trebuie să apărăm cuceririle socialismului chiar de-ar fi să ne trimitem părinții la închisoare. Astfel vom dovedi patriotismul nostru. (Eu nu înțelegeam un astfel de patriotism, mai degrabă mi se părea o lașitate, o lipsă de recunoștință și de respect pentru familie). Imediat după colonel a luat cuvântul un domn burtos și cu o față buhăită de bătură și de tutun. Ne-a anunțat în mod solemn că „în numele legii, elevii (și le-a dat numele la toți) sunt condamnați la doisprezece ani închisoare pentru subminarea siguranței statului, pentru complot împotriva armatei sovietice, pentru că fac parte din organizația clandestină „Tânăra gardă”, care are obiectiv principal distrugerea valorilor morale și tradiționale românești...”

Au mai vorbit un colonel al armatei române, un muncitor foarte bătaios (probabil membru al partidului muncitoresc român), un elev și un profesor. „Contrarevoluționarii” au fost urcați într-o dubă, iar noi, elevii, eram îngroziți de ceea ce se întâmpla, în același timp uimiți de faptele mizerabile ale celor încătușați. Noi credeam ce-au spus cei de la prezidiu, pe urmă însă am aflat că nu fusese nimic adevărat. Doreau doar să ne sperie. Oricum, speram noi, acești copii vor fi eliberați într-o lună, două pentru a-și încheia situația școlară. Zeci și zeci de nopți am visat că eram în lotul celor condamnați. În momentul pronunțării sentinței, mi-o închipuiam pe mama leșinând și dusă cu targa la spital, iar pe tata smulgându-și părul, ridicând pumnii și blestemându-i pe comuniști. Da, mulți ani m-am visat în locul lui Daniel...

- D-le Petre, intervine părintele Leu, dar știți că în Vrancea au fost detașamente bine organizate contra comuniștilor, dar care, tot datorită unor trădători infiltrați, au fost nimicite?

- Știu părinte, știu totul despre celebra organizație „Vlad Țepeș” dar și despre alte grupări care acționau în zona Sovejei. Revenind însă la Daniel, n-am putut afla, oricât m-am străduit, să află unde a fost închis. Nici părinții nu mi-au spus sau nu li s-a permis acest lucru. Vremea a trecut, eu am plecat din Galați, am lucrat un timp la un ziar din Mangalia, apoi m-am transferat aici în Vrancea.

- Dar ce s-a întâmplat cu Daniel? pare nerăbdătoare să afle Mona Zlota, cenaclista noastră permanentă.

- Da, vă spun pentru că acesta-i și scopul discuției noastre. Era prin iunie 1965, pe la ora prânzului, și portarul instituției la care lucram îmi telefonează că sunt așteptat jos de un domn. Ajung în grabă la parter și văd un bărbat înalt, bine făcut, cu un costum de stofă de calitate, la care era asortată o cravată scumpă. Mă uit și la fața sa împodobită cu o mustață neagră cu pete albe, dar realizez că nu mai văzusem niciodată această persoană. Îl întreb de ce mă caută...

- Vin din partea unui fost prieten al dumneavoastră! îmi răspunde omul privind-mă fix în ochi.

- Care prieten? mă impacientez eu observând că individul se cam agita înainte de a-mi răspunde.

- Daniel Ioanid... dacă vă mai spune ceva acest nume...

- Cum să nu-mi spună? M-am gândit permanent la el, l-am căutat dar nu mi s-a permis să-l văd, viața lui distrusă mi-a însângerat adolescența și chiar zilele maturității mele... Am sperat și am disperat pentru el, am...

- Eu sunt Daniel, mă lovește omul drept în moalele capului cu aceste cuvinte.

- Tu ești? Doamne, Dumnezeule, mulțumesc că am apucat ziua aceasta. Îl îmbrățișez și plâng în hohote cum numai în copilărie o făceam. El mă liniștește, deși îi curgeau și lui lacrimile.

- Nu mi-am declarat identitatea, mărturisește Daniel, pentru că nu știam cum ai evoluat... Aflasem că lucrezi la un ziar comunist...

- Dar nu sunt membru de partid! am ripostat eu.

- Era posibil, ținând cont că am fost deținut politic, să nu vrei sau să nu poți să mă vezi. Un prieten cu trecutul meu nu face bine la dosarul de cadre al nimănui. Un fost coleg n-a vrut să mă cunoască tocmai din această cauză.

- Dar cum se poate întâmpla așa ceva? îl întreb în timp ce-i mângâi obrazul asprit prea devreme. Pare a avea pe puțin patruzeci de ani deși are de-abia douăzeci și opt. Îi propun să plecăm în oraș pentru a sărbători evenimentul și a ne povesti despre anii care au trecut...

Am mers în centrul Focșaniului și am intrat la restaurantul Vrâncioaia. Ne-am așezat la o masă, am comandat ceva de mâncare și de băut și am început discuția. L-am întrebat mai întâi cum a suportat pușcăria. A vrut să zâmbească, dar în colțul gurii i-a apărut un rictus, semn că nu-i plăcea subiectul. Am insistat, fără să-l menajez, să-mi vorbească despre viața oamenilor într-un spațiu închis, despre...

- Este o perioadă a vieții mele de care nu doresc să-mi amintesc. Dacă vrei totuși să știi, află că a fost un calvar, iar dacă iadul există într-adevăr, numai pușcăria se poate compara cu acel loc. Când am ajuns acolo, bătrânii ne-au primit bine. Vreo cinci din cei optzeci de gălățeni am fost repartizați în același dormitor. Parcă-l văd și acum pe șeful camerei. Era cât muntele și ne aștepta sus, în capul scării. Am crezut că i s-a făcut milă de noi văzându-ne atât de tineri și speriați, pentru că și-a început „discursul” spunându-ne cuvinte frumoase: „Flăcăilor, de astăzi eu voi fi mama voastră”. Auzind ce spunea, eu și încă unul mai mămoși, am început să plângem. Am vrut să ne ducem să-i sărutăm mâna...

Individul însă și-a continuat „discursul”: „Fiind mama voastră, tu (și a arătat spre mine) vei suge în seara asta, tu mâine, tu poimâine”... și a arătat cu degetul spre cei cinci copii. Am crezut că-i o glumă, un fel de botez al focului, acceptul de a intra într-un colectiv... Iată, îmi ziceam, după săptămâni de amenințări, sperieturi și bătaii, cineva glumește cu noi... Am reușit chiar să zâmbesc. Matahala a dat ordin să aducem paturile noastre, ale copiilor, în preajma patului său. Deși eram atât de obosiți, nu ne-am culcat imediat, ci observam ce se petrece în dormitor, cu ce fel de oameni vom sta o vreme... De noi s-au apropiat câțiva pușcăriași bătrâni, care ne-au întrebat cu ce-am greșit de-am ajuns, la vârsta noastră, în închisoare. Le-am explicat că doream eliberarea țării de comunism și de ruși. Ei ne-au povestit că sunt închiși fără judecată de mult timp doar pentru că n-au vrut să-și treacă averea la colectiv, autoritățile declarându-i chiaburi, mai precis dușmanii poporului. Pentru a-i aresta, comisia, care mergea din casă în casă pentru a lămuri oamenii cât de fericită le va fi viața în Gospodăria Colectivă, a recurs chiar și la șantaj: puneau bieților țărani (celor mai demni) câte un pistol sub pernă sau o pușcă în grajd. Chema apoi miliția și securitatea pentru a constata că acei oameni complotau împotriva orânduirii socialiste. Li se ierta aceste fapte „grave” doar dacă semnau cererea de intrare în colectiv. Cei care n-au acceptat această metodă ordinară, au ajuns în pușcărie. Acești bieți oameni ne-au avertizat asupra unor persoane periculoase din dormitor, printre acestea fiind și șeful camerei, un criminal notoriu. Să fim atenți cum ne purtăm pentru că individul este în legătură cu gardienii, el făcând legea în dormitorul acela enorm. Le-am mulțumit bătrânilor și apoi s-a dat stingerea. Ne-am urcat în pat crezând că așa au făcut toți, însă imediat după stingerea becurilor a început o mișcare teribilă, o vânzoleală ca într-un furnicar. Nu înțelegeam ce se întâmplă. După cinci-zece minute am auzit țipete, gemete, unele păreau de plăcere, altele de durere, am sesizat chiar palme date, bătaii pe înfundate, ba chiar vaiete. M-am ridicat în picioare pentru a surprinde mai bine mișcările invizibile din dormitor. N-am văzut nimic, bineînțeles. M-am culcat și

mi-am propus chiar să stau liniștit pentru a adormi. Deodată cineva mi-a tras pătura și mi-a țipat în ureche: „dezbracă-te!” Nu m-am mișcat, crezând că-i vreo confuzie. Pentru pasivitatea mea am primit pe loc doi pumni în cap și o mână mi-a rupt chiloții. M-a tras apoi, de urechi, în alt pat. Am țipat. Au urmat alți pumni și am simțit răsuflarea grea a șefului. M-a pipăit, m-a mângâiat și brusc mi-a înfipt ceva în fund. Nu pricepeam ce, dar am țipat de durere, iar el a început să râdă în hohote strigând: „e virgină fetița, e virgină!” Am vrut să scap, însă m-a lovit iar și am suportat calvarul până la capăt. Mi-a ordonat apoi să deschid gura și mi-a introdus penisul. M-am înecat de scârbă, de miros și de mărimea organului. M-a apucat de cap și mi-l mișca pentru a-și freca penisul. Făceam această mișcare în timp ce-mi spunea „suge, sugă, tu-ți Dumnezeu mă-ti de revoluționar”! Am auzit, la un moment dat, un geamăt sau un răget îngrozitor, care a zguduit ferestrele, iar gura mi s-a umplut cu un lichid mizerabil. Matahala și-a retras organul, eu am vomitat tot ce aveam în gură și tot ce-mi rămăsese în stomac. M-am târât până la pat, am încercat să dorm, dar durerea anusului era insuportabilă. Dimineață am observat că sângeram abundent. A doua seară a urmat colegul meu, pe mine m-a luat altcineva și tot așa, fără să țină cineva cont de durerile și de sufletul nostru. Am ieșit la raport, dar gardienii nu ne-au ascultat. După câteva luni am fost mutați la alte penitenciare și în toate, fiind atât de tânăr și de fraged, am devenit fetița preferată a unui șef sau altul.

- Îl întreb, plin de revoltă, cum de-a putut suporta, cum de n-a crăpat capul cuiva, sau nu a pus cuțitul la gât vreunui nemernic, cum de nu și-a pus capăt zilelor, cum de...

- În toată această tragedie am avut un singur punct luminos, îmi răspunde Daniel.

- Dar ce sau cine putea să te mai susțină în acel infern? îl întreb nedumerit.

- Nici nu-ți poți închipui, așa-i? Ei, bine, dragostea pentru Elena a fost soarele, icoana la care, timp de doisprezece ani, m-am închinat și m-am gândit!

- Fata din Independența? Colega prietenei mele Anuța? Dar, mi s-a părut, erai negru de supărare când ne-am întors atunci, înainte de condamnare, de la ele? Erai supărat fiindcă știai ce-o să ți se întâmple după vacanță?

- Nu, nu credeam că a aflat ceva securitatea. Eram supărat pentru că a fost prima și ultima dată când am sărutat-o pe Elena, iar ea mi-a dat două palme. Deși știam că mă iubește, deși o iubeam și eu foarte mult, palmele acelea m-au dat peste cap. Culmea, sărutul și chiar palmele m-au oprit, în timpul detenției, să nu-mi urmez pornirea de a mă arunca de la etajul al patrulea sau sub un tren în mers. Crede-mă, am încercat mereu s-o dezbrac mental pe Elena timp de doisprezece ani, dar nu știam cum arată sub vestimentație. Motivul? Nu văzusem niciodată o femeie goală. Nici măcar în filme. Nu am apucat măcar să citesc vreo carte... Nu știam nimic din ce înseamnă femeia, ce ființă uimitoare a creat Dumnezeu într-un corp atât de fragil și atât de armonios!

- Și acum, insist eu, după ce ai venit n-ai alergat la ea să-i spui că a fost soarele, că...

- Bineînțeles că am fost, mă calmează prietenul. Înainte de a ajunge la părinți, am plecat direct spre Independența. M-am interesat în sat și am aflat că se măritase cu un vecin, că are trei copii și că stă lângă casa părintească.

- Și de ce nu ești cu ea în fața mea, acum? N-ai luat-o de acolo? Nu te-ai căsătorit cu ea ca să fugi în lume? îl interoghez eu foarte nervos pe Daniel.

- Ba m-am dus la casa în care locuia. Înserase și era destul de frig. Am stat puțin la poartă ca să-mi adun gândurile, cuprins fiind de o mare emoție. În sfârșit voi pune mâna pe acel trup sfânt, care a fost venerat doisprezece ani! În același timp analizez lucid situația și mă întrebam dacă este bine să intru în casă, dacă n-ar trebui să-mi caut de drum... Probabil că între sufletele care se iubesc există însă căi de comunicație nedescoperite de știință... Sufletul ființei adorate a auzit țipătul meu interior de durere, de renunțare și, în câteva secunde, Elena a fost la poartă... A sărit în gâtul meu și noaptea s-a umplut de vorbe și gesturile ei descătușate: „te iubesc, te iubesc, te-am așteptat cu disperare, nu mai pot, nu mai poot, ia-mă, du-mă de aici, du-mă oriunde, nu mă lăsa, nu mă lăsa aici că o să mor! Gândul meu a fost doar la tine, la singura mea dragoste, la singurul punct luminos al vieții mele: tu. Dumnezeu m-a pedepsit crunt pentru palmele date singurului om drag vieții mele. Iartă-mă tu măcar, că Dumnezeu n-o să mă ierte, salvează-mă din coșmarul în care trăiesc de zece ani! Părinții m-au forțat să mă căsătoresc cu un om pe care nu l-am iubit niciodată. El știa, știe acest fapt, poate m-a iubit mult de a fost capabil să mă suporte cu dragostea mea pentru altul... Nici nu mai știi ce-i bine și ce-i rău pe acest pământ! Știu doar că doresc să plec oriunde oi vedea cu ochi împreună cu tine! N-am plecat până acum pentru că, îmi spuneam în gând, atunci când vei veni nu

vei ști unde să mă găsești... Te-am așteptat, ai venit! Dumnezeu mare, fă ceva ca doi oameni nefericiți să-și găsească limanul? Zicând acestea, Elena a căzut în genunchi, a început să facă semnul crucii dar nu cu privirea spre cer, ci spre mine. Apoi mi-a îmbrățișat picioarele și murmura „dragostea mea, dragostea mea...” N-am avut timp să spun ceva, am rămas înmărmurit, eram distrus sufletește, dar și fizic. Am îngenunchiat lângă ea, reușind să articulez câteva sunete: hai în casă, iubirea mea... Am luat-o în brațe, m-a apucat de gât și așa am ajuns în casa ei. Soțul, un bărbat de 40-45 ani, albit deja, nu s-a mirat deloc văzând un străin cu soția lui în brațe. Mi-a zis foarte calm: „Dumneata ești Daniel, sunt sigur! Știam că o să vii, d-le! Eu sunt pregătit demult pentru orice s-ar întâmpla. Mă aștept s-o iei pe Elena cu dumneata, pentru că, de fapt, cu dumneata a fost căsătorită. Cu mine a făcut copii, da pe dumneata te-a iubit. La început mi-a spus-o direct, pe urmă n-a mai făcut-o, dar eu am simțit întotdeauna că sunt un înlocuitor. Deseori, în somn, mă îmbrățișa și striga: Daniele, Daniele... te voi iubi până la moarte... Chiar și în clipele intime, închidea ochii și mă alinta... Știam că gestul îți era adresat... Mi-am zis că acesta este destinul meu și trebuie să-l urmez. Acum însă totul depinde doar de dumitale. Dacă Elena va pleca, eu voi fi pentru copii și mamă și tată. Voi respecta hotărârea ei... Oricum, nu eu sunt vinovat de nenorocirile aduse de comuniști în țara asta! Soarta...

-M-am uitat la acest om, la resemnarea lui. Era înțelept sau era laș? Nu-l pot bănui de lașitate. Era, mai degrabă, demn în durerea lui. Dacă aș fi luat-o pe Elena cu tot cu copii, oare puteam să recuperez cei doisprezece ani pierduți? Puteam s-o fac fericită? Dar viața acestui tată fără copiii lui ce-ar fi devenit? Dar dacă, prin egoismul meu, le distrageam viața la toți? Gândeam că doar cine n-a suferit provoacă suferință altora. Eu suferisem destul și nu doream ca acest om, demn în tragica sa existență, să pătimească din cauza mea. Venise timpul să hotărâșm calea pe care trebuia s-o urmăm fiecare dintre noi. Sabia lui Domocles nu trebuia să mai stea deasupra acestei familii. Mă uitam și la copii. Ce vină aveau ei că mama lor se îndrăgostise de cine nu trebuia? Ce eram eu pentru ei decât un străin? Copiii privesc la bărbatul care o mângâie pe mama lor și nu înțeleg nimic. Sunt sigur că dacă soțul Elenei s-ar fi purtat urât cu ea, dar și acum cu mine, dacă ar fi înjurat, ar fi vrut să-mi dea în cap, ar fi dorit să cheme miliția ca să prindă un proscris care a intrat în casa lui, atunci aș fi luat-o pe Elena cu tot cu copii, aș fi reacționat cum am învățat la pușcărie: cu răutate, cu duritate. Dar soțul Elenei mi-a demonstrat că avea un suflet mare iar copiii îl iubesc. Cu timpul, chiar Elena, nemaiaivând speranța că se va căsători cu marea ei iubire, va începe să-l aprecieze, poate chiar să-l iubească Orice femeie, observând că soțul o respectă, este un tată bun pentru copii și o persoană corectă, demnă, într-o zi se va apropia de acest om cu dragoste.

- Și ce hotărâre ai luat? îl agasez în continuare pe Daniel.

- Păi, tu ce crezi? Eu cel care am trăit pe viu răutatea și prostia umană, puteam să intervin brutal în intimitatea acestei familii? Am lăsat plânsetele Elenei și ale copiilor care o imitau, am plecat cu durerea în suflet, dar și cu bucuria că, deși viața mi-a fost chinuită, iar tinerețea ciopârțită, am putut să mă ridic deasupra egoismului fiecăruia dintre noi, am reușit să rămân om.

- Dar despre cei care v-au trădat ce-ai aflat? schimb eu subiectul, văzând tristețea de pe chipul lui Daniel.

- Am aflat multe. Dionisie a terminat Facultatea „Maxim Gorki” și este consul la ambasada Iugoslaviei, iar Șandru este lector la Facultatea de Limbi slave din București. Sunt oameni cu situație materială foarte bună și niciodată nu și-au reproșat că datorită gestului lor s-au făcut condamnări de 960 de ani de pușcărie la grupul gălățean al „Tinerei Gărzi”.

Nelu Martiș, cenaclistul nostru foarte activ, văzând că Zamfir și-a încheiat povestirea, ia atitudine împotriva celor care au provocat atâta suferință:

- Oare, prietenii mei, cine-i va reda acestui om copilăria și adolescența sfărâmate? Cine va plăti chinul său și chinul sutelor de mii de români duși în pușcărie, cu domiciliul forțat în Bărăgan sau în minele de aur din vestul țării? Dar suferința celor care i-au iubit și le-au văzut sufletele ciuntite, i-au văzut murind?

- D-le Martiș, intervine preotul Maftei, un membru care vine mai rar pe la Conac, dar matale nu ai observat că nici un fost gardian, nici un fost ministru sau secretar al partidului comunist nu au suportat închisoarea? Au rău de spațiu închis, domnilor! Ca și cum la închisoare te duci când vrei sau cu plăcere. Dar zic și eu așa: dacă vreunul din cei vinovați ar fi fost pedepsit, situația lui Daniel s-ar schimba?

- Sigur că da, strigă părintele Leu, cel care are biserica lângă conac. S-ar da o lecție tuturor celor care vor mai dori să fie tirani, celor care nu vor respecta ființa sfântă a omului, celor care au distrus vieți pentru a le fi lor bine, celor care n-au tată, n-au mamă: ei având doar interese.
- Dar noi trebuie să dovedim că nu suntem ca ei! își continuă un gând preotul Maftei. Avem nevoie de toleranță pentru a nu perpetua răul, dragii mei!

UN SFÂNT PRINTRE NOI...

Sandu Cotea, fermier lângă orașul nostru și prieten cu Sile Oncioiu, un discret ascultător al discuțiilor noastre, intervenind adesea în polemicile din afara originalului nostru cenaclu, auzind că s-a vorbit despre părintele Cleopa, a ieșit din tăcere și ne roagă să-i permitem să amintească despre întâlnirea sa cu acest mare sfânt.

Dar ești invitatul nostru! strigarăm toți într-un glas.

- Acum vreo cinci ani, pe la culesul strugurilor, parohul nostru, preotul Sergiu (îi spuneam pe numele mic pentru a ne arăta dragostea pentru el), a organizat o excursie la mănăstirile din Moldova. Erau mai mulți bătrâni, cam de vreo 50 de ani fiecare, dar și trei proaspăt absolvenți de facultate: Mihail Năstase, Ion Pătrașcu și George Roșu. Acești băieți de ispravă aveau necazurile lor, dar au mers și datorită părinților care i-au educat să caute răspunsuri sau chiar alinare și în biserică. Am plecat pe la trei dimineața și am ajuns aproape de Sihăstria pe la orele 10. La vreo 10-15 kilometri de mănăstire, simțeam deja că am ajuns într-un loc total diferit de celelalte prin care trecuserăm. Totul în jur ne făcea să credem că aici ar fi - parcă-un fel de intrare, care se bănuie a fi în Tibet pentru a ajunge pe un tărâm necunoscut și sfânt numit Shambala. Iată, așadar, Shambala noastră, a românilor: Mănăstirea Sihăstria. Am ajuns, ne dezmoțim picioarele și plecăm de la poartă, aproape alergăm spre biserică. Aprindem lumânări și ne închinăm. Apoi, împreună cu preotul Sergiu, urcăm spre chiliile călugărilor. Realizăm că am ajuns unde ne-am propus văzând numărul mare al credincioșilor care stau pe prispa unei chilii sau pe sub copacii din jur. Aici, într-o chilie, suferă și se roagă părintele Cleopa. Câțiva dintre cei care așteaptă au fețe palide, îngrijorate, alții însoțesc rude bolnave sau cu probleme în familie ori la serviciu. Vorbesc pe grupuri, dar aud și eu că se bucură de favoarea pe care le-o face Dumnezeu de a fi primiți de părinte. Preotul care ne însoțește ne vorbește de părintele Cleopa, care este printre ultimii, dacă nu chiar ultimul dintre călugării obișnuiți cu însingurările îndelungate, Sfinția Sa încheind tradiția multiseculară a pustnicilor moldoveni. El știe din propria-i experiență cât de greu se poate trăi în singurătate și că doar rugăciunile te ajută să supraviețuiești. Părintele a cercetat permanent cărțile sfinte, fie în chirilică, fie în românește. Știe totul despre ortodoxism, experiența îmbogățându-i-se prin călătorii și chiar șederi la locurile sfinte. Iată de ce învățăturile date ucenicilor și propovăduite în mediile clericale sunt cunoscute, respectate și, de multe ori, luate ca puncte de reper.

Deși eu sunt bolnav, deși sunt nemâncat și obosit, aștept vreo cinci ore în fața chiliei. Pe la orele 15, ucenicul părintelui ne face semn la vreo șase oameni să intrăm. Eram eu și cei trei foști studenți la care se adăugau doi necunoscuți. Chiar dacă de dimineață tot intră și ies oameni, cămăruța părintelui Cleopa este tot curată, albă, frumoasă, candela arde permanent, iar în partea stângă a camerei vedem o laviță de scândură acoperită cu o blăniță. Este patul, probabil. Părintele ne întâmpină vesel, deși obosit. Barba albă, lungă, ochii vioi și fața fără riduri ne arată un bărbat încă tânăr, deși are peste 80 de ani. Cine sau ce îi dă tinerețea? Pe mine mă cunoștea fiindcă mai fusesem cu mult timp înainte pe la Sihăstria. Mă primește ca de obicei: "Ei, mânca-te-ar raiul, ce-ai mai făcut în ultimii ani?" Nu-i expun necazurile mele, dar arăt spre cei trei tineri cu care am venit. Unul din ei, Mihai Năstase, fără multe introduceri, vrea răspunsuri imediate: "Părinte, vreau să vă spun că eu și colegii mei, aici de față, am muncit zi și noapte pentru a termina facultățile și nu avem nici o satisfacție, nici o siguranță, deasupra noastră stă permanent sabia lui Damocles! Am fost copii la locul nostru, am muncit, am învățat, am păstrat respectul pentru profesori și pentru părinții noștri, ne-am sacrificat anii cei mai frumoși cu studiul, cu înfrânarea. Ne întrebăm acum: de ce?!"

“Există Dumnezeu, copii! El ne salvează mereu și mereu! Numai să crezi fără să cercetezi!” Tânărul intervine destul de brutal: “Dar după atâta muncă și abținere din toate punctele de vedere, nu putem avea și noi puțin noroc? Toți năstăraii au mai mult decât le trebuie și noi nici cât negru sub unghie?”

“Norocul este de la draci! Să nu mai vorbiți de el! Este un zeu care cere jertfa copiilor de la sânul mamelor. Și-apoi, cine sunteți voi să cereți, să impuneți! Mândria vă stăpânește! Și ea este urâtă lui Dumnezeu: <<Din pricina frumuseții tale s-a mândrit inima ta și pentru trufia ta ți-ai pierdut înțelepciunea!>> Pentru mândrie au fost pedepsiți și Adam și Eva, pentru că, să nu uitați, primul semn al mândriei este neascultarea. Și după câte văd eu, acest putregai din fața voastră, nu ascultați nici părinții voștri?”

“Părinte, adaugă Mihail, noi ne înțelegem cu părinții, deși, câteodată, diferența dintre generații își spune cuvântul. Neînțelegându-ne nimeni, credem că suntem în Purgatoriu, atât ne este de rău. Suntem chinuți de grija zilei de mâine, nu știm ce și unde vom fi și ce vom face! Este suferință mai mare?”

“Este, cum să nu fie, mamă? Sunteți orbi, schilozi, neputincioși? Dar ce caută aici cuvântul Purgatoriu? Nu este folosit de ortodocși! Dumnezeu ne-a dat doar Iadul și Raiul!” completează părintele.

“Părinte, încearcă și Ion să-și lămurească unele probleme, noi, oamenii moderni, care am stat în cămine și internate, care stăm câte zece ore pe la serviciu, nu putem ține post. Acasă, am fost învățat cu postul de Crăciun și de Paști, am postit mereu miercurea și vinerea, dar nu putem ține, decât cu mare efort, o săptămână la început și una la sfârșit. Ce credeți? Putem să ne împărtășim numai cu atât?” „Eu dau o pildă: ai de trecut o apă lată de 30 de metri, răspunde Părintele. Construim de pe un mal spre celălalt câte o punte de zece metri, iar la mijloc ne rămân zece metri fără punte. Putem trece? Nu. Acesta-i postul! Trebuie ținut! Ei, dar înainte de împărtășanie este spovedania, mamă. Care nu este deloc simplă. Aceasta o faceți înaintea duhovnicului, dar de fapt, în fața lui Dumnezeu. Atunci când preotul îți pune mâinile pe cap, ești dezlegat. Dar spovedania trebuie să fie fără nici un ascunziș, de bună voie, cu umilință, să nu dăm vina pe alții, să fie dreaptă, să avem pentru Dumnezeu inimă de fiu, pentru noi inimă de judecător, iar pentru aproapele nostru, inimă de mamă. Cu cât ne spovedim mai des, cu atât ne înfrânăm păcatele și ne gândim la greșelile pe care nu le vom mai repeta. La Sfânta Împărtășanie ajungeți având o viață curată, neprihănită, neavând piedici canonice și atunci duhovnicul vostru vă dezleagă! După ce ți-ai descărcat sufletul, după ce ți-ai mărturisit faptele și gândurile, ești altul, poți s-o iei de la capăt, dar abandonând tot ce-a fost rău în tine!” “Părinte, revine Ion, aud mereu la oamenii credincioși, că trupul nu ne aduce decât suferință. Mie nu mi se pare!” “Ești tânăr, de aceea nu crezi. Acest trup ne trage mereu spre moarte, că este bun prieten cu dracul. Trupul vrea mâncare și băutură multă, vrea somn mult, curvie, lene, distracție. El te trage la păcat. Cea dintâi poruncă a lui Dumnezeu, după greșeala protopărinților noștri, a fost << Cu moarte veți muri!>>. Adam a primit-o după 930 de ani și Eva după 950 de ani. Aceasta a fost însă moartea trupească, aceea duhovnicească a fost de 5508 ani, până a venit în trup noul Adam, Hristos. Țineți minte de la mine că moartea este marele nostru sfetnic. Dacă uităm moartea, murim, dacă n-o uităm, trăim, suntem vii cu sufletul în vecii vecilor.”

“Și totuși, părinte, de multe ori nu înțelegem judecățile lui Dumnezeu, ni se par chiar împotriva firii și a oamenilor credincioși!” își expune direct temerile George Roșu. « Dar omul nu trebuie să aibă îndrăzneala să știe »judecățile lui Dumnezeu! Nici arhanghelii, nici heruvimii nu le știu! Este sigur că, prin suferințe sau pilde trimise celui credincios, într-un târziu va pricepe că toate cele ce i se păreau strâmbe și rele, n-au fost decât înșelăciuni. Așa că nu << cere cele necercate și nu voi să ajungi cele neajunse!>>

Preoții de la bisericile noastre, părinte, țin cont că noi trăim în lume și nu putem respecta toate regulile credinței, ca la mănăstire. Sunt iertate chiar femeile care vin rujate, fără acoperământ pe cap, cu fuste prea scurte, chiar și cele care au ciclul în timpul slujbei. Ba chiar și acelea care au făcut avorturi! intervin și eu în discuție expunând niște păreri care-l agasau, poate, prin repetare, și pe un prieten, pe care-l respect și-l iubesc foarte mult, preotul Mihail Oancea din Almaș, om de mare credință, dar și de mare omenie în același timp. Dumnezeu i-a dat mare har, dar și multe necazuri, așa cum au oamenii, în general, dar mai ales cei „aleși”. „Părinte Cleopa, reia George încă una din întrebările pe care le-a pus mereu, noi trăim în lumea în care trăim și nu găsim măcar un sfat

dezinteresat. Iată de ce ne deschidem sufletul cu durere în fața dumneavoastră. Nu găsim, totuși, nicăieri și puțină toleranță”!

“Toleranță la ce? La sminteli? Încercați smerenia, dragii mei! Pentru că așa cum spun sfinții părinți, ea este <<haina dumnezeirii>>. Iar Sfântul Ioan Scărarul spune că << smerenia nu poate fi lămurită prin cuvinte>>. Dar eu vă zic, din marea dragoste pentru voi, că orice om trebuie să se socoată pe sine cel mai păcătos din lume și să nu caute păcatele altora. Doar cei smeriți vor găsi ușa Împărăției Cerurilor!” Mihail devine aproape obraznic, vrând să-și lămurească cele neștiute!” Ne-ați spus, de fapt și părinții ne spun, părinte, că trebuie să ne căsătorim, să avem copii și să înmulțim pământul, dar noi n-avem casă, n-avem masă, mai trebuie să chinuim și pe alții? Să avem niște copii, care vor sta toată ziua singuri, cu mâna pe telecomanda televizorului și cu cheia la gât? Credem că doar aici, lângă preasfinția voastră, am putea deveni altfel de oameni, dar...”

“ Nu, voi aveți, deocamdată, rostul vostru în lume. Trebuie să vă duceți crucea; să luptați împotriva lăcomiei pântecului, nesăturării, beției, preacurviei, furtului, hoției, uciderii, descântecele, farmecelor și tuturor patimilor voastre trupești. Rugați-vă ca Bunul Dumnezeu să vă ajute să cunoașteți păcatele voastre și să le îndreptați. După aceea, poate, veți găsi mila și iertarea Sa,” răspunse părintele.

Eu, care, după cum știți, am fost în perioada aceea foarte bolnav, credeam chiar că o să mor, îi spun părintelui că am căpătat o boală foarte grea, n-am mai fost la control medical și nici medicamente n-am luat. Sunt în corpul meu schimbări îngrozitoare. Nedându-i atenția cuvenită, boala a pus stăpânire pe mine. Nici nu doresc să mai repar ceva. Am crezut că trebuie să fac totul pentru binele copiilor mei. Dar nu am reușit binele cum ar fi dorit ei, iar acum, pe unde mă uit, pe unde mă duc, noaptea este cu mine. Atunci părintele mă apostrofează: “Lui Dumnezeu nu-i place atâta tristețe! Și apoi de ce să fim triști că murim? Sau să ne temem! Ai făcut fapte grave, ai înjurat, ai ucis?” Pe unele le-am făcut, părinte, recunosc eu. N-am fost un credincios model, din contră. Dar, pe cât s-a putut, n-am nedreptățit pe nimeni, n-am jurat strâmb, n-am trădat, n-am ... Apoi, mi se pune un nod în gât, nu mai pot continua, lacrimile îmi acoperă vederea...

“Fii liniștit, dragul mamei! mă consolează părintele. Ia-l pe Dumnezeu în brațe și vei scăpa de toate durerile. Nu te lăsa doborât de draci! Luptă și crede în cel Atotputernic. Un om rău căzut într-o prăpastie așteaptă un ajutor ca să devină și mai rău, în schimb un om bun când i se face un rău, devine și mai bun. Vei fi salvat! Crede în asta!”

Ieșim de la părintele Cleopa, urmând ca în timpul ce va urma să descifrăm cele petrecute în chilia sfinției sale. Trebuie să spun că, pe parcursul vieții, am cunoscut, îndemnat de mama, mulți călugări. De la toți am avut de învățat. Astfel, am cunoscut acum vreo zece ani pe călugării Gherasim și fratele său Arsenie, care erau în mănăstirile de la Saon și Cocoșu. M-au impresionat prin credința și curățenia lor sufletească. Mi s-a părut însă că ei rămăseseră la stadiul de copilărie a creștinismului, văzând totul ca acum două mii de ani. Un ucenic de-al lor, părintele Ciprian, deși urmează pildele înaintașilor, este mai aproape, în concepții, de zilele noastre. Aș spune că este un fel de punte spre părintele Cleopa. Dacă ar fi fost însă după mine, aș fi ales un călugăr cu înalte studii teologice, traducător al Noului Testament, asemănător părintelui Mihail din Almaș-Piatra Neamț. Întâmplarea a făcut să-l cunosc apoi pe părintele Cleopa și astfel mi s-a relevat un alt model de călugăr. El are o căldură și o lumină care te frapează pur și simplu de la prima vedere. Este lipsit de naiitatea (benefică, desigur) a celor care nu știu decât Biblia. Pentru că a citit tot ce este prin mănăstirile și bibliotecile din Moldova și chiar de la Locurile Sfinte din străinătate. Oricine ai fi, personalitatea sa te domină. Are o măreție dată de cunoștințele sale vaste, deși autodidact, de credința sa, de frumusețea exterioară dar și de cea interioară. Chiar dacă sunt unii care spun că măreția nu are conținut, la părintele Cleopa, miezul alcătuirii sale duce spre măreția de care, sigur, este conștient. Acest sfânt, pentru că după moarte va fi trecut sigur în calendar, are darul, harul și experiența adevăratei rugăciuni a inimii. Nu contest tradiția isihastă a vieții monahale românești, dar părintele Cleopa este, după umila mea părere, culmea isihasmului la noi, la români.

ZEVZECUL

Dragii mei comeseni! Soția mea, care a ieșit de curând la pensie, mi-a povestit despre o întâmplare petrecută la un liceu din capitala județului. Întâmplare incredibilă în zilele noastre și totuși posibilă! ne îmbie la ascultare Laurențiu Bogdănescu, unul dintre simpatizanții cenaclului de la Conacul dintre vii.

Era sfârșit de semestru, într-o cancelarie de liceu. Ca de obicei în învățământ, erau mai multe profesoare care discutau despre ultimele alegeri, dar nu despre fraudare, ci doar despre noii aleși. Printre atâtea femei se rătăcise și un profesor de sport, om care schimba școlile ca alții cămășile. Poate aceste permanente mutații erau cauzate de faptul că, după institutul terminat la Bacău, n-a mai luat statul.

D-na Ghimpu, inginer mecanic, constatând efectul alegerilor parlamentare, izbucni: „Auziți fetelor, în județul nostru ne-a fost trimis un senator de la centru! Ca și cum noi n-am avea aici oameni capabili... Ca în Caragiale, ce mai!

- Dar nu știți de ce, doamnă? interveni profesoara de română Constandache, femeie de mare caracter și recunoscută pentru seriozitatea la clasă.

- De ce? De ce? intră în vorbă doamna Georgescu, profesoara de desen, care își întrerupsese cu acest prilej transferul notelor din catalogul personal în cel al școlii.

- Dumneavoastră credeți că politicienii ăștia mai pot avea și alte scopuri decât cele politice sau materiale? își exprimă nemulțumirea față de clasa politică și inginera Crângașu.

- Poate îi place vinul de Odobești, doamnelor! încercă să creeze atmosferă și profesorul de sport Ionete, considerat de toți colegii un om incult și brutal. De aceea nu-l băgă nimeni în seamă.

- Prietenele mele, reluă firul întrerupt al discuției d-na Constandache, nici nu vă puteți închipui, dar scopul aceluia senator este doar unul erotic. Are o iubită aici!... încercă profesoara de română să întrețină misterul.

- Nu credem! ripostează d-na Crângașu.

- Este iubitul d-nei Pavalache, soția unuia dintre politicienii județului, propulsați de Revoluția din Decembrie, om care a fost pe vremuri doar șofer și care...

Dar nu apucă să mai spună ceva profesoara, că Ionete, cu o brutalitate mai aprigă decât de obicei, o atacă frontal pe d-na Constandache, aproape o lovi:

- Cum îți permiți, hoască bătrână, să te pronunți despre fapte pe care nu le cunoști? Ai stat tu la fundul senatorului și i-ai ținut lumânarea?

- D-le Ionete, se supără femeia, matale nu ai tact, nu ai cultură, nu ai bun simț și nu meriți un răspuns. Am să-ți spun totuși, pentru cultura matale generală, că știu totul de la soția senatorului, care-i de undeva din județul Dâmbovița, de unde sunt și eu.

- Da' știi cine-i Pavalache, cucoană?

- Nu mă interesează. Pentru mine a rămas doar un șofer și atât!

- Ei, află că este fratele meu vitreg, un om deosebit care - sigur - nu a avut vreun conflict cu nevastă-sa în cincisprezece ani de căsătorie. Au copii, au o familie perfectă. Așa că n-ai dreptul, cine ți-a permis să arunci cu noroi, deși ești bătrână, n-ai învățat că n-ai dreptul, că ești o...

Martorii acestui spectacol gratuit oferit de Ionete, client al caselor de nebuni de la Săpoca și Socola, n-au intervenit pentru că n-avea sens. Acest individ de vreo 45 de ani, era, probabil, supărat pe viața sa și, nemulțumit de familia lui, de cocoșa pe care o purta în spate, de soția care, deși n-avea facultate, îi era net superioară din toate punctele de vedere, de faptul că n-avea un post fix și era forțat să se umilească la fiecare început de an pentru a lucra în oraș. Ei bine, acest om, care nu-și asculta niciodată până la capăt interlocutorul, ieși din cancelarie bodogănind, ba chiar țipând. Se îndreptă spre clasa la care era diriginte cu gândul s-o distrugă pe „baba” care preda româna tocmai la elevii pe care-i „păstorea” el și care, în concepția sa, trebuiau să execute orice ordin al dirigintelui. De la intrarea în clasă, copiii l-au simțit că-i prost dispus, așa că erau foarte atenți să nu-l supere.

- Băi ăștia! începu el unul din „celebrele” sale discursuri, uitându-se în catalog... Dacă nu scăpați de târfa asta bătrână de română, vă lasă pe toți repetenți. Îi trebuie altceva ei, dar eu nu pot să-i dau că este urâtă și... (îi apăru un zâmbet în colțul gurii, de fapt un rictus). Copiii priveau încremeniți: dirigintele vorbise întotdeauna urât despre colegii săi, ceea ce ei nu mai văzuseră la școlile de unde proveneau, deși pe acolo erau destui necalificați. Ca acum însă, nu vorbise niciodată.

- Cum vă spuneam, continuă el, observați ce note aveți la română, e sigur că vă lasă repetenți... scroafa... De aia voi scrie eu o zapiscă pe care voi o s-o semnați... și până la terminarea semestrului am scăpat de ea. Nenorocita naibii!

Copiii, tot mai cuminți, șuşoteau în bănci: „ce ne spune dirigul ăsta al nostru? întreba și se întreba Vasile, șeful clasei, care deși avea „trei” la română, mai avea un „șapte” și un „opt”.

- Foarte bine! răspuse Gogu, cel care nu prea venea pe la școală. Dar și când venea nu scria, nici nu învăța. Ce ne tot pune asta absențe, iar când întârziem nu ne mai primește la oră. Că de ce fumăm, că e toxic... Ce-o bate pe ea grija! Eu fac ce vreau cu timpul meu! Nu? Măcar această libertate ne-a adus Revoluția din '89!

- Păi sigur, că și pe mine m-a jignit baba asta! Eu, om în clasa a X-a, să fiu pus să scriu literele ca la clasa întâi! Să-mi fac eu caiet special cum zice ea? Da' ce-o doare pe ea că scriu urât? Să fie mulțumită că scriu și atât! o atacă pe profesoară și Ionel, un băiat slab și înalt. Da, continuă el, s-o dăm afară și să semnăm ce vrea dirigintele. Nu vedeți cât ne iubește omul ăsta? Unde mai vezi profesori acuzându-și colegii în binele elevilor?

- Și dacă n-are dreptate dirigintele? zise Elena, o fată cu bun simț și cu note bune. Știți ce ne-a spus profa' despre Miron Costin și celebra sa expresie „Eu o să dau seamă de ale mele câte scriu”? Că trebuie să gândim mult când semnăm ceva, că scrisul rămâne „vecinic”... Și apoi nu știm ce urmări poate avea o semnătură de acest fel asupra noastră dar și asupra profesoarei.

- Are dreptate, are dreptate Lenuța! se auziră vreo patru-cinci glasuri.

- Hai, d-le că m-am săturat să-mi ceară caiet de clasă, de curat și câte altele! Ai mai auzit la vreo clasă astfel de ineptii? Numai fosila asta ne pisează cu necesitatea învățării, cu respectul cărții și al oamenilor de la catedră, cu... Copilării de astea...

- Dar vecinii mei, cei care n-au nici o clasă și vând valută? reveni Ionel, care continuă: Ați văzut ce Merțan au valutiștii și ce vile? Sau fratele tatii, un derbedeu de mic iar acum și mai rău? Are o afacere cu lemne și câștigă miliarde pe lună. Și-a pus omul director și contabil care țin fabrica în funcțiune. Așa că să mă mai lase chioampa de română cu romanele și revistele ei!

- Băi ăștia, eu aud zgomote și nu mă pot concentra să scriu memoriul acela ce-l veți semna voi... Auziți? Liniște! Că eu nu sunt tembela de română, care crede că, dacă a scris niște cărți, mă tem de ea. Eu vă pocnesc de nu vă vedeți! Să n-aud musca!

În sfârșit, dirigintele și-a terminat „capodopera” și cheamă doi copii, pe Vasile și pe Gheorghită, le dă o foaie de hârtie plină de ștersături și tăieturi, poruncindu-le s-o rescrie. Gheorghită să facă acest lucru, iar Vasile s-o ducă la secretariat după ce toți colegii o vor semna.

- Băi Vasile, fii atent: citești într-o pauză la doi, trei colegi ce-i scris aici, da, știi, așa, repede, să nu înțeleagă ei mare lucru. La ceilalți le dai doar să semneze. Dacă unul sau altul mișcă în front, spui că dirigintele a ordonat și nu așteaptă decât executarea. Fără parlamentări, fără timp de gândire, doar o semnătură.

- Dar, d-le diriginte, aici scrie că profesoara a cerut mită de la noi și nu-i adevărat? se trezi Vasile.

- Băi ăsta, s-a umflat tărăța în tine? Voi vreți să scăpați de vaca asta? Nu vedeți ce note vă pune? Va să zică eu lupt pentru voi și asta mi-i răsplata?

Gheorghită intervine cu precauție: „Unii dintre noi au avut și anul trecut note rele pe semestrul întâi, dar n-a rămas nimeni repetent. Corigenți au fost Marius, Vasile și Mitică, dar n-au rămas repetenți.

- Băi proștilor, eu sunt mama voastră, înțelegeți? Nu-mi veniți cu talente de astea! Am hotărât! Trebuie dată afară! Cu directoarea adjunctă, care mi-e cumătră, aranjez eu, iar directorul nici n-o să afle cine a pus totul la cale...

- Și n-o să afle profesoara cine a scris? își exprimă teama Gheorghită.

- Nu, bă, n-are de unde, că bag eu frica în colegii voștri să nu spună cuiva!

- Dacă află tata mă omoară! se sperie și Vasile.

- N-are de la cine, măi deșteptule! N-ai înțeles cine comandă aici, cine și cum trebuie să afle? Eu comand, nepricopsitul! Voi duceți doar foaia semnată ca să vadă directorul ce pericol pentru școală și pentru elevi este profa' de română.

Ați terminat de scris? Gheorghită, scrie mă, mai repede! Și chestia că voi vă asumați responsabilitatea celor scrise și că nu mai veniți la oră dacă nu vă dă un alt profesor, o subliniați ca să sară în ochi de la început. Iar atunci când tu, Vasile, vei ajunge cu foaia la secretariat, insiști și te ții bătos că vrei să știi numărul de înregistrare. Îl notezi undeva! După asta, da vezi să semneze

absolut toți că altfel nu-i valabilă cererea, după asta, deci, eu aranjez totul: vă aduc o pensionară, al cărei bărbat e mare șef la partidul de la conducere și în timpul orelor veți putea juca table, popa prostu' sau vă veți pregăti la alte obiecte, că ea nu vede până-n fundul clasei.

Câțiva elevi din clasă - cam puțini - n-au vrut să semneze, dar Vasile a executat ordinul dirigintelui: a mers la secretariat și a luat numărul de înregistrare. Aflând despre cei care n-au semnat, dirigintele i-a amenințat cu exmatricularea.

- Care și-a permis să nu execute un ordin de-al meu? Tu, Lenuțo? Și tu, Costele, cu Gigel, cu Zenovel și Mihai? Ia să văd ce note aveți? Aha, șase, șapte și opt? Și-n timpu' acesta colegii voștri numai 2, 3 și 4? Ce-ați dat profesoarei? Bani, alimente, lemne sau ce? Ai? Spuneți că altfel vă elimin! Dați fiecare câte o declarație altfel vă dau afară din clasa mea. Ați înțeles? Aici eu comand, eu știu tot, eu rezolv tot, eu pedepsesc, eu laud! Clar?

Între timp, nefericiții cu note mari, de teama dirigintelui, scriau de zor... Neavând nimic de spus contra profesoarei, au scris, la sugestia „binefăcătorului” lor, că au dat bani, carne, ouă și altele.

În sfârșit, acest „binefăcător” era mulțumit: în ochi i se aprinseră luminițe de bucurie: vedea deja clipa când o va umili pe Constăndăchioaia spunându-i că el și numai el a dat-o afară, că el - cu ajutorul cumetrei adjunct - stăpânește acest liceu, că nimeni nu va mai încerca vreodată să i se opună sau să-i ia numele în batjocură, că doar el va putea să spună ca unu', Lăpușneanu: „Nu mă vreți, ai? Lasă că vă vreau eu și-i de-ajuns”, ba, o să le mai spună că „eu, chiar eu, Ionete cel mic de statură (fapt pentru care nu am nici o vină, cum nici directorul sau Constăndăchioaia n-au nici un merit că sunt înalți), profesor fără examenul de stat, am puterea aici și nu trebuie să mă apostrofeze cineva pentru insuccesele mele. Eu puteam oricând să fac altă facultate în afara celei de sport, dar mie mi-a plăcut doar sportul. Filologia, pe care a urmat-o Constăndăchioaia, o făceam cu ochii închiși, că știu cât sunt acești indivizi de nepregătiți. Nici măcar tabla înmulțirii n-o știu bine. Ba și profa de germană e la fel. Să mă apostrofeze ea că dacă nu știe tabla înmulțirii nu se vede, dar dacă nu știi românește se vede imediat! Ce aluzie a fost asta? Eu vorbesc altă limbă, nu românește? Las' că i-o fac eu și urâtei ăsteia... Să nu îndrăznească nimeni! Eh, vine vremea când eu, cel pe care ei îl cred mic, mă voi ridica în consiliul profesoral și mă voi uita la de-alde Constandache, Maghiran, sau d-alde directorul și inspectorul care răspund de liceu, ca la niște pigmei. Mai ales că frate-miu s-ar putea să ajungă viceprimar că-i în partid cu inspectorul general. Se bat pe burtă în ședințele consiliului municipal. Oricând le voi cere, voi fi numit director. Nu aici că voi știți că n-am statul, dar la o școală de cartier, da! Director cu delegație, cum văd atâția prin județ. Ah, ce-o să le fac, ce-o să le fac...!

Pe când își savura deja victoria, deodată ușa se deschide și directorul Iamandescu intră în clasă, adresându-i-se direct:

- De ce nu ești la sala de sport? Aici trebuia să intre, conform orarului de clase libere, clasa a XI-a B, care are engleza... Dar ce văd: dai extemporale la sport?

- Să vedeți, d-le director, s-a ivit o problemă, copiii au insistat, eu... ei au... nu eu...

- Dar ce scriu copiii, d-le Ionete? Ia dă-mi foaia, măi copile? Ce-i asta? Despre d-na Constandache? Aaaa, deci din cauza dumatăle nu s-au prezentat copiii la câteva ore de română?

- Nu, d-le director, ei, copiii, au hotărât...

- Cine te-a îndrumat pe tine, fetițo, să scrii? Cum te cheamă?

- Lenuța Bogdan, d-le, dar...

- Și tu crezi ce-ai scris aici?

- Nu, dar d-l diriginte a spus că am note mari pentru că am dat cadouri d-nei profesoare... și că...

- Și ai dat?

- Nu, bineînțeles că nu! Da' mi-e frică că mă bate...

- Ce-i asta, d-le Ionete? Și copiii ceilalți scriu aceleași lucruri, aceleași ineptii?

- Nu, d-le director! Acești cinci copii și-au exprimat dorința, s-au plâns, i-am crezut și doream să vă aduc aceste declarații...

- Dar dumneata ești inchișitor, procuror, faci anchete pe cont propriu, ești de la securitate? În ce an te trezești? Unde ți-e capul? A, am uitat că nu ai...

- Ce n-am, ce n-am, d-le director?

- N-ai înțeles?

- Vă rog, d-le director, să ieșim pe hol că copiii cred că ne certăm, mă rog, că mă certați...

- Adună foile acelea infame și vino imediat la biroul meu? Vom vorbi despre acțiunile duminale și în consiliu...

- Da, imediat... imediat d-le director!

După întâmplare, directorul a convocat consiliul de conducere și a adus cazul în discuție. Toată lumea a fost revoltată, mai puțin cumătra adjunctă. S-a discutat cazul și s-a aflat că Ionete era omul care vindea haine vechi și piese de mașini în târgurile de miercuri și de duminică, miercurea nefăcându-și orele, sportivii erau îndemnați să boicoteze anumite ore pentru că, le spunea el, profesorii respectivi nu-și făceau datoria. La secretariat și la inspectorat s-au găsit și alte denunțuri provocate tot de acest individ. Dar faptul cel mai grav descoperit a fost că Ionete avusese o condamnare cu zece ani în urmă pentru luare de mită. Prin urmare, nu avea voie în nici un caz să fie diriginte, să facă educație.

Consiliul de conducere a propus inspectoratului excluderea din învățământ. Fratele lui Ionete, prieten de partid cu inspectorul general, a rezolvat însă problema: profesorul a fost mutat disciplinar la o școală din centrul municipiului, individul continuându-și preocupările sale penibile și mârșave.

- Domnule Constandache, dar când s-a petrecut întâmplarea aceasta? Pe vremea lui Ceaușescu?

- Nu, d-le Telu, acum, la unsprezece ani de la revoluție!

- Incredibil domnilor, incredibil! Înseamnă că acum e mai rău ca pe vremea odiosului! Atunci exista o oarecare teamă că te chema la partid sau la miliție. Acum, dacă ai pile, nu te deranjează nimeni! Își exprimă totala nemulțumire față de democrația noastră originală Viorel Chiper, membru activ al clubului de la „Conacul dintre vii”.